

ÚJVIDÉKI EGYETEM
BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR
Az egyetemi mesterképzés programja
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

DIPLOMAMUNKA

Magyarkanizsa helyneveinek gyűjtése az internet adta lehetőségekkel

Прикупљање топонима Кањиже уз могућности које пружа интернет

Collecting the place names of Kanjiža with the possibilities provided by the Internet

Hallgató
Rózsa Viola

Mentor
dr. Andrić Edit

ÚJVIDÉKI EGYETEM
BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR

Az egyetemi mesterképzés programja
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

Rózsa Viola

DIPLOMAMUNKA

Magyarkanizsa helyneveinek gyűjtése az internet adta lehetőségekkel

Прикупљање топонима Кањиже уз могућности које пружа интернет

Collecting the place names of Kanjiža with the possibilities provided by the Internet

*Ovaj rad ne sadrži oblike prisvajanja ili злоупотребе радова других аутора.
Ovaj rad не сме да буде предмет незаконитог присвајања или злоупотребе од
стране других аутора.*

*This thesis does not contain any form of illegal appropriation or abuse of other
authors' works.
This thesis must not be an object of illegal appropriation or abuse by other authors.*

*Jelen diplomamunka nem tartalmaz más szerzők műveiből jogtalanul eltulajdonított
részeket, sem a szerzői joggal való visszaélés bármely egyéb formáját.
A diplomamunka nem képezheti a jogtalan eltulajdonítás vagy más szerzők általi
törvénytelen visszaélés tárgyát.*

Újvidék, 2025

A hallgató aláírása

Tartalom

ÚJVIDÉKI EGYETEM	2
Köszönetnyilvánítás	5
1. Előszó.....	6
2. A Magyar Nemzeti Helynévtár Program	7
2.1 A Magyar Nemzeti Helynévtár Program háttere	7
2.2 A Program célja	8
2.3 Az MNHP módszertana	8
2.4. A Program jelentősége	8
3. Elméleti összefoglalás.....	9
4. A gyűjtőpont.....	11
4.1. Magyarkanizsa története	11
5. Korábbi gyűjtések.....	14
5.1 Történeti adatok.....	14
6. Az adatközlők kiválasztása és a kiválasztás kritériumai.....	16
6.1 Az adatközlők adatai.....	17
7. A gyűjtés során alkalmazott módszerek	18
7.1 Az élőnyelvi gyűjtés	18
7.2 Az élőnyelvi gyűjtés előkészítése	20
7.3 Az internetes gyűjtés.....	20
7.4 Az élőnyelvi gyűjtés és az internetes gyűjtés összevetése	21
8. A korpusz	23
9. Magyarkanizsa helyneveinek szótára	24
9.1 A szótár struktúrája	24
9.2 Szótár	24
10. Magyarkanizsa helyneveinek elemzése a Hoffmann-féle módszerrel.....	78
10.1. Magyarkanizsa helyneveinek funkcionális–szemantikai elemzése	78
10.1.2. Az egyrészes helynevek funkcionális-szemantikai elemzése	79
10.1.3. A kétrészes helynevek funkcionális-szemantikai elemzése	80
10.1.4. Magyarkanizsa helyneveinek lexikális-morfológiai elemzése	85
10.1.5. Az egyrészes helynevek lexikális morfológiai elemzése	85
10.1.6. A kétrészes helynevek lexikológiai-morfológiai elemzése	86
11. Összegzés	90
Irodalomjegyzék.....	91
Ábrajegyzék	92

Rezümé	93
Сажетак	94
Abstract	95

Köszönetnyilvánítás

Szeretném kifejezni őszinte köszönetemet és hálámat mindazoknak, akik támogattak és segítettek a mesterdolgozatom elkészítésében.

Először is hálásan köszönöm dr. Andrić Edit tanárnőnek, aki szakmai irányításával, tanácsaival és támogatásával végigkísért a dolgozatom elkészítése során. Az ő értékes meglátásai és javaslatai nélkül nem juthattam volna el idáig. Külön köszönöm a türelmét és a biztatását, amelyek nagyban hozzájárultak a kutatásom sikeréhez.

Ugyancsak szeretném megköszönni dr. Oszkó Beatrix tanárnőnek, aki önzetlenül osztotta meg velem szakértelmét és tudását. Az ő bátorítása és támogatása sokat jelentett számomra a dolgozat írása közben. Köszönöm a hasznos észrevételeket és a folyamatos segítőkészségét. Külön szeretnék még köszönetet mondani Rasztovac Henrietta kolléganőmnek, aki instrukcióival támogatta a szótár elkészítését.

Végül, de nem utolsósorban, köszönöm a családomnak és a barátaimnak a türelmüket és támogatásukat, amelyeket ebben az időszakban tanúsítottak. Az ő szeretetük és bátorításuk nélkül nem érhettem volna el ezt a mérföldkövet.

1. Előszó

A helynevek gyűjtése és tanulmányozása fontos szerepet tölt be a névtudományban. Onomasztikai kutatások révén nyelvi sajátosságokat, történelmi, kulturális és társadalmi változásokat is megismerhetünk. A technológiai fejlődés, különösen az internet megjelenése és térnyerése új távlatokat nyit meg a helynévgyűjtés területén is, ez lehetővé teszi a gyorsabb és hatékonyabb adatgyűjtést.

A dolgozat célja, hogy bemutassa, hogyan lehet az internet adta lehetőségekkel hatékonyan gyűjteni és elemezni helyneveket. A kutatás megkísérelte kihasználni a digitális eszközök nyújtotta előnyöket, valamint integrálni azokat a hagyományos helynévgyűjtési módszerekbe. A kitűzött célok közé tartozik még az is, hogy a kutatás hozzájáruljon Magyarországi helyneveinek alaposabb megismeréséhez, illetve kibővítse az eddigi kutatásokat. Az internet mint adatforrás lehetőséget biztosít a széleskörű információgyűjtésre, valamint a különböző közösségi platformok bevonásával a helyi lakosok részt vehetnek a kutatás folyamatában is.

A dolgozat első része áttekintést nyújt a helynévkutatás elméleti alapjairól, a történeti háttérrel, majd bemutatja a kutatás során alkalmazott módszertant, ezt követi a szótár, majd az összegyűjtött adatok részletes elemzése, kitérve a Hoffmann-féle helynévi analízisre. Végül, összegzésre kerülnek a kutatás eredményei és következtetései.

2. A Magyar Nemzeti Helynévtár Program

A Magyar Nemzeti Helynévtár Program (továbbiakban MNHP) egy átfogó kezdeményezés, amely célja a Magyarország és a történelmi Magyarország területén található helynevek összegyűjtése, rendszerezése és közzététele, dokumentálása. Az MNHP-ban a gyűjtőmunkát szakmai környezetben legjobb lefolytatni. Az MNHP-nak a magyar nyelvterület egészére ki kell terjednie, élőnyelvi gyűjtést ajánlott alkalmaznia a kutatónak. A gyűjtő által kiválasztott településen alapos helynévkutató munkát kell végezni. Az összegyűjtött adatoknak az élet gyakorlati területein is felhasználhatóaknak kell lenniük. Az élőnyelvi gyűjtésnek legfőképp azon a területen kell zajlania, ahol még nem történt gyűjtés, vagy legalább ötven éve nem történt meg a helynevek gyűjtése. A MNHP kiemelt figyelmet fordít a határon túli térségekre. Az összegyűjtött adatok integrálásra kerülnek a Magyar Nemzeti Helynévtárban, ennek platformját folyamatosan fejlesztik. A gyűjtött adatokat könyv formában kívánja kiadni az MNHP. Ez a program nemcsak a nyelvtudomány, hanem a történelem, földrajz és a néprajz számára is értékes adatokat szolgáltat. A program keretében készülő helynévtár egy olyan adatbázis, amely a helyneveket nemcsak a mai Magyarország területeit, hanem a történelmi Magyarország jelenleg más országokhoz tartozó területeit is nyilvántartja. A Kárpát-medence nyelvi és etnikai kutatásához ad jelentős segítséget, továbbá lehetőséget ad a szomszédos országok kutatási eredményeivel való összevetésre. Az MNHP kutatói frissítik a térképek névanyagait, ezáltal elkészülhet az első Magyar Nemzeti Helynévatlasz. (MNH <https://mnh.unideb.hu/>).

2.1 A Magyar Nemzeti Helynévtár Program háttere

A helynevek hosszú időn keresztül az ember lakta települések és a természetes földrajzi képződmények azonosításának eszközei voltak. Ezek a nevek gyakran tükrözik az adott terület történelmét, kulturális hátterét és nyelvi sajátosságait. Magyarországon a helynévgyűjtés hagyománya a tizenkilencedik századig nyúlik vissza, Pesty Frigyesig, aki 1864-ben jegyezte le az általa gyűjtött helynévi adatokat. Az átfogó, nemzeti szintű gyűjtés és rendszerezés csak később merült fel. A technika előrehaladása és az adatbázisok elterjedése tette lehetővé, hogy az MNHP átfogó és könnyen hozzáférhető legyen a kutatók és a laikusok számára (<https://mdh.unideb.hu/nevtar.php>).

2.2 A Program célja

Az MNHP fő célja a helynevek átfogó gyűjtése és rendszerezése, hangsúlyt fektetve a Nagy-Magyarország területén található nevekre. Helynevek gyűjtése különböző forrásokból történik, mint például történelmi források, térképek, levéltári anyagok és élőnyelvi források. A digitális adatbázis létrehozása, egy könnyen hozzáférhető, online adatbázist jelent, amelyben a helynevek rendszerezve vannak és kereshető formában állnak mindenki rendelkezésre. A helynevek eredetének, jelentésének és történeti változásainak kutatása is a program céljának része. Az anyag oktatási és kutatási célú felhasználást is elősegíthet.

2.3 Az MNHP módszertana

A program megvalósítása több lépésben történik, használt módszerei közé tartozik a forráskutatás, vagyis a helynevek összegyűjtése történelmi kútforrásokból, dokumentumokból, térképekről, élőnyelvi adatokból. Ezután a sikeresen összegyűjtött adatokat digitalizálják, az MNHP által megadott kritériumok szerint. A helyneveket etimológiai és történelmi szempontból is analizálják. (MNHP <https://mnhp.unideb.hu/index.php>).

2.4. A Program jelentősége

Az MNHP jelentősége kiemelkedő a tudományos kutatások szempontjából. A program által létrejövő adatbázis például hasznos az oktatásban, ezen belül a történelmi és földrajzi tantárgyak terén nyújthat segítséget a diákok számára. A helynevek gyűjtése és dokumentálása elősegíti a kulturális örökség megőrzését, ez legfőképp azokra a helynevekre érvényesek, amelyek az idők haladtával kikopnak a mindennapi használatból. Fontos megemlíteni azt is, hogy a gyűjtés során a vizsgált településen élő lakosok részesei a gyűjtés folyamatának, így az adatközlők részt vehetnek a tudományos munkában, elősegítve annak eredményességét. A program sikeres megvalósítása érdekében elengedhetetlen a helyi közösségek együttműködése.

3. Elméleti összefoglalás

A névtudomány gyökere az egyiptomiakig nyúlik vissza, hiszen főirataikban ők különböztették meg először a tulajdonneveket a közszavaktól, amikor az istenek és a fáraók neveit keretbe, „névgyűrűbe” foglalták, majd később a papiruszokra vörös festékkel írták. (Hajdú 2003, 17). A középkori mondákkal színezett geszták, a krónikák, történetírások szinte kötelességüknek érezték a nevek magyarázatát. Természetesen a magyarországi szerzők följegyzéseiben is vannak hasonló magyarázatok a névtudományok eredetéről. Közismertek ezek közül Anonymus személy- és helynévfejtegetései. (Hajdú 2003, 22).

A nevek iránti tudományos érdeklődés Magyarországon először a 19. század elején mutatkozott meg. (Hoffmann 2003, 10). Ez a nyelvújítás időszaka, amikor a magyar nyelv felemelkedik, szókincsét bővítik, illetve helyesírását modernizálják. Ekkor lett a magyar nyelv alkalmasabb tudományos, irodalmi és hivatalos kommunikációra. A nyelvújításnak köszönhetően a magyar nyelv önállóbbá és gazdagabbá fejtett, ezáltal vált sokoldalúbbá.

A helynévkutatás terén Pesty Frigyes munkássága kiemelkedő értéket teremtett. 1864-ben vállalkozott arra, hogy az akkori Magyarország minden településén összegyűjti a használatban lévő összes helynevet. Helynévgyűjtése a mai napig alapvető forrásként szolgál a magyar helynévtan és a nyelvészet számára. Útmutatót és kérdőívet szerkesztett, mely magyar, német, román és szlovák nyelven is elkészült. A dokumentumot elküldte a kutatni kívánt települések helytartótanácsának, szorgalmazta, hogy a gyűjtést a helyi hatóságok végezzék, majd az anyagot továbbítsák neki. Pesty gyűjtését napjainkban 68 kéziratos könyv őrzi, melyek az Országos Széchényi Könyvtárban tekinthetők meg (Jakab 1996).

A 19. század volt az az időszak, amikor a névtani kutatások világszerte elterjedtek, lendületet vettek. A helynevek vizsgálatakor a helynevek szerkezete és jelentése is hangsúlyt kapott. Maga a helynévkutatás a nyelvészet része, a dialektológia számára is értékes anyagot tartalmaz, ugyanis a földrajzi nevek gyakran őriznek nyelvjárási elemeket, és régi nyelvi állapotot.

Az *onomasztika* terminus a tulajdonnevek vizsgálatával foglalkozó tudományt nevezi meg. A magyar nyelvben ezt a tudományterületet *névtudományként*, illetve *névtanként* is nevezik. Maga az *onomasztika* kifejezés a görög „*onoma*” azaz ’tulajdonnév’ szóból ered. (Baukó 2019, 15). Az onomasztika a nyelvtudomány egyik ága, így az onomasztika tárgya a nyelvi elem, a nyelv használata, a nyelv változása, a nyelv és a gondolkodás kapcsolata és a nyelv elsajátítása. A névtannal való foglalkozáshoz más tudományágat is ismernünk kell, mint

a nyelvtudományt, történelmet, földrajzot, néprajzot, szociológiát. Ismeretanyaga pedig ezen tudományágak számára is felhasználhatók. A névtan kapcsolatot teremt az irodalommal, történelemmel, földrajzzal, dialektológiával, hiszen nincs névtani gyűjtés egy-egy történet elmondása, helyrajzi viszony, illetve dialektológiai kifejezés nélkül, valamint gyakorta fordulnak elő helynevek az irodalomban is.

Baukó János kutatásában eképpen hívja fel a figyelmet a dialektológia és a névtan kapcsolatára: „A névtan és dialektológia kapcsolata is szoros. A tulajdonnevek élőnyelvben való használatának sajátosságaira a nyelvjáráskutatók figyeltek fel” (Baukó 2019, 17).

A névtani gyűjtések szempontjából fontos megemlíteni még a számítógépes technikákat. Számítógépes programok, alkalmazások segítségével a gyűjtött anyagok rendszerezésre kerülnek különböző szempontok alapján, mint például az év, helynévi adat, forrás, objektuminformáció, helyfajta, helyragos forma, standard és táblanév.

A tulajdonnevek jelentőségével Bertényi Iván is foglalkozott. A IX. századtól fokozott figyelem irányult a tulajdonnevekre, ezen belül is a hely- és személynevekre. (Bertényi 2006, 280). A továbbiakban így folytatja: „A magyarok saját helynévadását jellemzi, hogy személynevek önmagukban, mindenféle hozzátétel nélkül váltak helynévvé. Ezeket a kutatás puszta személyneves helyneveknek nevezi.” (Bertényi 2006, 282).

Gyakran fordult elő az is, hogy a helynevek kialakulásához egyes építmények megnevezése járul hozzá (pl. *vár*, *palota*), most a nevekről és szerkezetükről lesz szó. Ezek általában a helynév utótagjaként jelennek meg, pl. *Bácsföldvár*, *Ungvár*. Az is megfigyelhető, hogy egyházi vonatkozások jelennek meg a helyneveknél, pl. *Egyházaskér*. Ugyanígy a templom szó utótagként is előfordulhat, pl. *Fehértemplom*.

Azonban a legkézenfekvőbb elnevezési indíték a földrajzi környezet: térformáról, vízről, növényzetről, állatokról kaptak nevet az objektumok, települések pl. *Kecskemét*, *Kiskunhalas*, *Nyest*, *Erdővég*, *Diós*, *Dunabökeny*, *Tiszatarrós* (Bertényi 2006, 282).

Bizonyos esetekben az etnikai összetételtől függően ugyanazt a helynevet két különböző csoport másképp nevezi meg, pl. *Szenttamás* a magyar elnevezése egy dél-bácskai községnek, míg ezt a szerbek *Srbobrannak* nevezik. Ez előfordul még *Törökkanizsa* esetében is, amit a szerbek *Novi Kneževacnak* hívnak. Természetesen nem csak ez a két példa létezik, a más nemzetiségekkel való együttélés számos más hasonló helynévi esetet is eredményez.

4. A gyűjtőpont

4.1. Magyarkanizsa története

Magyarkanizsa egy kisebb település Észak-Szerbiában, azon belül Vajdaságban, *Magyarkanizsa* községben található. Északról Horgos, keletről a Tisza, nyugatról Kishomok, délről pedig Ilonafalu határolja. Magyarkanizsa község székhelye, melybe e településen kívül még a következők tartoznak: Horgos, Martonos, Kispiac, Kishomok, Ilonafalu, Velebit, Orom, Oromhegyes, Tóthfalu, Adorján, Újfalu és Völgyes. A 2022-es népszámlálási adatok alapján *Magyarkanizsa* 8067 lélekszámú, ebből 3805 férfi és 4262 nő (Kovačević 2023, 124). A 8067 polgárból 805 szerbnek, 23 albánnak, 5 bunyevácnak, 4 bosnyáknak, 34 jugoszlávnak, 6665 magyarnak, 1 makedónnak, 6 muzulmánnak és 6 németnek vallotta magát (Kovačević 2023, 50). Magyarkanizsa a magyar határtól 16,7 kilométerre fekszik, a Tisza jobb partján. Az etnikai összetétel hosszú idő óta a magyarság túlsúlyát mutatja. Kedvező fekvésének köszönhetően a vidéket már az őskorban is lakták.

1. ábra: Magyarkanizsa térképe a Magyar Királyság idején (1819–1869)

Az első világháborút követően megváltoztak az anyaország határai, így *Magyarkanizsa* sok más településsel együtt a *Szerb – Horvát – Szlovén Királysághoz* került. A település 1981 és 1991 között több mint tizenegyezer lélekszámú város volt.

A település történetével többen is foglalkoztak, Pesty helynévgyűjtésekor *Kanizsa* még mezőváros volt, *Bács – Bodrog vármegyében*. Ekkor a települést *Ókanizsának* hívták, ezekben az években a *Magyarkanizsa* elnevezés még csak a polgárok nyelvhasználatában élt és így írták: *Magyar Kanizsa*. Az idegenek *Rác Kanizsának* is nevezték. Mária Terézia császárné és Apostoli Királynak 1751-dik évben kiadott eredeti királyi adománylevelében, mellyel a község a mezővárosok sorába vétetett fel, ekként van írva: „*Vetus Canisa*”. (Papp – Rajsli 2006, 133). Pesty gyűjtése idején, azaz 1864-ben a község területéhez a következő helységek tartoztak: Adorján, amely ekkor még dohánytermesztő telep volt. Kiss Hegyes (Papp-Rajsli 2006, 137), szállási telep volt, neve onnan eredt, hogy hegyen, illetve dombon feküdt, másképp „*Sipos falu*”-nak is nevezték. *Szállások*, vagyis a szabadban lévő lakóházak gazdasági épületekkel, melyekből ekkor körülbelül ötszáz volt. *Orom*, amely az egész község területén északról-dél felé húzódott. A *Marhajárás*, amely rétként, illetve legelőként szolgált. Ezekben az időkben *Magyarkanizsa* határos volt Martonossal és Csantavérrel, Szabadkával, ami ekkor még királyi város volt és Zentával, amelynek szintén mezővárosi titulusa volt. A királyi város lakossága nagyobb volt, közvetlenül a király fennhatósága alá tartozott, és széleskörű kiváltságokkal rendelkezett. Önkormányzatot választhattak az itt élő lakosok, saját bíróságuk volt, valamint vám- és adókedvezménnyel is rendelkeztek ezek a városok. Ezek a városok általában gazdagabbak. Ezzel szemben a mezőváros lakosságát tekintve kisebb volt, földesúri fennhatóság alatt állt, jogai korlátozottak voltak. Lakói többnyire mezőgazdaságból éltek, de tarthattak vásárt és bírót is választhattak a földesúr engedélyével. A község hivatalos neve *Ókanizsa* volt, ezt az elnevezést onnét kapta, hogy régi és minden bizonnyal idősebb a Zala megyebéli Nagykanizsánál, illetve a Bánátban fekvő Törökkanizsánál. (Papp – Rajsli 2006, 134). Pesty kutatása kiemeli, hogy a szerbek 1689 –1690 körül telepedtek itt meg, és ekkor ők voltak a település egyedüli lakosai. *Magyarkanizsa* 1751-ig a határőrvidéket képezte, ebben az évben kezdett polgáriasodni, és ezután kezdtek a magyarok idevándorolni. (Papp – Rajsli 2006, 134).

Magyarkanizsát legtöbbször csak *Kanizsáként* nevezik napjainkban is, az okleveles források közül *CNESA* néven először egy I. László magyar király nevében kibocsátott oklevél említi. A honfoglalás elbeszélésének szövegében Anonymus *Kenesna* alakban megemlíti a települést, mint azt a helyet, ahol a Tiszántúlt uraló Glad ellen a Zuard vezette magyarok ezen a folyón keltek át. (Dobos –et al. 1995, 79).

Elsődleges nyelvészeti forrást alkot maga a *Kanizsa* szó, melynek elemzésével, létrejöttével több kutató is foglalkozott. Eredeti alakja a *Knezisna*, mely szlávul hercegséget,

hercegi birtokot jelent. E megközelítés alapján arra lehet következtetni, hogy a település egykor hercegi birtokként szolgált. A *knezsina* szó alapja, azonban a knez szó, amely magyarul ispánt jelent. (Dobos – et al. 1995, 83).

Kanizsa lakosai a XI. és XIII. században a Pannonhalmi Apátság jobbágysai voltak. A középkorban *Magyarkanizsa* területe a Magyar Királysághoz tartozott, közigazgatásilag pedig Csongrád vármegyéhez. A XV. század végéig viszonylag sűrű településhálózat alakult ki, kis falvak jöttek létre. A település régóta az őstermelői ágazatoknak kedvezett: halászat, vadászat, földművelés, állattenyésztés.

A vásárok a kezdetek óta fontos szerepet játszottak Kanizsa esetében, hiszen ekkor még csak a vásárok voltak az árucserének, illetve eladásnak egyetlen színterei. 1774-től *Kanizsán* szerb és magyar bírók váltották egymást, – ezekben az időkben a bíró a mai polgármester feladatait látta el – miszerint két évig magyar bíró, majd két évig szerb bíró irányította a közigazgatást. A város önkormányzata pedig hét magyar és hét szerb képviselőből állt. (Dobos – et al. 1995, 335).

Az 1700-as években *Ókanizsán* még csupán egyetlen magyar, Jankó János élt, aki két lovával és négy tehenével gazdálkodott. Redl Ferenc uradalmi adminisztrátortoborzó levelének köszönhetően érkezett meg az első tíz jobbágycsalád Kanizsára, ők lettek *Ókanizsa* első magyar telepesei. A Tisza közelsége és a kedvező gazdasági körülmények híre gyorsan terjedt a környékbeli és távolabbi magyar jobbágyok körében, aminek hatására a település folyamatosan növekedett. (Dobos – et al. 1995, 343).

A település létrejöttének valószínűleg az volt az oka, hogy itt volt a legalkalmasabb partszakasz, amely megfelelt a Tiszán való átkelésre. *Magyarkanizsa* napjainkban beillik a csendes kisvárosok sorába. Annak ellenére, hogy több mint száz éve elszakadt Magyarországtól, még mindig sok magyar lakja. A magyar nemzeti öntudat megmaradása jelentős, a diákok lehetőségük van anyanyelvükön tanulni, elsajátítani a magyar néptáncot, aminek köszönhetően nem csak magát a néptáncot tanulhatják meg, hanem megismerkedhetnek a hagyományokkal, kultúrával, szokásokkal, ezáltal alakul identitásuk. A magyarkanizsai József Attila Könyvtár számos magyar nyelvű kötettel rendelkezik, az iskolákban pedig szorgalmazza a könyvtárlátogatást. A könyvtár olyan programokat szervez, amelyeken részt vehetnek a kis- és nagydiákok, elősegítve ezzel az anyanyelv és a magyarság megőrzését. Emellett a Tisza még mindig fontos szerepet játszik a magyarkanizsai polgárok életében, igaz mára már a strandolási, kikapcsolódási lehetőség a legfontosabb szerepe.

Megemlíthető az is, hogy a szerbség és a magyarság jó kapcsolatot ápol egymással. A településen létrejött nemzeti összetétel színesíti *Magyarkanizsa* történetét, kapcsolatok alakulnak ki az emberek között, ezáltal egymás kulturális különbségeit megismerik, a két nemzet pedig közelebb kerül egymáshoz.

5. Korábbi gyűjtések

5.1 Történeti adatok

A gyűjtés magvát a már korábban közre adott történeti források biztosítják. Ezek az adatok a mai gyűjtő munkáját jelentősen előreviszik, támpontot adnak. A történeti adatok feldolgozása során a gyűjtő információt nyer a már összegyűjtött helynevekről, ezek lokalizációjáról, arról, hogy az adott helynév hogyan szerepel vagy szerepelt a köztudatban, milyen más megnevezésekkel illetik, illetve, hogy milyen történeteket-meséket társítottak hozzá akkoriban a lakosok. A történeti kútfőkben fellelhetők a szerb nyelvű elnevezések is. Elmondható az is, hogy a régebbi forrásokban adott helynevek, mint az utcák, terek, intézmények még az akkori hivatalos nevükön szerepelnek. A történeti források hitelességét a forráskiadványok biztosítják. A korábban kiadott gyűjtések alkalmasak a felhasználásra, a gyűjtő be tudja építeni azokat ma is kutatásába.

A dolgozatban feldolgozott kutatás alapját Pesty Frigyes történész 1864-ben végzett helynévkutatása alapozza meg. Pesty gyűjtését 2006-ban Papp György és Rajsli Ilona foglalta kötetbe, melynek címe *Bácskai helységek Pesty Frigyes 1864. évi kéziratos helynévtárában*. Ekkor *Magyarkanizsa* még *Ókanizsa* néven szerepel (Papp – Rajsli 2006, 133). Ebben a kiadványban lehet hozzáférni Pesty akkori gyűjtéséhez. Papp György 1982-ben adta ki a *Vajdasági helységnevek földrajzi nevei 8 Kanizsa és környéke földrajzi neveinek adattára I.* című kötetét. (Papp 1982). Felhasználásra került még a kutatásban Klamár Zoltán 2022-ben kiadott *Örökségünk* (Klamár 2022) című könyve, melyben a helynevek leírásokkal, hajdani és jelenlegi lokalizációval, nagy mennyiségű történetekkel párosulnak. Iványi István *Bács – Bodrog vármegye földrajzi és történelmi helynévtára III-V. kötete* is forrásom volt, amit 1907-ben adtak ki (Iványi 1907).

Papp György 1982-ben önállóan dolgozta fel Pesty 1864-es gyűjtését és az adatokat saját gyűjtési eredményeivel egészítette ki. Papp önálló kötetében a magyar helynevek mellett fellelhetők szerb nyelvű helynévi megnevezések is, illetve az akkori hivatalos nevek, a

helynevek helyragos formája, az adatközlők által elmondott történetek, amik az adott helynévhez fűződnek, valamint objektuminformáció is párosul a nevekhez.

Bányák Bányák; Bányágba, Bányágbú, Bányágba; agyagbányák a Pottisje Tégl- és Cserépgyártól északra.

Bánya utca Bánya ucca; (Takovo utca ~ Takovska ulica); Bánya uccába ~ Bánya uccábú ~ Bánya uccába; utca az I. kerületben, a téglagyár agyagbányájának közelében.

Barátok kútja Barátok kútya; Barátok kútyáná, Barátok kútyátú, Barátok kútyáhon; gémes kút a Járasszéken. Közelében van a Baráth család tanyája.

Baráth Jani tanyája Barát Jani tanyája, Barátov salaš; (Baráth-tanya ~ Barátov salaš); Barát Jani tanyáján, Barát Jani tanyájárú, Barát Jani tanyájára; tanya a Járasszéken. Tulajdonosa Baráth János.

Baráth Pali tanyája Barát Pali tanyája Barát Palov salaš; (Baráth Pali tanyája ~ Baráth Palov salaš); Barát Pali tanyáján, Barát Pali tanyájárú, Barát Pali tanyájára; tanya a Járasszéken, tulajdonosa Baráth Pál.

Baráth Pista tanyája Barát Pista tanyája, Barát Istvanov salaš; (Baráth István tanyája ~ Barát Istvanov salaš); Barát Pista tanyáján, Barát Pista tanyájárú, Barát Pista tanyájára; tanya a Járasszéken. Tulajdonosa Baráth István.

Baráth Sándor tanyája Barát Sándor tanyája, Barát Šandorov salaš; (Baráth Sándor tanyája ~ Baráth Šandorov salaš); Barát Sándor tanyáján, Barát Sándor tanyájárú, Barát Sándor tanyájára; tanya a Járasszéken. Tulajdonosa Baráth Sándor.

2. ábra: Metszet Papp György 1982-es gyűjtéséből, amely a 80. oldalon található

Klamár Zoltán kötetében helytörténeti és helynévi adatok is szerepelnek, mindemellett a kötet utcanévjegyzékkel van ellátva, ami fontos támpontot adott a helynévi szótár elkészítéséhez. Az utcanévjegyzék alapján követni lehet az utcák és terek neveinek alakulását. Ez azért volt fontos, mert a helynévgyűjtési szótárban a mai hivatalos nevet kell feltüntetni, és természetesen a hivatalos nevek átalakultak az idők folyamán. A Papp György által kiadott könyvben szereplő hivatalos nevek mára megváltoztak, így a jelenlegi hivatalos neveket Klamár Zoltán könyvéből kellett kinyerni. Iványi István gyűjtése is segítette a kutatást, de lényegesen kevesebb adattal rendelkezik, mint a fentebb említett kiadványok.

A kutatás folyamán a történeti adatok is digitalizálásra kerültek egy Excel táblázatban, egységes adatbázist alkotva. Így azok a helynévi adatok is megtalálhatóak, amelyek mára már nem léteznek, de még mindig fontosak mind a település történetében, mind a gyűjtő számára. A történeti kútforrások digitalizálása után került sor az újonnan gyűjtött adatok rögzítésére.

6. Az adatközlők kiválasztása és a kiválasztás kritériumai

A helynévgyűjtés során kiemelt figyelem helyeződött az adatközlők gondos kiválasztására, mivel a helynevek hiteles gyűjtéséhez, megismeréséhez és dokumentálásának alapjához elengedhetetlen a megbízható információval rendelkező informátorok megtalálása, és a kutatásba való bevonásuk.

Az adatközlők kiválasztása több szempont alapján történt. Elsődleges volt az életkor, mivel a régi helynevek és azoknak a története többnyire az idősebb generációk emlékezetében élnek. Ennek fényében a kiválasztott adatközlők elsősorban olyan személyek, akik már hosszú évek óta Magyarországon élnek, ha nem is ide születtek, egykor aktívan részt vettek a közösségi életben, vagy a foglalkozásuk által ismerték meg a helyneveket. Az adatközlők másik csoportja a fiatalabb generáció tagjai voltak. Ők azért képeztek fontos csoportot, mert általuk derült fény arra, hogy a régi helynevek még mindig szerepelnek-e a köztudatban, illetve az adott helynév vagy objektum milyen változásokon ment keresztül az idő folyamán. Ők az újonnan keletkezett helynevek fontos forrásai. Ezzel lehetőség nyílt a helynevek történeti változásainak megfigyelésére. Előfordult az is, hogy a fiatalabb generáció több információval rendelkezett, mint az idősebb korosztály és mint a történeti források.

A kutatás hangsúlyt fektetett arra is, hogy olyan adatközlőktől szerezzen információt, akiknek mindennapi nyelvhasználatában szerepelnek azok a helynevek, amelyeket Papp György gyűjtött. Ezáltal olyan információkat is kaptunk, amelyek azt is bizonyítják, hogy egy-egy adott helynevet milyen gyakorisággal használnak, milyen funkciót tölt be, és milyen filológiai formában fordul elő legtöbbször a nyelvhasználatban. Azok az adatközlők, akik elsősorban a mindennapokban használják a helyneveket, hitelesebb képet tudnak adni a névhasználatról. A gyűjtésben résztvevő adatközlők nemcsak különböző korosztályba tartoztak, hanem társadalmi csoportjuk is eltér. Így az adatközlők között szerepelt egykori hivatalnok, olyan személy, aki egykor mezőgazdasággal foglalkozott, egykori olajkútőr, betegápoló, sofőr. A nemek aránya egyforma, három férfi és három nő vett részt a folyamatban. Azok az egyének, akik hosszabb ideje élnek a településen, lényegesen mélyebb ismeretekkel rendelkeznek a vizsgált terület helyneveiről, ezeknek eredetéről, illetve a helynevek lokalizálásában is nagy segítséget nyújtottak.

Ha egy vizsgált területet etnikai és vallási sokszínűség jellemez, akkor a helynevek használata és jelentősége eltérő lehet a kulturális különbségek, vallásból eredő tényezők miatt, de jelen kutatásban ezekről nincsenek adatok, ugyanis az interjúalanyok mind magyarok és mind római katolikus vallásúak.

A gyűjtés során összesen hat személlyel készült interjú. Az adatközlők között három idős és három fiatalabb generációba tartozó egyén van. Az alanyokkal személyes felkeresés útján jött létre a kapcsolat, illetve az internet is egy lehetséges opció volt az informánsok toborzására. Az internetes gyűjtés a Facebookon történt, egy olyan csoportban, melynek tagjai magyarkanizsai lakosok, poszt formájában került meghirdetésre a gyűjtés. Az adatközlők komment szekcióban közöltek információkat, illetve üzenetben.

Az adatközlők személyes adatainak védelme érdekében az általuk gyűjtött információk névtelenül kerültek feldolgozásra. Az általuk összegyűjtött adatok kizárólag tudományos célra lettek felhasználva. Az interjúk készítése előtt mindegyik interjúalany tájékoztatást kapott a kutatás céljáról, ők pedig beleegyezésüket adták ahhoz, hogy az általuk elmondott adatokat a kutatásban használhassuk.

6.1 Az adatközlők adatai

Adatközlő	Életkor	Egykori és jelenlegi foglalkozás	Lakhely (születési hely)	Nem
B. I.	52	betegápoló	Magyarkanizsa (Magyarkanizsa)	nő
B. J.	81	nyugdíjas (mezőgazdasági dolgozó)	Magyarkanizsa (Ilonafalu)	nő
B. V.	90	nyugdíjas (háztartásbeli)	Magyarkanizsa (Magyarkanizsa)	nő
M. F.	62	nyugdíjas (olajkútőr)	Magyarkanizsa (Adorján)	férfi
N. J.	90	nyugdíjas	Magyarkanizsa	férfi

		(hivatalnok)	(Magyarkanizsa)	
R. Zs.	53	sofőr (tartalékos katonatiszt)	Magyarkanizsa (Magyarkanizsa)	férfi

A kutatásban megjelenő adatok az adatközlők által elmondott információk. Ezeknek az adatoknak hitelességét a korábban közreadott történeti és helynévi gyűjtések biztosítják.

Ahogy a táblázatban megfigyelhető az adatközlők korosztályában megjelenik az idősebb és a középkorosztály is, az is látható, hogy mind kanizsai lakos. Jelen kutatás a kül- és belterületi nevekre is hangsúlyt fektet, azonban észrevehetővé vált, hogy a fiatalabb korosztály kevesebb információt tudott adni a külterületekről, mint pl. dűlőutak, nyári utak, mint az idősebb generációba tartozók. Ez valószínűleg annak is köszönhető, hogy a fiatalabbak már kevésbé foglalkoznak mezőgazdasággal, nem látogatják ezeket a külterületeket. A hiányzó adat oka lehet az is, hogy a kérdéses hely ma már nem létezik. Természetesen ennek oka lehet a helyismeret és tájékozottság hiánya.

7. A gyűjtés során alkalmazott módszerek

7.1 Az élőnyelvi gyűjtés

Az élőnyelvi gyűjtés, a helynévkutatás során alkalmazott legalapvetőbb módszer. Lehetővé teszi a helynevek valóságnak megfelelő dokumentálását, elemzését, mindennapi használatunk feltárását. Az élőnyelvi gyűjtés azért fontos módszer a gyűjtő számára, mert a helynevek nem csak földrajzi azonosítók, hanem magukban hordoznak történeti, kulturális és nyelvi információkat is, továbbá lehetővé teszi élőnyelvi gyűjtés a nyelvjárási elemek rögzítését is.

Az élőnyelvi gyűjtés célja, hogy közvetlenül az adatközlőktől gyűjtsön adatokat. Az élőnyelvi gyűjtés folyamán a helynevekről információ kapható. Hagyományos módszer alkalmazása során fény derülhet arra is, hogy a helynevek milyen gyakorisággal térnek el az írott forrásokban található formáktól és hogyan változtak az idő elteltével.

A hagyományos gyűjtés lehetőséget ad arra, hogy dokumentáljuk a helynevek aktuális használati formáit, ezáltal kiderül, hogyan ejtik ki az adatközlők és milyen változatokat

használják. Így egyszerre dialektológiai elemek és a helynévi elemek is gyűjthetők. Papp György 1982-es könyvében a *Kokorev-stadion* helynévről csak objektuminformációt közöl, ezt írja: „*Belterület a Főtér egy részét nevezik így a hajdani Kokorev-ház mellett, amelynek elbontása után többször kézilabda mérkőzéseket rendeztek ezen a helyen*” (Papp 1982, 95). A 2024-es élőnyelvi gyűjtés alkalmával bővebb információt sikerült gyűjteni erről a helynévről. A *Kokrev-stadion*t az adatközlők *Kis-stadion*nak nevezték, ez a leggyakrabban használt forma. Az általuk közölt információk a következők: „*A Kis-stadion volt a Plébánia udvarának a végében. Hatalmas kézilabda meccsek voltak, még az égőkön is csüngtek az emberek. Itt voltak birkózó liga meccsek is. Olyan drukkolás volt, mint az állat.*” (ÉGy.). Egy másik adatközlő igen érdekes történetet is megosztott, amit Papp György még 1982-ben nem írhatott meg, mivel akkoriban ez a régészeti feltárás még nem történt meg: „*Annak idején alatta avarkori sírok voltak. Elkezdték csinálni a Mozi épületét. Ásás közben rábukkantak a sírokra, és megállt az élet. Nem volt sok, de volt olyan, - határozottan emlékszem,- hogy volt egy anya a gyerekével meg cserépedénnyel. Anya a gyerekkel volt temetve.*” (ÉGy.). Ez az eset is azt bizonyítja, hogy az élőnyelvi gyűjtés mennyivel bőségesebb információt adhat, de ez annak is köszönhető, hogy a Papp által kiadott kötet és a kutatás között eltelt negyvenkét év, ez idő alatt pedig rengeteg új információ birtokába jutottak az adatközlők.

Az élőnyelvi gyűjtés alkalmával feltárható a helynevek jelentésének eredete, ugyanis a helyi lakosok ismerhetnek helynevek mögött álló történeteket. Erre példa lehet a *Kisvasút utca*, melynek két régebbi hivatalos neve a *Bánya utca* és a *Takovo utca*. A 2024-ben végzett gyűjtés alkalmával kiderült, hogy honnan kapta az utca ezt a nevet. „*Ahol a Kis Muki, azaz a Kisvonat hordta ki a cserepet az állomásra.*” (ÉGy.). Az utca nevének eredete a cserépgyár kisvonatával kapcsolatos, ugyanis a Kisvasút utcában járt a kisvonat, ami a cserép- és téglagyárból vitte a szállítmányt a vasútállomásra.

A helynevek kiejtése és a helynevekhez társuló történetek elmondása során az adatközlők nyelvjárása érzékelhető. Általánosan elmondható, hogy a kutatás során a magyarkanizsai lakosok regionális köznyelvet beszéltek. Jellemző beszédükre a középzárt e (ë) használata. Némely adatközlőnél szerb nyelvű interferenciák is fellépnek, a következő idézet a nyelvjárás és az interferencia érzékeltetés érdekében fonetikus lejegyzéssel történik: „*Legelősző Tëksztıl gyár vót. Utánna Votyár, utána Budutynoszt. A zËurópetrólnak átal vót. Gyümőcs és zőccség földőgozó üzem vót. Savanyúságokat készítették télre. Visnyevacsát is csináltak. Naty konzërvëkbe csináták a zuborkát, mësáná szálátát.*” (ÉGy.).

Hagyományos módszerrel nyomon követhetőek a nevek változásai, ennek irányai és okai. A kutatásban ismertetett nevek változásai legtöbbször a hivatalos nevek átalakulásának tudhatók be.

7.2 Az élőnyelvi gyűjtés előkészítése

Az élőnyelvi gyűjtés megkezdése előtt figyelembe kell venni a szükséges előkészületeket. Ide tartozik annak a területnek a kiválasztása, ahol a gyűjtés zajlik. A gyűjtő választhatja azt a települést, ahol ő maga él. Fontos szempont az előkészítés során, hogy olyan informátorokat kérjen fel a gyűjtő, akik rendelkeznek helyismerettel, aktívan használják a helyneveket, és ha lehet, több korosztályt is interjúvoljanak. A hagyományos gyűjtés lehet strukturált interjú, félig strukturált interjú és szabad beszélgetés is. Az interjúk és beszélgetések a leggyakoribb módszerek, amelyeket helynévgyűjtés során alkalmaznak. Jelen kutatás a félig strukturált, illetve a szabad beszélgetés módszerét használta. A feltett kérdések alapját a már említett Papp György kötet szolgáltatta, emellett lehetőséget hagyva arra az adatközlőknek, hogy az általuk ismert történeteket is közöljék, amelyek teljesen vagy részben a feltett kérdéshez kötődtek. Ez sokkal felszabadultabb légkört eredményezhet.

Az élőnyelvi gyűjtés során bizonyos kihívásokkal és nehézségekkel is számolni lehet. Egyazon hely több névvel is rendelkezhet. A változatok attól függnek, hogy az eltérő korosztályok melyiket használják leginkább. Ennek okán eltérhetnek a történeti forrásokban szereplő nevek és az adatközlők által használt nevek. Egyazon helynév más és más formájának egyesítése lokalizálás alapján történhet. A kiejtés és a nyelvjárási alakváltozatok használata is bonyolíthatja az elemzést, de ebben a kutatásban erre nem volt példa.

A hagyományos gyűjtés a helynévkutatás egyik legfontosabb módszere. Lehetővé teszi az adatközlő és a gyűjtő közötti személyes kapcsolat kialakítását, a helynevek minél pontosabb gyűjtését. A munka kihívásokkal is jár, mint például az interjúalany gondolatainak elkalandozása, de megfelelő előkészülettel és megfelelő módszertannal értékes filológiai és történeti adatok gyűjthetők.

7.3 Az internetes gyűjtés

Az élőnyelvi mellett az interneten való gyűjtést is kipróbáltam. Kezdetben ez volt a fő módszer, de idővel kiderült, hogy a vártnál kevesebb adat gyűjthető az internet adta lehetőségekkel, viszont ez a módszer, mint a kutatás során alkalmazott alternatíva nem

zárható ki. Az interneten történő gyűjtés idővel fontosabbá válhat a helynévkutatásban, ugyanis a digitális platformok terjedése lehetővé teszi az adatközlők gyorsabb elérését. Az online felületen történő gyűjtés – ideértve a közösségi médiát, az online felületen elérhető adatbázisokat – lehetővé teszi a helynevek gyors és széleskörű gyűjtését.

Az online módszerek használatával rövid idő alatt gyűjthetők helynévi adatok, a helynevekhez kapcsolódó történetek és objektuminformációk is. Helyhez és időhöz nem kötött, ezzel a módszerrel a laikusok is részt vehetnek a kutatómunkában. Olyan személyek is hozzájárulhatnak a munkához, akik már elköltöztek arról a településről, ahol a kutatás folyik.

Az új módszer alkalmazása során is tájékoztatni kell az adatközlőket arról, hogy az általuk adott információk kizárólag tudományos célra lesznek felhasználva. Érdemes olyan online platformon közzétenni a kutatást, amit több helyi lakos is használ. Jelen esetben az internetes gyűjtés a közösségi médiában, a Facebookon zajlott, egy olyan csoportban, amelynek több mint hatezer magyarkanizsai polgár tagja. A közösségi médián kívül a digitális térképek is felhasználhatóak a helynevek lokalizálására és az utcák, terek, intézmények jelenlegi hivatalos neveinek ellenőrzésére.

Az internetes gyűjtés hátránya lehet az, hogy az adatközlő és a gyűjtő között nem alakul ki személyes kapcsolat. Adott esetben nem érkezik olyan gyorsan válasz a feltett kérdésre, mint az élőnyelvi gyűjtés esetében. Dialektológiai elemek sem gyűjthetők, helyesírási hibák, félregépelések viszont annál inkább.

Az internetes gyűjtés egy korszerű és hatékony módszer is lehet a helynévkutatásban, lehetővé teheti a dinamikus gyűjtést. Ez a módszer még csiszolásra és pontosításra szorul, idővel talán kialakítható lenne direkt erre a célra egy online felület, ahol a felhasználók információkat adhatnának át a kutatók számára.

7.4 Az élőnyelvi gyűjtés és az internetes gyűjtés összevetése

A helynévkutatás során különböző adatgyűjtési módszereket alkalmazhatunk, jelen kutatás szempontjából kiemelkedő fontosságú volt az élőnyelvi és az internetes gyűjtés. Mindkét módszernek megvannak az előnyei és a hátrányai.

Az internetes gyűjtés az online felületeken elérhető forrásokra támaszkodik. Ezek lehetnek az online térképek, internetes adatbázisok, illetve online fórumok, közösségi oldalak, közösségi média. Az élőnyelvi gyűjtés ezzel szemben egy adott helyszínen történő kutatást

igényel, amely során az adatközlőkkel személyesen létesít kapcsolatot a kutató. A hagyományos gyűjtés eszköze a szóbeli interjú. Ekkor dialektológiai elemek is gyűjthetők.

Az internetes gyűjtés előnye, hogy az adatgyűjtés sokkal gyorsabb. Jelen kutatás estében azonban az interneten gyűjtött adatok mennyisége nem sok, és ezeknek kvalitása sem kiemelkedő. Többször fordult elő, hogy az internetes adatközlők csak helynévi adatot tudtak közölni, objektuminformációt nem. Így az általuk közölt adatok sok esetben nem használhatóak fel, és így a gyűjtés nem teljes. Az internetes adatközlők egyszerre csak egy helynévi adatról tudtak részben vagy egészben információt közölni, ezzel szemben az élőnyelvi gyűjtés alkalmával akadt olyan adatközlő, aki több mint hatvan helynévről adott teljes információhalmazt, melybe a helynévi adatok és az objektuminformációk, valamint helynevekhez köthető történetek tartoznak.

Az internetes gyűjtés legfőbb haszna ezen kutatásban az online térképek használatában valósult meg. Az online térképek a jelenlegi hivatalos nevek beazonosításában segítettek. Az élőnyelvi gyűjtés jelentősen több helynévi adatot és objektuminformációt eredményezett, lehetőséget adott a nyelvjárás fonetikus lejegyzésére, ez pedig lényeges eleme a helynévgyűjtési szótárnak, mely a régi és az új helyneveket is tartalmazza.

8. A korpusz

A kutatás korpuszát a történeti adatok (Iványi 1907, Papp 1982, Papp – Rajsli 2006, Klamár 2022) és a hangfelvétel által rögzített interjúk, illetve az interneten gyűjtött adatok és az adatközlők által közreadott információk alkotják. A gyűjtésben szerepelnek még az Első, Második és a Harmadik katonai felmérés térképein lévő adatok is.

A gyűjtés struktúráját a történeti adatok biztosítják, Az újonnan összegyűjtött adatok a történeti források kiegészítésére szolgálnak.

Az adatközlők által közreadott adatok egy gyűjtési táblázatba kerültek be. Az adatbázist, illetve az utasítást az adatbázis elkészítéséhez az MNHP által kiállított szabványok szerint kell bevinni az adatokat. Ezt az adatbázist a gyűjtők az MNHP oldalán megtalálják. (<https://mnhp.unideb.hu/kutatasi/segedletek/modszertan.php> MNHP).

Az adatbázist a következő rekordok alapján kell kidolgozni: év, helynévadat, forrás, háttérforrás, objektuminformáció, helyfajta, helyragos alak, standard, táblanév, denotatív jelentés, névmagyarázat, szélességi fok, hosszúsági fok, nyelv, lokalizáció pontatlansága, foto és szócikk.

sorszám	év	helynévadat	forrás	háttérforrás	objektuminformáció	helyfajta	helyragos alak	standard	táblanév
1982		Ady Endre ucca	Papp 1982; 78		A Jugoszláv Néphadsereg utca és a Zentai utca között húzódik	utca	Ady Endre uccába, Ady Endre uccabú, Ady Endre uccaba	Ady Endre utca	Ady Endre utca
1982		Adorjányi tótes	Papp 1982; 78		Gát, Adorjánytól a Törökkanizsai tótesig húzódik	gát	Adorjányi tótesén, Adorjányi tótesrű, Adorjányi tótesre	Adorjányi tótes	Adorjányi tótes
1982		Adorjányi út	Papp 1982; 78		Út a Felső - Rébén, Kanizsa felől Adorjányig vezet.	út	Adorjányi úton, Adorjányi útrű, Adorjányi Útra	Adorjányi út	Adorjányi út
1982		Adorjányi dúlló	Papp 1982; 78					Adorjányi dúlló	Adorjányi dúlló
1982		Aghaba gyár	Papp 1982; 78		Téglagyár a Budasík délkeleti részén. Az 1950-es évekig társadalmi szektorként működött, Aghaba Boro volt az igazgatója	gyár	Aghaba - gyárná, Aghaba - gyárű, Aghaba - gyárhon	Aghaba - gyár	Aghaba - gyár
1982		Akkok	Papp 1982; 79		Építmény, káramok a Járáson. Itt tartották a város bűkeit nyáron	káram	Akkoná, Akkolű, Akkolhon	Akkok	Akkok
1982		Állomás	Papp 1982; 79		Vasútállomás Kanizsa déli részén	vasútállomás	Állomáson, Állomásrű, Állomásra	Állomás	Vasútállomás
1982		Vasútállomás	Papp 1982; 79						Vasútállomás
1982		Kanizsai vasútállomás	Papp 1982; 79		Hivatalos név				Vasútállomás
1982		Állomás ucca	Papp 1982; 79		Kanizsa legjelentősebb, leghosszabb utcája, amely a vasútállomás felé vezet	utca	Állomás uccán, Állomás uccarű, Állomás uccára	Állomás utca	Állomás utca
1982		Jugoszláv Néphadsereg utca	Papp 1982; 79		Hivatalos név			Állomás utca	Állomás utca
1982		Alsó - csücsök	Papp 1982; 79		Földterület Adorján közelében	szántóföld	Alsó - csücsögbe, Alsó - csücsögű, Alsó - csücsögbe	Alsó - csücsök	Alsó - csücsök
1982		Alsó - járás	Papp 1982; 79		Házszor, a Járás - szélén lévő elszórt házat hivatalos elnevezése	házsor	Alsó - járáson, Alsó - járásrű, Alsó - járásra	Alsó - járás	Alsó - járás
1982		Alsó - kút	Papp 1982; 79		Asott kút volt a városi legelőn, de néhány évtizede megszüntették	kút	Alsó - kútná, Alsó - kútrű, Alsó - kúthon	Alsó - kút	Alsó - kút
1982		Alsó rompa	Papp 1982; 79		Vasúti átjáró, Kanizsától délre, a Kalváriánál szeli a vasutat	rámpa	Alsó rompáná, Alsó romparű, Alsó rompáhon	Alsó rámpa	Alsó rámpa
1982		Andrélla ucca	Papp 1982; 79		Utca a város keleti részén, valamikor Andrélla József kéményseprő lakott itt	utca	Andrélla uccába, Andrélla uccabú,	Andrélla utca	Andrélla utca
1982		Kiminsőprű ucca	Papp 1982; 79				Kiminsőprű uccába, Kiminsőprű uccabú,	Andrélla utca	Andrélla utca
1982		Jovan Jovanović Zmaj utca	Papp 1982; 79		Hivatalos név			Andrélla utca	Andrélla utca
1982		Apácák	Papp 1982; 79		Épület a Damjanich utcán, ahol a mostani apácarendház van	épület	Apácikná, Apáciknű, Apáciklhon	Apácák	Apácák
1982		Apácák kertje	Papp 1982; 79		Településrészt, a Faluban volt az apácák kertje. Befűjték homokkal és házak épültek a helyén.		Apácák kertýbe, Apácák kertýbű,	Apácák kertje	Apácák kertje
2022		Apáca kert	egy.					Apácák kertje	Apácák kertje

3. ábra: Az adatbázis egy része Excel táblázatban

Az adatbázis jelentősen megkönnyíti a gyűjtő munkáját, mivel lehetővé teszi az összegyűjtött adatok rendszerezett megjelenítését. Ez a struktúra átláthatóvá teszi a gyűjtést, támogatja a későbbi gyűjtések adatbázisban való bejegyzését, és biztosítja az új adatok könnyebb bevitelét.

Az adatbázisba a történeti források és az újonnan gyűjtött adatok is bekerültek, a kutatás jelenleg 1136 adatot dolgozott.

9. Magyarkanizsa helyneveinek szótára

9.1 A szótár struktúrája

A szótár szerkesztési követelménye alapján, ugyanahhoz a jeltárgyhoz tartozó helynévi adatok egyazon szócikkbe kerülnek. A szócikkeket a következő elvek szerint kell konstruálni. Az első helyen áll a standardizált névalak, amely legtöbb esetben a hivatalos név, ezután következnek a helynévi adatok, időrendi lejegyzéssel, majd a helynevekhez kapcsoló történetek, elbeszélések következnek virgulával elválasztva. A helynévi adatok és a történetek szótárba rögzítése fonetikus lejegyzéssel történik. Ezt az objektuminformáció követi, ideértendő a helynév fajtája, a helynév lokalizálása, illetve a név jeltárgya, a név eredete. A helynévi adatokat és az idézeteket a forrásmegjelölések követik.

9.2 Szótár

Magyarkanizsa 0. 2024: Kanizsa (ÉGy.), 2022: Magyarkanizsa | Kilenc évszázad történései előzik és határozzák meg Magyarkanizsa település jelenét. Kilencszáz esztendő alatt békés és háborús időszakok, fejlődés és hanyatlás, elnéptelenedés követik egymást. Az utókornak fennmaradó vagy örök homályba vesző események láncolata jellemzi múltunkat. Az ásatások leletanyagának tanúsága szerint Magyarkanizsa közvetlen környékét az őskortól a honfoglalásig a viszonylagos lakottság jellemezte. Jobbára halász-vadász törzsek népesítették be a Tisza vonalát. Magyarkanizsa létrejötté

valószínűleg annak tulajdonítható, hogy a Tisza folyón e helyt volt legmegfelelőbb partszakasz az átkelésre. Az év nagy részében a sekélyes-homokos mederben szinte száraz lábbal át lehetett jutni a túlpartra. Ennek köszönhetően egy igen fontos kereskedelmi vagy szükség szerint hadi út vezetett itt, mely a virágzó Pannóniát kötötte össze Dáciával, azaz Erdéllyel. (Klamár 2022; 10). 1995: Kanizsa | Kanizsát az okleveles források közül CNESA néven először egy I. (Szent) László (1077-1095) magyar király nevében kibocsátott oklevél említi. Eredeti alakja, mely KNEZSINA volt, szlávul hercegséget, vagy hercegi birtokot jelent. Kanizsa

község mai területe a középkorban a Magyar Királysághoz, közigazgatásilag pedig a már korábban kialakult vármegye-rendszer keretében Csongrád vármegyéhez tartozott. Ókanizsán 1753 januárjában még csak egyetlen magyar paraszt lakott: Jankó János, aki két lovával és négy tehenével gazdálkodott. Rendl Ferenc uradalmi adminisztrátor toborzó levelének hatására az első tíz jobbágycsalád a kecskeméti járásból érkezett Kanizsára, akiket méltán tartunk nyilván mint Ókanizsa első magyar telepeseit. Az idetelepülő jobbágyok magukkal hozták meglehetősen szegényes állatállományukat: négy ökrével, két lovával, két tehenével és 30 birkájával Zsuka Mihály volt a leggazdagabb. (Dobos–et al. 1995; 79–343), 1991: Kanizsa | Ó-Kanizsa lakosai túlnyomólag katonák voltak, kik földműveléssel, mesterségekkel is foglalkoztak. Az 1751-ik év Kanizsára nézve nevezetes azért is, mert ezen évben június 28-án, Mária Terézia királynő által kiadott privilégiumban a mezővárosok sorába emeltetett. (Dobos –et al. 1991; 16–17) 1982: Kanizsa | Kanizsának mint településnek kialakulásában a tiszai révnek és a terület viszonylagos védettségének volt leglényegesebb szerepe. A történelemben először Anonymusnál bukkan fel a neve 889-re vonatkozólag, a szerző tiszai átkelőhelyként említi Kanizsát a honfoglalás történetében. A Tiszaparton

Szekeres László az elszórt leletekből vaskori települést feltételez, Dobos János szerint pedig itt állhatott az oly sokat vitatott és ismeretlen korú földvár is, amelyet először Marsigli gróf írt le munkájában. A település megjelenése a honfoglalás előtti időkre nyúlik vissza, a népvándorlás korábbi időszakára. A Kanizsa névalakkal foglalkozó összehasonlító nyelvészeti és névtudományi munkának alapján megállapíthatjuk, hogy a név szláv településre is vonatkozott. A Kanizsa név a középkori okmányokban tűnik fel, először Salamon király adománylevelében, amelyben a pannonthalmi apátságnak ajándékozza ezt a területet Mirot nevű halastavával együtt. A XII. században a mai település területén lévő másik falu neve is feltűnik. Ez Szatmár volt, amely a Budzsák rétre néző peremén feküdt, amint ezt az üvegház raktárának építéskor előkerült romok is bizonyítják. Szatmár a szávaszentdemeteri apátság tulajdonában volt. Az 1848-as forradalom előtt Kanizsának már több városrésze alakult ki, így a Tisza közelében a Rácz-tized, a Magyar-tized, a Pánbog és a Körös-tized. A forradalom idején Kanizsa is elpusztult, 1311 házból csak 105 maradt meg. 1850 körül a helyzet ismét rendeződött, és ekkorra már Kanizsának 9407 lakosa lett. (Papp 1982; 75 – 77), 1907: Ó Kanizsa | Ó-Kanizsán az 1900. évi népszámláláskor volt 16532 lélek 3124

házban. Az 1904. évi miniszteri rendelet a községnek eddigi Ó-Kanizsa nevét hivatalosan Magyarkanizsára változtatta át. Egy régi földvár Kanizsa alatt is volt. Az 1690. évi török határmappán a Tisza mellett a bácskai oldalon Zenta fölött van egy földvár feltüntetve. Marsigli említi, hogy Kis-Kanizsa irányában észak felé van egy Földvár a Tisza mellett. Keleti oldalon a Kőrösér mossa. Béla király névtelen jegyzője említi, hogy honfoglaló őseink elvégezvén az alsó Duna–Tisza közének meghódítását, 3 vezér a Temes vidékén uralkodó Glád ellen megindult és Kanizsánál keltek át a Tiszán. Önálló római katolikus állomás 1750 óta van Kanizsán, 1755 óta rendszeres anyakönyvek is voltak. (Iványi 1907; 37 - 72), 1941: Magyarkanizsa (MKF), 1881: Ó-Kanizsa (Magyar-Kanizsa) (HKFT), 1866: Magyar Kanizsa (MKFT), 1783: Kanisa (EKFT). — Település Szerbiában, azon belül Vajdaságban, Magyarkanizsa községben található. Északról Horgos, keletről a Tisza, nyugatról Kishomok, délről pedig Ilonafalu határolja. Magyarkanizsa község székhelye, melybe e településen kívül még a következők tartoznak: Horgos, Martonos, Kispiac, Kishomok, Ilonafalu, Velebit, Orom, Oromhegyes, Tóthfalu, Adorján, Újfalu, Völgyes. A 2022-es népszámlálási adatok alapján Magyarkanizsa 8067 lélekszámú, ebből 3805 férfi és 4262 nő. A 8067

polgárból 805 szerbnek, 23 albánnak, 5 bunyevácnak, 4 bosnyáknak, 34 jugoszlávnak, 6665 magyarnak, 1 makedónnak, 6 muzulmánnak és 6 németnek vallotta magát. Magyarkanizsa a határtól 16,7 kilométerre fekszik, a Tisza jobb partján. Kedvező fekvésének köszönhetően a vidéket már az őskorban is lakták. Az első világháborút követően megváltoztak az anyaország határai, így Magyarkanizsa sok más településsel együtt a Szerb–Horvát–Szlovén Királysághoz került. A települést napjainkban lakják legkevesebben, 1981 és 1991 között több mint tizenegyezer lélekszámú volt.

Ádám vendéglő 2022: *Ádám vendéglő | A Topolyai születésű Ádám Sámuel megvette Szigeti Miklós kocsmáját, mely szerényen húzódott meg a régi főtér sarkán, a községházának által, a Temesvári országút elején.* (Klamár 2022; 22). — Épület, amely a Törökkanizsai úton volt.

Adorjáni dűlő lásd **Adorjáni út**.

Adorjáni töltés 2024: *Adorjáni töltés | A falunak van tötése déli még északi irányba, tehát Kanizsa felé és Zenta felé. Ahogy bēfejeződik a Halász ucca, onnan a Kanizsaji útra köll kanyaronni. Ez a tötés tulajdonképpen a Knēzsēváci hídig van. Íve a Tisza medrit követi.* (ÉGy.), 1982: *Adorjáni töltés* (Papp. 1982; 78). — Gát, amely Adorjántól a Törökkanizsai töltésig húzódik.

Adorjáni út 2024: *Adorjáni út ~ Adorjáni diűllő | Kanizsára vezet a réten köröszttű. A Halász ucca végirű a tötésre köll mēnni, majd a második lējáróig a rédbe. Lēmēnyűnk a tötésrű, és az út nēki visz a zēgyetlen létező ártēzi kűtnak, még, ami a rédbe van. Odáig haladunk, majd jobbra kanyarodunk, mer ott ēgy útkērēszttēzōdēs van, ami vezet a Tópart felé, mēg vezet a város felé, vagyis a Kustul út felé.* (Égy.), 1982: *Adorjáni út* (Papp 1982; 78). — Út a Felső rétben, amely Kanizsa felől Adorjánig vezet.

Ady Endre utca 2024: *Adi Endre ucca | A Rekecki kocsmá uccájja. A Gesztēnyē fasor ucca és a Zēntai ucca között.* (ÉGy.), 1982: *Ady Endre ucca* (Papp 1982; 78) — Utca, amely a *Gesztēnye fasor utca* és a *Zentai utca* között húzódik.

Agbaba gyár 2024: *Agbaba gyár | Itt lēnt a kizsbánya, a Budzsák mēg a Tóparti uccák végin, lēnt a Rédparton. Ott vót a Zagbaba gyár. A zutolsó, aki vigyázott rá a Radulov Jani bácsi vót. Űk laktak lēnt a Zagbaba gyár téglagyár tanyájján.* (ÉGy.), 1982: *Agbaba gyár | Az 1950-es évekig társadalmi szektorként működött, Agbaba Boro volt az igazgatója.* (Papp 1982; 78). — Téglagyár volt a Budzsák délkeleti részén.

Akácfa utca 1982: *Akácfa ucca ~ Triglav ucca* (Papp 1982; 112). — Utca a IV. kerületben. A 2004-es utcanév-

változtatásig a *Triglav utca* nevet viselte, Ma *Akácfa utca* a hivatalos neve.

Aklok 1982: *Aklok* (Papp 1982; 79). — Építmények, karámok voltak a *Járáson*. Itt tartották a város bikáit nyáron.

Alkotó utca 1982: *Alkotó ucca ~ Nagy-szöllő ucca* (Papp 1982; 102). — Utca az első kerületben. Hivatalos neve *Alkotó utca*, a *Nagy-szöllő utca* nevet nem tudni miért kapta.

Alsó-csücsök 1982: *Alsó csücsök.* (Papp 1982; 79) — Földterület Adorján közelében.

Alsó-járás 1982: *Alsó járás.* (Papp 1982; 79). — Házsor, a *Járás-szélén* lévő, elszórt házak hivatalos elnevezése.

Alsó-kút 1982: *Alsó-kút* (Papp 1982; 79). — Ásott kút volt a városi legelőn. Néhány évtizede megszüntették.

Alsó rámpa 1982: *Alsó rompa* (Papp 1982; 79). — Vasúti átjáró volt, Kanizsától délre. A *Kálváriánál* szelte a vasutat.

Alsó rét 1866: *Alsó rét* (MKFT), 1864: *Alsó rét | Alsónak neveztetik, mivel a többinél alacsonyabb fekvēsű; ebben van a nemes hát.* (Pesty 1864). — Adorján és Zenta közötti rét, Magyarkanizsától délre.

Angyal utca 1982: *Angyal ucca ~ Partizán ucca* (Papp 1982; 104). — Utca az V. kerületben. A 2004-es utcanév-változtatásig a *Partizan utca* nevet viselte. Mai hivatalos neve *Angyal utca*.

Apácák 1982: *Apácák*. (Papp 1982; 79). — *Épület a Damjanich utcában, ahol a mostani apácarendház van.*

Apácák kertje 2024: *Apácák kertje | A település Falunak nevezett részén vót, később homokkal fújták bē, és házak épűtek a hején.* (ÉGy.), 1982: *Apácák kertje* (Papp 1982; 79). — A *Faluban* volt az Apácák kertje. Befújták homokkal és házak épűtek a helyén. Településrész a mostani *Falu* városrészben.

Apci köz 2024: *Apci köz | A kamērás Apci Jenő öregapjárú kapta a nevit. Ű mán a harmadik gēnērácijós Jenő. Sok festő vót a családba.* (ÉGy.), 1982: *Apci köz ~ Vadászköz* (Papp 1982; 79). — Utca a *Körös-oldalán*, itt lakott Apci kocsifestő és egy Vadász nevű család.

Apci kútja 1982: *Apci kúttya* (Papp 1982; 79). — Ártézi kút volt a Szlovén utcában, az Apci- féle ház előtt.

Apostol utca 1982: *Apostol ucca ~ Toplice ucca ~ Kis vasút uccájja* (Papp 1982; 95). — Utca a *Faluban*, amelyen keresztül haladt az ipari vasútvonal. A 2004-es utcanév-változtatásig a *Toplice utca* nevet viselte. Mai hivatalos neve *Apostol utca*.

Arany János utca 1982: *Arany János ucca ~ Bús halász uccájja* (Papp 1982; 83). — Utca az I. kerületben. Itt lakott Bús József kanizsai főhalász, halárusítással is foglalkozott. Az utca hivatalos neve ma is *Arany János utca*.

Ártér 1982: *Ártér* (Papp 1982; 79). 1881: *Ártér* (HKFT) — A *Tisza* és a védőgátak közötti terület. *Árterület*, a *Felső* és a *Kis réttel* párhuzamosan, a *Tisza* mellett, *Magyarkanizsa* után délre.

Attila utca 1982: *Attila ucca ~ Novák Rúzsi köze ~ Ötödik tóparti köz ~ Zeka Buljubase ucca* (Papp 1982; 103). — Utca a III. kerületben, a *Tóparton*, sarkán állt Novák Rózsa kocsmája. Az utca hivatalos neve a 2004-es utcanév-változtatásig *Zeka Buljubaše utca* volt, mai hivatalos neve *Attila utca*.

Avala utca 1982: *Avala ucca ~ Márija ucca ~ Második tóparti köz* (Papp 1982; 100). — Utca a *Tóparton*, a III. kerületben, ez a második tóparti utca. A *Mária utca* a régi hivatalos nevet örzi, mai hivatalos neve *Avala utca*.

Bába Vittus köze 2024: *Bába Vittus köze | Bába Vittus lakott a zuccába. Házán nem vótak uccára néző ablakok, azé me úgy vélte, hogy láttott életibe elég gyerekēt, nem akart gyerekēt látni, akkó ha a zuccára nézett.* (ÉGy.), 1982: *Bába Vittus köze* (Papp 1982; 79). — Utca, amely a *Piac* felé vezet. A hozzá tartozó zsákutcában lakott Bába Viktória.

Bácskai utca 1982: *Bácskaji ucca ~ Bádogos uccájja* (Papp 1982; 80). — Utca a *Piactérnél*, kezdeténél Bózsó Ferenc bádogos műhelye volt.

Bajusz-szélmalom 2024: *Bajusz szélmalom | A Lukoil benzinkút hején vót,*

de összepakóták és evitték Dél-Szërbiába. A zötvenes évek elején bontották e, amikor mënt a köszpontosítás a komunizmusba. (ÉGy.), 1982: *Bajusz szélmalom* (Papp 1982; 80). — Szélmalom volt a Szélmalmok dűlőjén, körülbelül ötven éve lebontották.

Bakota-tanyája 1982: *Bakota tanyájja* (Papp 1982; 80). — Tanya a Járás-szélén. Tulajdonosa a Bakota család.

Bakota János tanyája 1982: *Bakota János tanyájja*. (Papp 1982; 80). — Tanya a Szabadkai úton, tulajdonosa Bakota János.

Bakveréb kertje 1982: *Bakveréb kertye* (Papp 1982; 80). — Településrész a Faluban, nevében tulajdonosának, Losonc Lajosnak gúnyneve szerepel.

Balogh-ház 1982: *Balok ház* (Papp 1982; 80). — Épület az I. kerületben, amely ma községi tulajdonban van. A megkülönböztető elem egykori tulajdonosára utal.

Bánáti utca 1982: *Bánáti utca ~ Első tóparti köz* (Papp 1982; 86) — Utca III. kerületben, a Tóparton, ez az első tóparti utca, amely a Zentai utcáról a Rétig vezet.

Bánkertek 1864: *Bánkertek* | *A szigetben és a Kiss Tisza jobb partján Török Kanizsa felé vótak a bánkertek, nevük onnan jött, mert az ottani vetések és ültetvények a Tisza elárasztásainak vótak kiteve, s midőn azokat csakugyan elborította a víz, az, ki vetett és ültetett, fáradságot és költséget megbánta.* (Pesty 1864). 1982: *Bánkertek*

(Papp 1982; 80). — Erdő a Tisza árterületén. Helyén a múlt században bérbevehető községi földek voltak. Kihalóban lévő név.

Bánya 2024: *Bánya* | *Az Arany János és a Papp Pál uccák végiben vótak a zelső kaparások. A másik pedig ott, ahun a Majolika egység van, leghátú. Régén a Cserép 1 végiig vótak bányák, asztán visszatöötték ramancsa.* (ÉGy.), 1982: *Bánya* (Papp 1982; 80). — Agyagbányák a Potisje Téglá- és Cserépgyártól északra.

Bánya utca 2024: *Bánya ucca* | *Ahun a Kis Muki (Kis vasút) járt, ami horta ki a zállomásra a cserepet. Az újonnan befúvott Homoknak a szélin, a Körös-parton.* (ÉGy.), 1982: *Bánya ucca* (Papp 1982; 80) — Utca az I. kerületben, a téglagyár agyagbányájának közelében.

Bányató 2024: *Bányató* | *Innen bányászták ki a mőkfelelő minőségű földet a téglá és a cserép előállításáhon.* (ÉGy.). — A Szabadkai úton található. A Téglá-Cserépgyár (Wienerberger) által kivájt halastó.

Baranya utca 1982: *Baranya ucca ~ Kis temető ucca* (Papp 1982; 95). — Utca a III. kerületben. A Kis temető mellett vezet el.

Baráth Jani tanyája 2024: *Baráth Jani tanyájja* | *A zén nagyapám, Baráth János tanyájja vót. Nagy, szép úgy mond jómódú tanya vót. Vót egy hosszú fojosó bërakva tégláva, oszlopokka. A végén vót egy kis konyha, két szoba, kamra, az után vót egy*

istálló a lovaknak. A fojosó végén vót egy ajtó, ami kivezetett a földekre. (ÉGy.), 1982: Baráth Jani tanyájja (Papp 1982; 80). — Tanya a Járás-szélén. Tulajdonosa Baráth János volt.

Baráth Pali tanyája 2024: Baráth Pali tanyájja | A zapám nagybátyjának a tanyájja vót. Lönt a Görbe érén vót, nagyon régén ebontották. Én gyerekkoromba ott jáccottam a romokba, oda jártunk bújócskázni. (ÉGy.), 1982: Baráth Pali tanyájja. (Papp 1982; 80). — Tanya a Járás- szélén. Tulajdonosa Baráth Pál volt.

Baráth Pista tanyája 2024: Baráth Pista tanyájja | Baráth János tanyájját, Baráth István örököte még. Ű maratt ebbe a házba. (ÉGy.), 1982: Baráth Pista tanyájja (Papp 1982; 80). — Tanya a Járás-szélén. Tulajdonosa Baráth István volt.

Baráth Sándor tanyája 2024: Baráth Sándor tanyájja | Lönt vót a Görbe ér végén. E van bontva. (ÉGy.), 1982: Baráth Sándor tanyájja (Papp 1982; 80). — Tanya a Járás-szélén. Tulajdonosa Baráth Sándor volt.

Baráthok kútja 2024: Baráthok kútyta | Baráth családrú kapta nevit, mer azon a soron sok Baráth nevű család lakott. Többek között a zén szülejim, natyszülejim. Vastagon fojt a víz belülle. Előtte vájú vót. Mos má nem ojan vastagon fojik. Aszt monták valamikó, hoty ojan kénés vót a vize, hogy még lehetett gyútani. A kút

vizének egy része Kispijac felé fojt, a másik része a Görbe érbe. Ide jártunk fürönni, mosni. A tehenek ide jártak inni. | A Járáson található forráskút. Magyarkanizsa és Ilonafalu határán. A kút közelébe Baráth vezetéknevű családok laktak. Ezekről a családokról kapta nevit a kút. (ÉGy.), 1982: Barátok kútyta (Papp 1982; 80). — Gémeskút a Járás-szélén. Közelében van a Baráth család tanyája.

Barom-járás 1866: Barom-járás ~ Martonyosi járás (MKFT), 1881: Barom-járás (HKFT), 1941: Barom-járás (MKF), 1982: Barom-járás ~ Marha-járás (Papp 1982; 81). — Legelő, a Járás egy része, a településtől nyugatra, ahol szarvasmarhákat legeltették. Az 1866-os katonai térkép alapján Martonyosi járás a neve, de az ezt megelőző években, és az eztután következő években Barom-járás a neve.

Barom-kút 2024: Barom-kút | Kispijac alatt vót. Kifojó kút vót. Nagyon hideg vót a vize. (ÉGy.), 1982: Barom-kút (Papp 1982; 81). — Ásott kút volt a Marha-járáson, amely a csorda itatására szolgált.

Barom-telek 2024: Barom-telek | A Barátok kútyjának átal vót, e van bontva. (ÉGy.), 1982: Barom-telek (Papp 1982; 81). — Legelő a Járáson, ahol a szarvasmarhák számára készített szárnyékok álltak.

Béhány(t)-semlék 1864: Béhány semlék (Pesty 1864). 1982: Béhány-semlék (Papp

1982, 81). — Mocsaras lapály volt a *Rétben*, amelyet a múlt század közepén betöltöttek. Széksós vizet tartalmazó széles lapály volt a közlegelő déli részén.

Békavár 2024: *Békavár | Lént a Strandon egy híres vendéglő vót. Már gyerekkorunkba is ott vót. Tehát a hetevenes nyócvasas évekbe. Akkó még lábakon át. Bëton lábakon, és lépcsőn köllött fõmenni, egy tíz lépcsőn.* (ÉGy.), 1982: *Békavár* (Papp 1982; 81). — Vendéglő a kanizsai Tisza- parton.

Belgrád utca 1982: *Belgrád ucca* (Papp 1982; 81.). — Utca az V. kerületben

Belső földek 2024: *Belső födek | A Kërámia felé eső födek.* (ÉGy.), 1982: *Belső födek* (Papp 1982; 81). — Határrész, a városhoz közelebb eső parti földek neve.

Belső óvoda 1982: *Belső óvoda* (Papp 1982; 81). — Épület, ahol a központi óvoda volt, míg az újat nem építették fel a Karađorđe utcán.

Belső patika 1982: *Belső patika ~ Domonkos patika* (Papp 1982; 81, 86). — Gyógyszertár volt az Szent Száva utca sarkán. Egykori tulajdonosa Domonkos volt.

Belső-szőlők 2024: *Belső szöllők | Haterëmbe vannak, itt vótak kis szőlõteltkék.* (ÉGy.), 1982: *Belső szöllők* (Papp 1982; 81). — Határrész a Szőlők településhez közel eső része.

Beltelek 1982: *Beltelek* (Papp 1982; 81). — Városrész, Kanizsa központi városrésze.

Beograd Vendéglő 2024: *Bëograd Vendéglő ~ Bëograd kocma ~ Balkán piddzéria ~ Lokál | A Damjanich és a Bolmán ucca kereszteződéséné található. Ma a Balkán piddzéria van itt. | Bëograd kávéház, Balkán piddzéria van a hejin. A Damjanics ucca és a Bolmán ucca këresztëződésiné található. A Dobó Tihamér itt festette meg a rengeteg képet egy- két söré. Ojan ekëbzelése vót a Dobónak, hogy úgy mekfestette a Tiszárú a képeket, hogy lë së köllött mennyen a Tiszára. Amikó Égető László mëgölte mëg mëgerőszakóta a kislánt a parkba, a Cigonyát itt szették össze a rendőrök, hogy a zelmondások alapján rajzójja lë a tëttest.* (ÉGy.), 1982: *Beograd Vendéglő ~ Lokál* (Papp 1982; 99). — Vendéglő a Damjanich utca sarkán, valamikor a város legrangosabb vendéglője volt, ahol táncokat is rendeztek. Mai hivatalos neve *Balkan pizzéria*, de a legtöbben *Beograd kocma*, *Beograd Vendéglő* és *Lokálként* emlegetik.

Bicskei-féle szőlő 1982: *Bicskeji- féle szőlő* (Papp 1982; 82). — Földterület, a Tisza és a töltés közötti rész, amelyet később a gőzhajóállomás céljaira vásároltak meg Bicskei Imrétől.

Bikaistálló 2024: *Bikaistálló | A Baráthok kútyán túl is vót egy, nem sokáig*

működött, és a mostani Gënéza hejin is vót egy. | Épület a zötödik kerület végén, a város tulajdonába álló bikákat tartották ott télén. (ÉGy.), 1982: Bikaistálló (Papp 1982; 82). — Építmény volt a Járás-szélén, ahol télen tartózkodtak a város tulajdonában lévő bikák.

Birka-járás 2024: *Birka-járás ~ Juh-járás | Velebit felé vezető út* (ÉGy.), 1982: *Birka-járás* (Papp 1982; 82). — Határrész a Járáson, ahol a külterjes állattenyésztés rendje szerint juhok legeltek. Hivatalos neve *Juh-járás*, azonban ez a helynévfajta nem használatos, ellenben a *Birka-járással*.

Bogács-bolt 1982: *Bogác-bót.* (Papp 1982; 82). — Épület a Körös utcában, ahol az 1920-as években Bogács-féle üzlet volt.

Bogárzó 1864: *Bogárzó | Egy nagy hosszú tó, nevét onnét kapta, hogy a marha mikor a legyekről bogáرزik, oda menekül a vízbe.* (Pesty 1864). 1866: *Bogárzó* (MKFT). 1881: *Bogárzó* (HKFT). 1941: *Bogárzó* (MKF). — Tó volt a *Barom-járáson*.

Bolgár-ház 2024: *Bolgár-ház | A legutolsó ház a Zëntaji úton, bolgárok lakták, kertiveteményeket termeltek. Karfijolt még ijeneket, amiket a zitteni népek nem ismertek.* (ÉGy.). — A legutolsó ház a *Zentai utcán*, a ház mellett már csak szántóföld van.

Bolgár kút 2024: *Bulgár kút | A Zëntaji út és a Baranya ucca kereszteződésénél vót található.* (ÉGy.), 1982: *Bolgár-kút* (Papp

1982; 82). — Ártézi kút volt az Újváros végén. Eredetileg a közelében lévő bolgár kertészet vízellátására készült.

Bolmán utca 1982: *Bolmán ucca ~ Zsidó templom köze* (Papp 1982; 116). — Utca, amelynek sarkán a *Zsinagóga* volt.

Borjúcsorda-járás 2024: *Bornyúcsorda-járás | Baráthok kútyáná vót egy út. Azon mēntek a tehenek.* (ÉGy.), 1982: *Bornyúcsorda-járás* (Papp 1982; 82). — Határrész, a Járás része, ahol a külterjes állattenyésztés rendszere szerint borjakat legeltettek.

Borostyán utca 1982: *Borostyán ucca* (Papp 1982; 82). — Utca a *Körös-oldalon*.

Bosznia utca 1982: *Bosznia ucca ~ Paprikamalom uccájja ~ Újságos Piros uccájja* (Papp 1982; 104). — Utca az I. kerületben. Egyik sarkán Palotás János paprikamalma, a másik sarkán Újvári Piroska újságárus háza állt.

Bödő kunyhója 2024: *Bödő gunyhója | A Rédbe van.* (ÉGy.), 1881: *Bede gunyhója* (HKFT). 1982: *Bödő gunyhója* (Papp 1982; 82). — Csöszház volt a Nagy rétben, *Magyarkanizsától délre, a Tóparti dűlőn*, de igen régen megszűnt. Megkülönböztető elemeként egy csösz családneve szerepel.

Bödő kunyhója út 1982: *Bödő gunyhója út* (Papp 1982; 82). — Út a Nagy rétben, amelynek elején valamikor a *Bödő kunyhó* állt.

Branko Radojević utca 1982: *Branko Radojević ucca ~ Tizenharmadik tóparti*

köz (Papp 1982; 111). — Utca a III. kerületben, ez a tizenharmadik utca a Tóparton, hivatalos neve *Branko Radojević utca*.

Budzsák 2024: *Budzsák | Az ötvenes évek végéig kesztek kialakúni a zuccák. Előtte itt földek vótak, akkó lëttek szétosztva. Söprű után a Radnicska ucca, Szplicka ucca, oszt úgy gyüttek kifele. A legutolsó a Laták István ucca, ami nem is ér végig, me a végin van a züvegház.* (ÉGy.), 1982: *Budzsák ~ Gyerekgyár* (Papp 1982; 82). 1864: *Budzsák: | A Szerb szöllőkön a rétre behajló szántóföldek, melyek, sarkot képeznek, elnevezésöket a Szerbektől kapták, kik a „budzak“ török szót-mely annyit tesz, mint sarok, használják.* (Pesty 1864.). — Határrész és városrész, Kanizsa délkeleti részében, beépített, a Réthe benyúló része. *Budzsák* a szerbhorvát „budzak”, szöglet, sarok szóból ered. A Gyerekgyár elnevezés az egykori nagy gyerek-létszámmal kapcsolatos.

Budzsák-dűllő 1982: *Budzsák-düllő* (Papp 1982; 82). — Út, amely a *Budzsákon* keresztül vezetett, míg be nem építették.

Burda-dűllő 2024: *Burda-düllő | Csészko tanyájánál köllött lëmenni egy útra, ami vitt a Burda- düllőbe. Ott vót egy tanya is, egy család lakta, az ő csúfnevükrű kapta nevit a düllő. A vezetéknevük valójába Oszacsek vót.* 1982: *Burda-düllő* (Papp 1982; 82). — Út a Járás-szélén. Neve az itt

lévő földek tulajdonosának ragadványnevével kapcsolatos.

Bús-tanya 1941: *Bús szállás* (MKF). — Tanya volt Ilonafalu közelében.

Búzáné sarka 1982: *Búzáné sarka* (Papp 1982; 83). — Sarok a Körös-oldalon, amelynek közelében Búzáné lakott.

Céllövő klub 2024: *Céllövő klub | Az Unidom, ahun fő van építve, ott vót ez a zépület. A régi Könyftár épülete. Nagyon romos vót, oszlopokka vót kitámogatva a plafon és ott lüttünk. Nyóc hej vót kialakítva, a lékpuskának és a kisöblű fegyvereknek.* (ÉGy.). — A mai Unidom helyén lévő épületben volt, amely a Fő utcán volt található.

Centinje utca 2024: *Cetinje ucca ~ Losonc daráló ódal | A Cetinje ucca. Daráló vót itt, koncentrátot árútak itt.* (ÉGy.), 1982: *Losonc daráló ódal* (Papp 1982; 99) — Házsor a III. kerületben. Sarkán Losonc Ferenc takarmány üzeme volt.

Cifrapalota 2024: *Cifrapalota ~ Szappanos-ház | Törökkanizsai úton található. Több bank székeje is vót. Ma Magyarkanizsa Községi Település Rendezési Közvállalat irodái találhatóak itt. A Cifrapalota elnevezést szecesszijos stílussa miatt kapta. A Szappanos-ház elnevezést, pedig Szappanos Béláról, aki tervezte a zépületét. | Cifrapalota egykor Szappanos Béla rajztanár, amatőr festő és rajzoló háza vót a Törökkanizsai úton, ma*

a zépületben a *Kommunalac Kommunális Szolgáltatató Közvállalat* irodái találhatóak itt. Szappanos Béla saját részire tervezte a házat. 2018: *Szappanos-ház | Az egykori Temesvári országút főtéri kapcsolódásának közelében áll egy, a maga nemében kuriózumnak számító lakóház. Szappanos Béla magyarkanizsai polgári iskolai rajztanár valamikor a huszadik század első évtizedének a végén tervezte. Ma is egyedülálló alkotás a város épített örökségében.* (Klamár 2022; 100). — A Törökkanizsai úton található az épület, a *Cifrapalota* és a *Szappanos-ház* helynévfajták egyaránt használatosak.

Cigányfalu 2024: *Cigányfalu | A mai Vásártér területén vót. Cigány családok lakták. Több cigány család lakta kisházbú álló rész vót. Árvíz mosta el 1942-be.* (ÉGy.), 1982: *Cigányfalu* (Papp 1982; 83). — Városrész a vasúton túl, ahol a cigányok települése volt, míg nem telepítették át őket új házukba. A mai Vásártér helyén volt.

Csákó-kereszt 2024: *Csákó körösz | A köröszöt a Csákó család emetette. Régén egy kút is vót itt.* (ÉGy.), 1982: *Csákó körösz* (Papp 1982; 83). — Kereszt a Hunyadi János utca és a Zentai utca sarkán, amelyet a Csákó család emeltetett.

Csákó kútja 1982: *Csákó kútya* (Papp 1982; 83). — Ártézi kút volt a Csákó-keresztnél.

Csantavéri országút 1866: *u. Csantavér [út]* (MKFT). 1982: *Csantavéri országút* (Papp 1982; 83). — Út, amely Kanizsától indul és a Járáson, illetve Ormon keresztül Csantavérig vezet.

Csányi-dűlő 2024: *Csányi-düllő | Gyógykút fele van, itt lakott a Csányi Lukács* (ÉGy.), 1982: *Csányi-düllő* (Papp 1982; 83). — Út a Járás-szélén. Csányi nevű tulajdonosnak vannak erre földjei.

Csárda 1864: *Csárda* (Pesty 1864). — *A réti parton létező korcsmaépület volt.*

Csárda hát 1864: *Csárda hát* (Pesty 1864). — A Csárda alatti emelkedettség a Nagy rétben.

Csárda tó 1864: *Csárda tó* (Pesty 1864). — Legmélyebb tó volt a Nagy rétben.

Cseh-tanya 2024: *Cse-tanya | Most transzport van a hejin, a temetőnek átal. A Vi-To-Trans. Nagy véges ház vót.* (ÉGy.), 1982: *Cse-tanya* (Papp 1982; 84). — Tanya a Járás-szélén, ahol a Cseh család lakik.

Csendes utca 1982: *Bitolj ucca ~ Csendes ucca* (Papp 1982; 82). — Utca a IV. kerületben. A 2004-es utcánév-változtatásig *Bitolj utca* volt a hivatalos neve. Ma *Csendes utca* a hivatalos neve.

Csepegi-dűlő 1982: *Csöpögi düllő* (Papp 1982; 84). — Földterület a Martonosi határ közelében, ahol a *Csepegi-tanya* volt (kihaló félben lévő név).

Csepegiek szállása 1982: *Csöpögijek szállása* (Papp 1982; 84). — Tanya volt a

Martonosi határ közelében, ahol a *Csepegitánya* volt (kihalófélben lévő név.).

Cserép utca 1982: *Cserép ucca* (Papp 1982; 84). — Utca az I. kerületben, a Potisje Téglá- és Cserépgyár közelében.

Csernovics Arzén utca 1982: *Csernovics Arzén ucca ~ Tizedik tóparti köz* (Papp 1982; 111) — Utca a III. kerületben, ez a tizedik utca a *Tóparton*, melynek hivatalos neve *Csernovics Arzén utca*, a *Tizedik tóparti köz* elnevezés használatos jobbára a magyarkanizsaiak körében.

Csík-ér 2024: *Csík-ér | A Csányi-düllőtű* *errébb van.* (ÉGy.), 1982: *Csík-ér* (Papp 1982; 84). — Ér volt a *Rétben*, amelyben csík(hal) is előfordult.

Csikós-kút 2024: *Csikós-kút | A Baráthok* *kúttyátú vitt ki egy kocsút felé, annak a végén vót egy kút* (ÉGy.), 1982: *Csikós-kút* (Papp 1982; 84). — Kút a *Járáson*, ahol a ménest itatták a múlt században.

Csikós Katica boltja 1982: *Csikós Katica bóttya* (Papp 1982; 84). — Épület az *Alkotó utca* egyik sarkán, ahol az 1949-es évekig Csikós Katica üzlete volt.

Csikós szárnyékok 1982: *Csikós szárnyékok* (Papp 1982; 84). — Határrész a *Járáson*. A külterjes lótartás idején kukoricaszárból, nádból készült szárnyékok álltak itt.

Csirling-kert 1982: *Csiling-kert* (Papp 1982; 84). — A *Bosznia utca* és a *Metal* fémipari vállalat közötti beépített

belterület, amely a Csirling család tulajdonában volt.

Csoda-kút 2024: *Csuda-kút ~ Gyógy-kút | Gyógyhatású kút. A mese szerint egy cigánylány fédészte fő, libapásztorkodás közbe. A kút vizive gyógyította reumás izületeit. Innën vezették be a Gyógyfürdőbe a vizet.* (ÉGy.), 1982: *Csuda- kút* (Papp 1982; 84). — Gyógyhatású kút és forrás a *Járáson*, amelyet 1905-ben fedeztek fel kútásás közben.

Csókás erdő 1982: *Csókás erdő* (Papp 1982; 84). — Erdő Kanizsa és Adorján között. Sok csókafészek van a fán.

Csónakjáró 2024: *Csónyikjáró | A Nagy rét fele vót, itt mindig megát a víz* (ÉGy.), 1982: *Csónyikjáró* (Papp 1982; 85). — Határrész a *Rét* déli részén. Az árszabályozás előtt ezen a szakaszon közlekedtek az utasszállító csónakok, amelyek Adorjánról jártak Kanizsára, hogy utat takarítsanak meg.

Csontos-telek 1982: *Csontos-telek* (Papp 1982; 85). — Földterület a *Járáson*. Eredete ismeretlen.

Csorda út 2024: *Csorda út ~ Tehéncsorda-járás | Arrú vót hírös, hogy a Konc pék előtt lévő köröszné a csordás, a Bikás Pista má korán rögge, fél hatkó megfújta a trubát, osz mindén tehén kigyütt a környező uccábú, összeszette űket és hajtotta ki űket Kanizsárú a Járásra, a Csorda úton. A zút innën kapta nevít, a teheneket csordának neveszték. Majnem*

Kispijacig tereték űket. Asztán délután hat óra felé vissza haza, és minden tehén tutta, amikó a zuccáháhon ért, hogy ott köll kíváni a csordábú. Nagy, szélés út vót. | A Lička ucca, amely a zötödik kerületbe található. Kivezet a Járásra. (ÉGy.), 1982: Csorda út (Papp 1982; 85). — Út, amely a kanizsai vasútállomástól a Járásig húzódik. Ezen terelték ki a csordát a külterjes állattenyésztés idején.

Cső ere 2024: *Csív ere | A Szabadkaji úton túl, ahun a gyógy víz fojik, a Csoda kúdbú. Ebbű a kúdbú fojó vizet hívják Csív erinek. Belefojik a csőből a víz egy érbe. (ÉGy.), 1982: Csív ere (Papp 1982; 85). — Ér a Járáson, a Csodakútról folyik ide a víz.*

Csősház 1881: *Csősz ház* (HKFT). — Épület volt, Adorjántól északra, a Tisza mellett.

Csőszök ere 1982: *Csőszök ere* (Papp 1982; 85). — Ér a Járáson, a Csőszök kaszálója mellett.

Csőszök kaszálója 2024: *Csőszök kaszállója | Lént a Szloga alatt van. 1982: Csőszök kaszálójja* (Papp 1982; 85). — Határrész a Járás-szélén. A csőszök kapták a várostól egyik fizetési formaként.

Csőszökkaszáló-dűlő 1982: *Csőszökkaszáló-dűllő* (Papp 1982; 85). — Út, amely a Csőszök kaszálóján vezet keresztül.

Csürhe-járás 2024: *Csürhe-járás | Szabadkaji út másik megnevezése. Birkákat, kecskéket, disznókat hajtottak*

rajta. (ÉGy.), 1982: Csürhe-járás (Papp 1982; 85). — Határrész, a Járás egyik területe, ahol a pásztorkodás rendje szerint sertéseket legeltettek.

Dalmát utca 1982: *Dalmát ucca* (Papp 1982; 85). — Utca, a III. kerületben, amely a Hunyadi János utcán és a Sava Tekelija utcán keresztül vezet a Gesztenye fasor utcára.

Damjanich utca 1982: *Damjanics ucca ~ Templom ucca* (Papp 1982; 110). — Utca a II. kerületben, mely a 2004-es utcanév-változtatásig a Templom utca nevet viselte. Napjainkban Damjanich utca a hivatalos neve, egy 1851-es adat szerint Közép utca nevet is viselt.

Dézsma kert 2024: *Dézsma kert | Ahun most a Zidea van, ott is vót Dézsma kert | A Těxas Vendéglő és a futball pája hejin vót a zötödik kerületbe. (ÉGy.), 1864: Dézsma kert | Most epreskert a városon kívül azon hely, hová ennek előtte a dézsma hordatott, most pedig eperfa tenyésztetik. (Pesty 1864). 1982: Dézsma kert* (Papp 1982; 85). — Tér és határrész a vasúton kívül, ahol az 1700-as évek végéig a dézsmát adták át termény formájában.

Disznópiac 2024: *Disznópijac | Jáccótér van most itt, a Gödrökbe. Itt minden csütörtökön jószágpijac vót. Disznókat, teheneket, lovakat árútak. | A város ezen része régën haszonállatok eladására szógát. Nem csak sertéseket, hanem más*

nagyállatokat is áruba bocsátottak. | Zöld jáccótér, ma Grud. A mai Mostarska ucca. | 1982: Disznópijac (Papp 1982; 85). — Tér a Hunyadi János utca végén, ahol az 1970-es évekig sertéspiác volt. A Mostarska és az Ozorai Árpád utca között lévő terület, napjainkban sportpálya és játszótér található itt.

Disznópiac sor 1982: *Disznópijac sor* (Papp 1982; 85). — Házsor, a régi Sertéspiác egyik oldala.

Dobó-dűlő 2024: *Dobó- düllő | A Dobó-tanya előtt lévő kaszáló. A Texas Vendéglő uccáján köll végig mēnni, majd balra fordúni, ott van egy csatorna, azon át mēnni, és ott van a Dobó-düllő.* (ÉGy.), 1982: *Dobó-düllő* (Papp 1982; 85). — Út a Járáson, amely a Dobó-tanya mellett vezet.

Dobó-hát 1864: *Dobó hát | Emelkedettebb helyek a nagy rétben, nevöket azon családokról kaptál, melyek valaha marhákat többnyire ott tartották, még tereltettek is.* (Pesty 1864). 1982: *Dobó-hát* (Papp 1982; 85). — Határrész, apró halmokon lévő földek a Dobó-tanya közelében.

Dobó-tanya 2024: *Dobó-tanya | Ma RácZ Géza tulajdonába lévő tanya, kint a zötödik kerületbe. Nyaranta két alkalomma esti mulatságot szerveznek itt.* 1982: *Dobó-tanya* (Papp 1982; 85). — Tanya a Járás-szélén. Tulajdonosa Dobó Antal volt.

Dobó ere 2024: *Dobó ere | A tanya előtt lévő ér.* 1982: *Dobó ere* (Papp 1982; 85). — Ér a Járás-szélén. A Dobó család tanyája van a közelben.

Dositelj Obradović utca 2024: *Dositelj Obradović ucca ~ Kis-kút uccájja* (Papp 1982; 94). — Utca a IV. kerületben. Sarkán egy alacsony csövíű ártézi kút volt. Hivatalos neve *Dositelj Obradović utca*.

Dózsa György utca 2024: *Betegsegéjző ucca ~ Dózsa György ucca ~ Zsidó templom uccája | Kis ucca az Egésségháznál, a Fejős bótig terjed.* (ÉGy.), 1982: *Dózsa György ucca* (Papp 1982; 81). — Utca, a sarkán állt 1949-ig a Zsinagóga, de elbontották. Itt van a Társadalombiztosító Intézet épülete. Az utca hivatalos neve *Dózsa György utca*, de a polgárok a *Betegsegéjző utca* nevet is gyakran használják.

Döktemető 2024: *Döktemető | A Tëxas uccájjának a végin balra köllött fordúni és ott vót a Döktemető.* (ÉGy.), 1982: *Döktemető* (Papp 1982; 86). — Határrész a Vásártér közelében, ahol az elhullott állatokat temetik el.

Döme-dűlő 1982: *Döme-düllő ~ Fojó ér dülleje* (Papp 1982; 86). — Dűlőút a Járás-szélén, közelében van a Döme család tanyája, illetve a Folyó-ér.

Döme-tanya 2024: *Döme-tanya | A Csányi-tanya felé volt.* (ÉGy.), 1982: *Dömetanya* (Papp 1982; 86). — Tanya a Járás- szélén. Tulajdonosa a Döme család.

Drázi tó 1864: *Drázi bara* | *Halastó volt a kis rétben, Szerbeknek kellett így elnevezni, mert a „bara” annyit tesz, mint tó, drázsiti`=ingerelni, - odaingerelték a halak a halászokat.* (Pesty 1864.). — Tó volt a Kis rétben, ma már nem létezik.

Drina utca 1982: *Drina ucca* ~ Nyócadik tóparti köz (Papp 1982; 103). — Utca a III. kerületben. Ez a Nyolcadik tóparti utca, a tóparti utcák közül.

Dubrovnik utca 1982: *Dubrovnik ucca* (Papp 1982; 86). — Utca a IV. kerületben.

Dukai-kereszt 1982: *Dukaji- körösz* (Papp 1982; 86). — Kereszt a Zenta-kanizsai országút mentén. A Dukai család emeltette.

Duna utca 1982: *Duna ucca* (Papp 1982; 86). — Utca a III. kerületben, amely az *Ady Endre utcáról* a *Széles utcára* vezet.

Durmitor utca 2024: *Durmitor ucca* ~ Szerbek ~ Szerb utca | *Durmitorska és a Miloša Dimitrijevića ucca. Nevét azé kapta, me régén jelentős szerb közösség élt ezekben a zuccákban.* | *Velebiti, Zimonityi szerbek lakták, onnen jöttek bë.* (ÉGy.), 1982: *Durmitorska ucca* (Papp 1982; 108). — Utca, amely a *Gesztenye fasor* és a *Sava Tekelija utca* között van.

Dühöngő 2024: *Dühöngő* (ÉGy.). — Épület, amely kocsmá volt a *Narodna heroja* és a *Splitska utca* sarkán. Tulajdonosa Bús Károly volt. Elhalálása után eladták, így napjainkban a *Gebi*

takarmányboltja található itt, melyet a Bózsó család vezet.

Egész-kocsmá 1982: *Egész kocsmá* (Papp 1982; 86). — Épület, a *Szabadkai úton*, ahol az Egész család kocsmája volt.

Elita Cipőgyár 2024: *Elita* | *Égy részit lebontották és akkó épűt a Valdi. A cipőgyár épülete égy vonalba épűt a Bëográd kocsmáva, és a Sóti Éva közjegyző irodájáig terjett. Előtte tükörgyár vót. Most Univerëxport.* (ÉGy.), — Épület a *Damjanich utcán*. Jelenleg az Univerexport üzletlánc tulajdonában lévő bolt található itt.

Epreskert 1864: *Epreskert* | *A városon kívül azon hely, hová ennek előtte a dézsma hordatott, most pedig eperfa tenyésztetik* (Pesty 1864), 1982: *Epreskert* (Papp 1982; 86). — Belterület a *Dézsma kert* egyik része, ahol eperfaültetvény volt.

Ér-part 1982: *Ér-part* (Papp 1982; 86). — Határrész, a *Fa-ér* mellett húzódó földek neve.

Ex Friedmann ház 2024: *Eksza Fridmann ház* (ÉGy.). — A *Damjanich utcán* található. Eklektikus épület. 1914-ben építette Friedmann ügyvéd.

Fa-ér 2024: *Fa-ere* | *A Szabadkai úton van égy kis kaszáló, ott vót égy fasor, égy kanyargós dűlőút visz oda* (ÉGy.), 1982: *Fa-ere* (Papp 1982; 86). — Ér, a *Szabadkai út* mellett húzódik a *Járás- szélén*. Közelében egy fa áll.

Faiskola 1982: *Fajiskola* (Papp 1982; 86):
— Faültetvény a Járáson.

Falu 2024: *Falu ~ Józsefváros ~ Keziccsókolom falu | A Körös választotta ē a város többi részitű a homok befűvés előtt.* (ÉGy.), 1982: *Falu* (Papp 1982; 87).
— Városrész, a Körös torkolata választotta el a befűvés előtt a város többi kerületétől, s önálló település jellege volt. A Józsefváros régi hivatalos névként él tovább a névhasználatban. A Keziccsókolom falu pedig a lakosokra vonatkozik, akik más városrészek szerint túlságosan finomkodók voltak.

Falusi kocsmá 2024: *Falusi kocsmá ~ Pisztaji bót | A maji Piroška kocsmá.* (ÉGy.), 1982: *Falusi kocsmá* (Papp 1982; 87). — Épület az Ősz utca egyik sarkán. Régen a Prisztai család üzlete volt itt, újabban pedig kocsmá nyílt.

Falusi kocsmá köze 1982: *Falusi kocsmá köze* (Papp 1982; 87). — Utca az I. kerületben. Sarkán a falusi kocsmá állt.

Falusi kút 1982: *Falusi kút* (Papp 1982; 86). — Ártézi kút volt a Szabadkai út közelében, az I. kerületben.

Farkas kocsmá 1982: *Farkas kocsmá* (Papp 1982; 87). — Épület a Szabadkai út mentén. Az 1940-es évekig a Farkas család kocsmája működött benne,

Farkas-hát 1864: *Farkas-hát* (Pesty 1864). — *Emelkedettebb helyek a Nagy rétben, nevöket azon családokról kapták,*

melyek valaha marháikat többnyire ott tartották, még tereltettek is.

Fecske utca 1982: *Fecske ucca ~ Užice ucca* (Papp 1982; 113) — Utca a III. kerületben, mely a 2004-es utcanév-változtatásig az *Užice utca* nevet viselte. Mai hivatalos neve *Fecske utca*.

Fejős-bolt 1982: *Fejős-bót* (Papp 1982; 87). — Üzlet volt a *Mišić Vojvoda utcán*, amelynek valamikor Fejős László volt a tulajdonosa.

Fejős-kereszt 1982: *Fejős-körösz ~ Losonc-körösz* (Papp 1982; 87). — A Fejős-bolt előtt állt, a Losonc család emeltette.

Fekete tó 1982: *Fekete tó* (Papp 1982; 87). — Földterület a Szélmalmok dűlője mellett volt. Lapályos, mélyen fekvő tószertű rész volt, amelyben néha víz gyűlemlett fel. Talaja fekete föld.

Fekete tó ere 1982: *Fekete tó ere* (Papp 1982; 87). — Ér, a *Fekete tóba* folyó, időszakosan vízzel telt ér.

Felső-csücsök 1982: *Fölső-csücsök* (Papp 1982; 87). — Határrész, a martonosi határnál lévő keskeny beszögélés neve.

Felső-járás-szél 2024: *Fölső-járás-szél | Trēsnyevác felé eső része a Járásnak.* (ÉGy.), 1982: *Fölső-járás- szél* (Papp 1982; 87). — Határrész, a Járás város felé eső északi peremvidéke.

Felső rét 1881: *Felső rét* (HKFT) — Földterület, *Magyarkanizsa* déli részén.

Fernbach-ház 2024: *Fennbak-ház ~ Jénó | A Falunak nevezett rész Ifjúsági Otthona vót, a Drapsinna szembe. Később Szakszervezet is működött itt. Ez a zelső kerületi Ifjúsági Otthon vót hivatalossan.* (ÉGy.), 1982: *Fennbak-ház* (Papp 1982; 87). — Épület az *Ősz utca* sarkán, amely 1944-ig Fernbach kanizsai tanára volt. 1945-től pedig Ifjúsági Otthonként és óvodaként használták.

Figarótelep 1982: *Figarótelep* (Papp 1982; 87). — Városrész, amely az 1970-es évek elején kezdett épülni. Neve egyik lakójának foglalkozásával van kapcsolatban, aki borbély volt, ezért Figarónak hívták.

Firenze 2024: *Firenze | A Tiszára mēnet, a lejtő ódalán lévő tömházak neve, A hetvenes években épűtek.* (ÉGy.), 1982: *Firenze* (Papp 1982; 88). — Határrész, Kanizsa északi részén, a töltés és Tisza közt, ahol alkalmi futballpálya van, az itt játsszók pedig valamikor *Firenze* nevű csapatot alkottak. Napjainkban az itt elhelyezkedő lakótömböket nevezik így, melyeket a *Stand út* a *Halász utca* és a *Szabadkai út* vesz körbe.

Fő utca 1982: *Fő ucca ~ Tito marsall ucca ~ Nagy ucca* (Papp 1982; 88). — Utca a város központjában, melynek a 2004-es utcanév-változtatásig *Tito marsall utca* volt a neve, ma már *Fő utca* a hivatalos neve, a lakosok pedig gyakran *Nagy utcaként* emlegetik.

Főtér 1982: *Fő tér ~ Pionir tér ~ Régi pijactér* (Papp 1982; 88). — Tér, Kanizsa központját képezi. Az 1930-as évekig itt tartottak piacot is. A 2004-es utcanév-változtatásig a *Pionir tér* nevet viselte, ma *Főtér* a hivatalos neve.

Frangepán utca 1982: *Frangepán ucca ~ Szabó Fábi köze* (Papp 1982; 107). — Utca az I. kerületben, sarkán Szabó Fábián péksége volt. Az első utca a Malom előtt, ami a *Tiszára* vezet.

Fruzsza 2024: *Fruzsza ~ Fruzsza bót ~ Fruzsza iskola ~ Fruzsza sarok | Kocsma vót. Fruzsza vót a vezetékneve a tulajdonosnak. Vót iskola, Fruzsza kocsma. A Gesztēnye fasor ucca végin van.* (ÉGy.), 1982: *Fruzsza* (Papp 1982; 88). — Épület a *Gesztēnye fasor utca* végén. A századfordulóig Fruzsza Julcsa kocsmája volt itt, majd iskolává alakították. Majd az Universal egyik önkiszolgáló üzlete volt itt. Ma az SP üzletlánc része.

Fürdő 2010: *Magyarkanizsai Csodakút Ártēzi Fürdő | Ha csodák nem is, de a járasi kút vizének 1909. évi vegyelemzése feltétlenül meggyőzte a jó üzleti érzékkal megáldott vállalkozó, Grünfeld Hermant, aki a gyógyvizet egy 6 kilométer hosszú csővezetéken keresztül a város határából a parkba kívánta vezetni, hogy a Vigadó szomszédságában megépülhessen a gyógyfürdő. Az események gyorsan peregetek, a Reiss Zoltán tervezte húszkadas épület 1913-ban megnyílt.* (Klamár 2022;

84). 1982: *Fürdő ~ Gyógyfürdő ~ Kanizsai Természetes Gyógyfürdő* (Papp 1982; 88). — *Fürdő a Népkerthben. A Járáson lévő Csodakút vizét vezették be idáig a század elején.*

Fütyülő 1982: *Fütyülő ~ Fütyülő tábla* (Papp 1982; 88). — Jelzőberendezés volt a vasút mellett. A mozdonyoknak hangjelet kellett adniuk. A név a környező házcsoportha is vonatkozott.

Fűzfás út 1982: *Fűszfás út* (Papp 1982; 88). — Út a Rétben, fűzfa áll mellette.

Gabonapiac 1982: *Gabonapijac* (Papp 1982; 88). — Utcarész, a *Piactértől* a *Budzsákig* húzódik. Ezen volt a gabonapiac.

Gál-bolt 1982: *Gál-bót* (Papp 1982; 88). — Épület az *Ősz utca* és a *Šumadija utca* sarkán, ahol a Gál család boltja volt.

Galamb-szék 1982: *Galamb-szék* (Papp 1982; 88). — Határrész, az egykori *Galamb-tanya* közelében lévő szikes terület.

Galamb-tanya 1982: *Galamb-tanya* (Papp 1982; 88). — Tanya volt a várostól délre. A századfordulón elbontották.

Gátor-lejáró 1982: *Gátor lejáró* (Papp 1982; 89). — Út, a *Gátörház* mellett vezet le a Tisza felé.

Gátörház 2024: *Gátörház | A Kis Milán útyán, a Kustúl út végibe vót. A Vodovod mellett, a Budzsák sarkán köll lémenni a Zadorjányi tótésre. Ott vót a gátörház, a Kis Miláné.* (ÉGy.), 1941: *Gátő. [örház]*

(MKF). 1982: *Gátörház* (Papp 1982; 89). — Épület Kanizsa északnyugati részén, a töltés mellett, ahol a gátör lakott. Adorján és *MagyarKanizsa* között.

Gazdakör 1982: *Gazdakör ~ Szakszervezeti otthon és Amatör színház ~ Szindikát* (Papp 1982; 89). — Épület az *Szent Száva utcán*, amelyet a város gazdagabb földművesei építettek a XIX. század végén. Később *Szakszervezet* székháza, illetve az *Amatör színház* épülete volt. Ha színházba mentek a kanizsaiak, akkor is „*Szindikátba*” mentek.

Gecse-dűlő 2024: *Gecse-dűllő | Szabadkaji úton bal kész felü a zelső út. Kaszáló vót, osz mindig tócsa vót itt. Kivitt a Görbe érre.* (ÉGy.), 1982: *Gecse-dűllő* (Papp 1982; 89). — Földterület a *Görbe ér* mellett, ahol a *Gecse-tanya* van.

Gecse-tanya 1982: *Gecse-tanya* (Papp 1982; 89). — Tanya a *Szabadkai út* és *Görbe ér* között, ahol Gecse család lakik.

Gégás-tanya 2024: *Gigás-tanya ~ Gigás Apró tanyájja | Szabadkaji úton a zutolsó ház. Még most is mëgvan* (ÉGy.), 1982: *Gigás-tanya* (Papp 1982; 89). — Tanya a *Járás-szélén*. Tulajdonosa az Apró család, akiknek ragadványneve Gégás.

Gerinc út 2024: *Girinc út | A Fűszfás úttü arrébb van, a Girinc út kivisz a Fűszfás útra. Nevit arrú kapta, hogy magassabban van. Kivisz a Csárda útra is.* (ÉGy.), 1982: *Girinc út* (Papp 1982; 89). — Út, a Rétben

húzódik Adorján felé egy földhányáson, tehát a többi úttól jóval magasabban.

Gesztenye fasor utca 2024: *Állomás ucca ~ Gesztenye fasor ~ Jugoszláv Néphadsereg ucca* | Valamikó JNA vót, *abba a zuccába valamikó jó módú födbirtokosoknak vót háza. Akik bėjöttek piac napon męg vasárnap. Életvitelszerően nem laktak bęnt.* (ÉGy.), 1982: *Állomás ucca ~ Jugoszláv Néphadsereg ucca* (Papp 1982; 79). — Kanizsa legjelentősebb, leghosszabb utcája, amely a vasútállomás felé vezet. A 2004-es utcanév-változtatásig a *Jugoszláv Néphadsereg utca* nevet viselte, akkoriban a lakosok *Állomás utcaként* is nevezték. Jelenlegi hivatalos neve *Gesztenye fasor utca*.

Göboly-járás 1982: *Göboly-járás ~ Ökör-járás* (Papp 1982; 89). — Határrész, a Nagy rét Adorjánhoz közel eső területe, ahová aszályos években az ökörcsordát terelték.

Gödrök 1982: *Gödrök ~ Téglaverő ~ Régi téglagödör* (Papp 1982; 89). — Városrész, Kanizsa déli részén fekszik, a III. kerületben. A múlt század közepéig itt égették a téglát, és így lassan mélyedés alakult ki. Azóta beépült. A kanizsaiak ezt a városrészt emlegetik *Disznópiacként* is.

Gödrök-part 1982: *Gödrök-part* (Papp 1982; 89). — Belterület, a Gödrök szélein húzódó magasabb szintű partvonal.

Görbe-ér 2024: *Görbe ér* | *Martonos fele fojt, a Szabadkaji úton átfojt egy kis*

kűlukon, onnën Martonosra, onnën pedig bele a Tiszába. A környező födeket is így neveszték, kaszálónak hasznáták ezeket a födeket, nem nagy értékűjek vótak. Ezeknek a födeknek a közepin fojt a Görbe ér, egy kis kanális. Kábé egy méter szélēs. (ÉGy.), 1982: *Görbe ér ~ Görbe tó* (Papp 1982; 89). — Mocsár, Kanizsától délnyugatra. Nevét alakjáról kapta.

Görbe-ér-dűlő 1982: *Görbe ér-dűllő* (Papp 1982; 89). — Földterület a Görbe ér közelében.

Görbe-éri kút 1982: *Görbe éri-kút* (Papp 1982; 89). — Ásott kút a Görbe értől északra.

Grüner-ház 2022: *Grüner-ház* | *Példamutató módon kapott új funkciót a Köztársaság utca sarkán álló épület. A felújított és némileg átalakított sarokházban egy önkiszolgáló boltot alakítottak ki, így megmenekült a lebontásról. Az 1940-es években Grüner József magtáros és gabonakereskedő lakott a hatablakos, magasföldszintes épületben.* (Klamár 2022; 110). — Épület a Köztársaság utca és a Bolmán utca sarkán, ma az SP üzletlánc tulajdonában van, önkiszolgáló üzletként funkcionál.

Grünfeld-féle ház 2024: *Grünfeld féle ház* | *Hermann Grünfeld hejbeli üzletembër vót. A heji Téglagyár- és Gyógyfürdő megalakulása is a ző nevzihez füződik. Lakóháza pedig a város Főterin kapott hejet. Ma Bödő Ottilia ügyvédi irodája*

található benne. | *A Főtér és a Testvériség Egység ucca körösztüződésinél található. A Gyógyfürdő és a Téglagyár alapítója Grünfeld Herman lakott itt családjával. Ma egy ügyvédi iroda székhelye. (Égy.), 2022: Grünfeld-ház | A polgárosodó parasztváros főterének egyik szép és jeles épülete a Grünfeld-ház. A szerb templom szomszédságában épült, alig néhány méterre a városházától. A város polgárai között Grünfeld a feltörekvő vállalkozó típusát képviselte, hiszen a hajóhid bérlője és üzemeltetője volt, majd a téglagyár igazgatója, és az ő vállalkozó szellemének köszönhető, hogy Magyar-kanizsa fordóvárossá vált. (Klamár 2022; 32). — Épület a Főtér és Testvériség Egység utca kereszteződésénél, a Városházának által. Ma Bödő Otília ügyvédi irodája van az épületben.*

Grünfeld-ház 1982: Grünfeld ház raktár ~ A Kanizsai Žitopromet Malomipari Vállalat raktára (Papp 1982; 89). — Gabonarakta volt a Bolmán utcán, amely a II. világháború előtt Grünfeld Ignác tulajdona volt, majd pedig a kanizsai malom átvevőhelye. Napjainkban a Medlab laboratórium található itt, a Bolmán utca és a Dózsa György utca sarkán elhelyezkedő épület.

Gubásné sarka 1982: Gubásné sarka (Papp 1982; 90). — Épület a Főtéren, ahol Gubás János hentesüzlete volt.

Gyékény tó 1864: Gékénytő | Melyben hajdanban igen sok-most kevesebb-gyékény termett. (Pesty 1864.), 1909: Gyékénytő | Hajdan falu volt itt Gyékénytő néven és tó is. 1335-ben mint Felső-Adrián helységnek felső határa Kanizsa alatt egy Gekentow nevű tó és a martonosi határnak egy része említettetik. 1352-ban Martunus és Gykentou mint Csongrád vmegyei helyek a királytól 3 évi adómentességet kapnak, hogy népesedésük az által előmozdítottassék. Birtokosa akkor Fodor Mihály volt, János fia. (Iványi 1909; 106), 1982: Gyékény tó (Papp 1982; 90). — Határrész, a Nagy rét egyik területe Adorjántól északra. Valamikor település volt kiemelkedő részein Magyar-kanizsa és Adorján között a Tisza és a Körös közötti vízenyős földrészt. (kialóban lévő név.).

Hajnal utca 1982: Hajnal ucca (Papp 1982; 90). — Utca a IV. kerületben.

Halastó 1982: Halastó (Papp 1982; 90). — Földterület a Szigetben. A múlt században mélyen fekvő részeit halastóként bérelték.

Halász tér 1982: Halász ucca ~ Tisza-part ~ Zágráb ucca ~ Halász tér (Papp 1982; 90). — Városrész, Kanizsa délkeleti, a Tiszához legközelebb eső szöglete, amely Kanizsa legmagasabb fekvésű területe. Zegzugos utcáit Halász utcának nevezték, 1914-ig hivatalosan, később népi változatként, mivel a múlt században halászok laktak ebben a városrészben. Az

egykori halászfalu helyén álló utca a *Tiszaparton*. A *Főtérről* a *Zágráb utca* vezet a *Halász térre*.

Harmincad 1982: *Harmincad* (Papp 1982; 90). — Belterület, a *Potisje Téglá- és Cserépgyár* és a *Šumadija utca* közti terület. A név eredete ismeretlen, de feltételezhetően a koronaterületi közigazgatással függ össze (kihalóban lévő név).

Határ-dűlő 2024: *Határ-dűllő* | *Kerámijáná lévő út, ami kivisz Kishomokra.* (ÉGy.), 1982: *Határ-dűllő* (Papp 1982; 90). — Út, *Kanizsa* és *Martonos* határát képezi. A *Tiszától* indul, ahol a *Slajc-ere* beleömlik.

Hatcsöcs 2024: *Haccsöcs* | *Három gyönyörű pincérnő vót, azé hítták Haccsöcsnek. Slavia volt a zeredeti neve, de mindenki Haccsöcsnek hítta* | *Három nagymellű nő dógozott itt, innën a név eredete.* 1982: *Bús kocsmá ~ Haccsöcs ~ Tömösvári kocsmája* (Papp 1982; 83). — A *Széles utca* és a *Kistemplom utca* kereszteződésénél volt, Nevében egykori tulajdonosának családneve szerepel. A másik változat képzettársítással és tréfás motivációval keletkezett.

Haterem 2024: *Heterëm* | *Nevit onnën kapta, hogy szurkossak a zitteni földek, így van amikó nagyon jó a termés, mæg van amikó nagyon rossz. Ezé mongyák Haterëmnek.* (ÉGy.), 1864: *Hateremnek* | A *Tiszaszabályozási társulat* által réti földek

ármentesítésére emeltetett ezen réti töltés a *Tisza partjai* közt elnyúló ártér hateremnek nevezetetik, azért így, mert az ottani termesztés bizonytalan, s aki ide vet, ülte, csak szernecsét próbál, ha teremnek; a haterem végénél a *Tiszaparton* van *Adorjány*. (Pesty 1864). 1982: *Haterëm* (Papp 1982; 90). — Határrész, a *Cigány út* és a *Törökkanizsai töltés* által határolt réti föld neve, amelynek nagy része gyümölcsösrel van beépítve.

Hateremi első dűlő 1982: *Haterëmi első dűllő* (Papp 1982; 90). — Földterület, a *Törökkanizsai töltés* mentén húzódó földek neve.

Haynald-féle Leánynevelő Intézet 2018: *Haynald-féle Leánynevelő Intézet* | *Haynald Lajos kalocsai érsek 40000 forintos alapítványát ügyesen forgatva, a város végül is felépítette a térben és időben jelentős épületegyüttest. Benne kapott helyet a felekezeti iskola, a leánynevelő intézet, az internátussal és az iskolanénék zárdája. A XX. század húszas éveitől kezdve- az impériumváltás után már nem csak nővérek tanítottak az iskolában. A harmincas évektől pedig óvoda is működött az épület falai között, igaz, rövid ideig. Az első világháború alatt hadikórházat rendeztek be benne, melyet később a szegényházba költöztettek. A második világháború végén újból hadikórház működött falai között. A világégés után ismét a közoktatás intézménye, a „Zmaj*

iskola” céljait szolgálja a hatalmas saroképület (Klamár 2022; 34). — Épület az *Iskolatér* sarkán, mely napjainkban általános iskolaként szolgál, melynek hivatalos neve *Jovan Jovanović „Zmaj” Általános Iskola*.

Hephaj 1982: *Hëphaj ~ Köpködő kocsm*a (Papp 1982; 90). — Épület a *Köztársaság utcán*, amelyben kocsm volt. A névváltozatok szóhangulata (*Hephaj*), illetve jelentése (*Köpködő kocsm*a) az egykori vendégek viselkedésére, modorára utal.

Herések 1982: *Herésék ~ Heréskert* (Papp 1982; 91). — Határrész, a *Haterem* keleti részén fekszik, ahol a múlt században hereföldek voltak (kihalóban lévő név.).

Hetes bolt 2024: *Hetes bót | A Piroska kocsmáva szembe van. A Zuniversal egyik utolsó üzlete vót.* (ÉGy.). — Épület a *Szabadkai út* és a *Tvornička utca* sarkán, mely ma az SP üzletlánc részét képezi.

Homok 2024: *Homok | Mocsras rész vót, és azon vót valami kis tötés. Bëfújták, ami aszt jelënti, hogy elárasztották vízze. A Tiszábú, a Tisza ajjárú pumpászták nagy csövekke a vizet, és az hoszta a homokot is magáva. Így tötötték fõ a zegésszet. A vizet utánna ugyë lëengették.* (ÉGy.). — Városrész, a település északnyugati részén, amely a következő utcákból áll: Fehér Ferenc utca, Uska utca, Vojvođanska utca, Male pruge utca, Tiszavirág utca, Dušana Popovića utca, Zilahi Lajos utca, Csépe

Imre utca, Márton Mátyás utca, Bečejska utca, *Koch Arnold utca*, Đorđe Krstića utca.

Homokbánya 1982: *Homogbánya* (Papp 1982; 91). — Gödör a *Sziget* keleti részén, ahonnan házépítésre és egyéb célokra homokot hordanak.

Horgosi út 1886: *u. Horgos [út]* (MKFT). — Út, amely *Magyarkanizsától* északra van. Horgosról *Magyarkanizsára* vezet., 1982: *Horgosi út* (Papp 1982; 91.). — Utca, a Horgos felé vezető műút mentén alakult ki.

Horvát utca 1982: *Horvát ucca ~ Mozi ucca* (Papp 1982; 101). — Utca a II. kerületben, amelynek sarkán filmszínház volt.

Hos-tanya 1866: *Hos Sz. [Szállás]* (MKFT). — Tanya volt, a *Kapitány rét* után, az *Oromon*.

Hosszú-tó 1982: *Hosszú tó* (Papp 1982; 91). — Földterület, lapályos vizenyős föld a Réten.

Hosszú dűlő 1881: *Hosszú dűlő* (HKFT)., 1941: *Hosszú dűlő* (MKF). — Dűlő, *Magyarkanizsától* északra.

Hosszú sor 2024: *Hosszú sorok* (ÉGy.). — Utcák a III. kerületben, nevüket méretükről kapták. Ide tartozik a *Durmitorska utca*, a *Sólyom utca* és a *Stevan Sremac utca*

Hunyadi János utca 1982: *Gabonapijac ucca ~ Hunyadi János ucca ~ Konc pék uccájja ~ Lenin ucca ~ Nemanja ucca* (Papp 1982; 88, 96). — Utca, amely a

Zentai út után következik, és a *Piacig* húzódik. Régen itt volt a *Gabonapiac*, előző neve a *Lenin utca* és a *Nemanja utca*, jelenlegi hivatalos neve *Hunyadi János utca*, melynek sarkán egy időben pékség volt, a Konc család tulajdonában.

Huszák -telek 1982: *Huszák-telek* (Papp 1982; 91). — Határrész a *Járáson*, amelyhez közel voltak Huszák Miklós földjei.

Ifjúsági Otthon 2024: *Ifi* (ÉGy.), 2018: *Régi Banképület | Az Ifjúsági Otthonként számontartott épület már csak az idősebb magyarkanizsai polgárok emlékezetében jelenik meg bankként. Ebben a házban, melyet 1912-ben építettek, működött az egyik jelentős pénzintézet, a Magyarkanizsai Keresztény Népbank Részvénytársaság, melyet dr. Dukay Adolfi igazgatott.* (Klamár 2022; 67). — Épület a *Fő utca* végén, melyben az *Ifjúsági Otthon* működik, a magyarkanizsaiak csak *Ifiként* és *Oz-ként* emlegetik, ami az *Omladinska Zadruga*, vagyis *Ifjúsági Szövetkezet* rövidítése.

Iparosotthon 2024: *Iparosotthon ~ Ipartestület | Kanizsai iparosok önkéntes adományából vásároltak épületet, ami a saját célukra alakítottak. Ott vót a mozi is, még egy kocsmá, a mostani Zimax üzlet felü, a Ziparos kocsmá, három lépcsőn köllött bémenni.* (ÉGy.), 1982: *Iparosotthon* (Papp 1982; 91). — Épület a

Gesztenye fasor utca és a *Horvát utca* sarkán, az *Ipartestület épülete*.

Ivan Mažuranić utca 1982: *Iván Mazsúránity ucca* (Papp 1982; 100). — Utca a III. kerületben.

Jankapuszta 1783: *Kanisha-Puszta* (EKFT). — Puszta, Adorján és *Magyarkanizsa* között. Ma *Jankapuszta* a hivatalos neve.

Járás 1982: *Járás* (Papp 1982; 81). — Határrész, a várostól délnyugatra elterülő terméketlen, szikes legelők gyűjtőneve, amelyeket a külterjes állattenyésztés idején állatfajok szerint különítettek el. *Vö. Birka-járás, Göboly-járás* stb.

Járás-szél 1982: *Járás-szél* (Papp 1982; 91). — Határrész a *Járás* északi, nyugati peremvidéke, ahol a szikes talajt termőföld váltja fel. A név az itt kialakult városrészre is vonatkozik.

Járványkórház 1982: *Járványkórház* (Papp 1982; 91). — Épület a *Sava Tekelija utca* végén, ahol a járványos betegeket ápolták. Ma autókereskedés van a helyén.

Járványkórház-oldal 1982: *Járványkórház-ódal* (Papp 1982; 92). — Házsor az egykori *Járványkórház* mellett.

Jeges 1982: *Jeges* (Papp 1982; 92). — Határrész, a *Nagy rétben*, az *Adorjáni út* közelében. Lapályos, vízenyős rosszul termő terület.

Jegyzői lak 2022: *Jegyzői lak | A város főterén, a kaszinó szomszédságában állt a jegyzői lak, mely az első világháború után*

lett a polgármester háza. Méretei által vált hangsúlyossá a téren, míg díszait tekintve egy volt csupán a parasztpolgári házak sorában. (Klamár 2022; 24). — Épület a *Főtéren*, melynek helyén ma a bíróság és a rendőrség székel.

Jenei-ház 2024: *Jenei-ház* (ÉGy.). — Épület a *Nikola Tesla utcán*, melyben régen a Jenei-szanatórium működött.

Jézus szíve szobor 1982: *Jézus szíve szobor ~ Öklöző Jézuska* (Papp 1982; 92). — Vallási jellegű szobor az *Szent Száva* és a *Szent István utca* találkozásánál. A második névváltozat kialakulásakor a szobor szokatlan kéztartása adott okot.

Jovan Jovanović "Zmaj" Általános Iskola 1982: *Zmaj Jovan Jovanović Általános Iskola ~ Zárda* (Papp 1982; 115). — Épület a *Damjanich utca* és az *Iskolatér* sarkán, amely 1945-ig az iskolanővérek kolostora, utána pedig általános iskola lett.

Jovan Jovanović Zmaj utca 1982: *Andrëlla ucca ~ Kímínsöprü ucca ~ Jovan Jovanovity Zmaj ucca* (Papp 1982; 79). — Utca a város keleti részén, valamikor Andrella József kéményseprő lakott itt.

József Attila utca 1982: *József Attila ucca ~ Szent László ucca* (Papp 1982; 108). — Utca a IV. kerületben, amelynek régi hivatalos neve népi elnevezéssé vált.

Kalász utca 1982: *Drvar ucca ~ Kalász ucca ~ Kilencedik tóparti köz* (Papp 1982; 93). — Utca a III. kerületben, ez a

kilencedik utca a *Tóparton*, melynek a 2004-es utcanév-változtatásig *Drvar utca* volt a hivatalos neve. Napjainkban *Kalász utca* a hivatalos neve.

Kálvária 1982: *Kálvárija* (Papp 1982; 92). — Domb az V. kerületben, a *Lička utcában*, ahol vallási jellegű építmények, szobrok vannak. A név a környező utcákra is vonatkozik.

Kálvária-dűlő 1982: *Kálvárija-düllő* (Papp 1982; 92). — Út, a *Kálváriától* *Zimonić* felé húzódik.

Kálvária utca 1982: *Kálvárija ucca ~ Požarevac ucca ~ Szent Miska uccája* (Papp 1982; 108). — Utca az V. kerületben, neve egyik lakójának ragadványnevéből ered. A 2004-es utcanév-változtatásig *Požarevac utca* volt a hivatalos neve, mai hivatalos neve *Kálvária utca*.

Kanász kút 2024: *Kanász kút | A Szabadkaji útrú kiérve vót egy- két ház, ott vót a Kanász kút. Nagyon hideg vize vót. Vájúja is vót. Most kiserdő van itt.* (ÉGy.), 1982: *Kanász kút* (Papp 1982; 92). — Ásott kút volt a *Köröstől* északra, a volt *Veres-tanya* közelében.

Kanizsa Csárda 1783: *Kanischa Tsarda* (EKFT)., 1866: *Kanizsa csárda* (MKFT)., 1881: *Kanizsa cs. [csárda]* (MKFT). — Épület volt *Magyarkanizsától* délre. Adorján és *Kanizsa* közötti országúton.

Kanizsai dűlők 1982: *Kanizsai dűlők* (Papp 1982; 92). — Határrész, a martonosi határ mentén húzódó földek neve.

Kanizsai határ 1866: *Kanizsai határ* (MKFT). — Határ, a *Kapitány rét* déli részén.

Kanizsai rét 1941: *Kanizsai rét* (MKF)., 1982: *Kanizsai rét* (Papp 1982; 92). — Határrész, a várostól délre, a *Tisza* mellett húzódó mélyfekvésű földek gyűjtőneve.

Kapitány rét 1864: *Kapitány rétje* | *A közlegelő nyugoti szélén, Martonos község szomszédságában lévő lapály, ennek előtte tó volt, nevét onnét kapta, hogy a Tisza inneni koronai váltásos terület kapitányai, kik közül többen Ó Kanizsán is laktak, odajártak halászni s vadászni s legfőbb azt - mások kizárásával-maguk számára foglalták el kaszálólul.* (Pesty 1864.), 1866: *Kapitány rét* (MKFT), 1881: *Kapitány rét* (HKFT), 1941: *Kapitány rét* (MKF). — Lapály volt, a Martonosi járáson, közel a *Bogárzóhoz*.

Kapitányság 1982: *Kapitányság* (Papp 1982; 92). — Villaszerű épület az I. kerületben, a *Petar Drapšin Faipari Vállalattal* szemben, ahol a Folyami Vámhivatal van. Napjainkban a *Drapšin* irodája van itt.

Kaszárnya 1982: *Kaszárnya* (Papp 1982; 92). — Épület a *Széles utca* végén, ahol először aggok háza, később pedig kaszárnya volt. Most az Ady Endre Általános Iskola épülete.

Katolikus kőr 1982: *Katolikus kőr ~ Kőr* (Papp 1982; 92). — Épület a *Hunyadi János utca* sarkán. Itt volt a katolikus leány- és legényegylet székháza az 1900-as évek elején. Ma pedig bölcsőde van az épületben.

Katolikus parókia 2018: *Katolikus parókia* (Klamár 2022; 37). — A *Nagytemplom* szomszédságában, a *Főtér* napjainkra kissé kevésbé hangsúlyos sarkán épült fel a parókia épülete 1786-ban.

Kávai Ferenc-tanya 1982: *Kávai Ferenc-tanya* (Papp 1982; 93). — Tanya, a *Csorda út* mellett épült. Tulajdonosa Kávai Ferenc.

Kék kereszt 1982: *Kék körösz ~ Kék kű* (Papp 1982; 93). — Kereszt a *Szabadkai út* mellett. Valamikor kék színre volt festve.

Kemény-villa 1982: *Kemény villa* (Papp 1982; 93). — Épület a *Népkertben*. Kemény Géza építette a II. világháború előtt.

Kenderáztató 1982: *Kenderáztató* (Papp 1982; 93). — Tó volt a *Vasútállomás* közelében. A múlt században itt áztatták a kendert.

Kerek-domb 1982: *Kerek domb* (Papp 1982; 93). — Földhányás volt a *Tisza* árterületén lévő erdőben. Régen erdészház állott rajta. Ma már a földhányás sem létezik.

Kerek tó 1864: *Kerek tó* | *Most szántóföld a kiserétben, a Tisza szabályozása előtt halastó volt, s nevét alakjáról kapta, mert*

kerek volt. (Pesty 1864). 1982: *Kerek tó* (Papp 1982; 93). — Lapály, a Körös melletti, időszakosan vízzel telt kör alakú mélyedés neve.

Kereszt-ér 1982: *Körösz ér* (Papp 1982; 93). — Ér a Baráthok kútjánál. Két meder keresztezi egymást.

Kétgémű barom-kút 1982: *Kétgémű barom-kút* (Papp 1982; 93). — Ásott kút a Marha-járáson. Valamikor két gémje volt, s így egyszerre két gulyás húzhatta a vizet.

Kifolyó ér 1982: *Kifojó ér* (Papp 1982; 93). — Ér a Csoda-kútnál. A forrás vízfeleslegét vezeti el.

Kinháló-birka-járás 1982: *Kinhálló birka-járás* (Papp 1982; 93). — Legelő, a Birka-járás egyik területe, ahol a juhnyáját egész nyáron kint tartották a juhászok, és csak ősszel terelték őket a városba.

Kis-csatak 1982: *Kis-csatag* (Papp 1982; 94). — Mocsár a Bakota- tanya és a Veres- tanya között.

Kis-dűlő 1982: *Kis-düllő ~ Rövid-düllő* (Papp 1982; 94). — Út, a Szabadkai utat és a Martonosi határutat metsző dűlőút egy rövid szakasza.

Kis-kerektő 1982: *Kis-kerektő* (Papp 1982; 94). — Lapály a Pálincás út és a Cigány út között. Ma megművelt föld.

Kis-rét 1864: *Kis rét ~ Szegények rétje* | Ez utóbbi amannál kisebb és Szegények rétje nevet is visel, azért, mert a régiebb időben, amikor a nádlás és kaszálás ingyen osztott a lakosságnak, azen a rétben kapták

meg a zsellérek és lakók illetményeiket, míg a földes gazdák a nagy rétben elégítették ki. (Pesty 1864.), 1881: *Kis rét* (HKFT), 1982: *Kis-rét* (Papp 1982; 94). — Határrész, a Rét egyik területe, amely a Cigány úttól a Pálincás útig terjed.

Kis-réti dűlők 1982: *Kis-réti düllők* (Papp 1982; 94). — Földterület, a Kis rét felparcellázott, utakkal határolt területe.

Kis-Szegedi út 1982: *Kis Szegedi út* (Papp 1982; 94). — Kishomok, illetve Horgos felé húzódó út. Ezen jártak kocsival Szegedre.

Kis-szőlő 1982: *Kis-szőlő* (Papp 1982; 94). — Földterület, a Szőlők egy része az I. kerülettől délre.

Kis-tó 1982: *Kis-tó* (Papp 1982; 95). — Tó a várostól északra, a Tisza árterületén. Vízzel csak áradáskor van benne.

Kis-töltés 1982: *Kis tötés* (Papp 1982; 95). — Átjáró, a Körösön átvezető töltés és út, amely az I. és a II. kerületet köti össze.

Kis Ferenc utca 1982: *Kis Ferenc ucca* (Papp 1982; 94). — Utca a III. kerületben.

Kis Határ Halom 1783: *Kis-Hatar halom* (EKFT). — Domb, Magyarokanizsától északra.

Kis Milán 2024: *Kis Milán | Ő lakott a faluhon közelebb. A faluhon három kilométerre vót a gátörház, ami még most is megvan. Kragujevity Milánnak hívták a gátört. A fiját ismertem, pár évve fiatalabb, a Kragujevity Branko. Azé lett Kis Milan, me elég alacsony vót. Később eméntek*

Zëntára lakni. (ÉGy.), 1982: *Kis Milány* (Papp 1982; 94). — Gátórház az Adorjáni töltés mellett. Az egykori gátórt Milánnak hívták, aki itt lakott, de alacsonyabb volt, mint a Törökkanizsai töltés melletti gátórházban lakó Nagy Milán.

Kis Milán útja 1982: *Kis Milány útja ~ Rádó útja* (Papp 1982; 94). — Út, amely a Budzsáktól a Kis Milánig, azaz a gátórházig vezet. A gátör fiát Radovannak hívták, így alakult ki a másik név.

Kis orom 1881: *Kis orom* (HKFT). — Domb, a Nagy orom mellett, Magyarkanizsától délre.

Kis park 2024: *Kis park* (ÉGy.). — A Városháza előtt elhelyezkedik el. A Főtér és a Törökkanizsai út határolja körül. Nevét méretéről kapta, ugyanis a Népkerthez képest ez egy kicsi zöld terület, pár paddal.

Kis Péter 2024: *Kis Péter | Kocsma vót, ma ot van a Microker plasztikus üzlete. Kis Péter vót a gazda, róla kapta a nevit. Szép kis kocsmá vót, nem nagy. Kábé 30-40 embër fért bë. Mindënkinek vátott heje vót a kocsmába.* (ÉGy.), 1982: *Kis Péter ~ Kis Péter Kocsmája ~ Lovački rog vendéglő* (Papp 1982; 94). — Épület, kocsmá volt Főtéren, amelynek tulajdonosa Apró Péter, illetve ragadványneve *Kis Péter* volt.

Kis temető 2013: *Kistemető | A nyugati irányú terjeszkedés, az Újváros kialakulása tette szükségessé a Kistemető megnyitását az 1880-as évek végén.* (Klamár 2022;

185). 2024: *Kis temető | '63-'64-be lëtt mëgszüintetve. Csőszház is vót benne.* (ÉGy.), 1982: *Kis temető* (Papp 1982; 94). — Temető a város délkeleti részén, ma már nem temetnek ide.

Kis templom 2024: *Kis templom | Szent Pál Római Katolikus Templom. Gesztënye fasor uccán lëvő templom. A templom méretit tekintve kicsi és szűkös, ezé neveszte el a nép Kis templomnak. Később épűt, mint a Nagy templom. Gazgag fődbirtokosok építëtték.* (ÉGy.), 2022: *Szent Pál Templom | Tóth Pálné özvegye, Tukacs Terézia levette a város válláról a templomépítés költségeinek terhét. A templom kapubëlletének ívmezején elhelyezett márványtáblán az alábbi felirat olvasható: Isten dicsőségre, boldogult férje emlékére emeltette, özv. Tóth Pálné sz. Tukacs Teréz 1912 évben. Építette id. Bata Sándor építőmester.* — Templom a Gesztenye fasor utca es Kistemplom utca sarkán. Hivatalos neve *Szent Pál Templom*, de a polgárok *Kis templomként* emlegetik csak.

Kis utca 1982: *Ljudevit Gaj ucca* (Papp 1982; 99). — Utca a III. kerületben, a Baranya utca mögött, amely a 2004-es utcanév-változtatásig a *Ljudevit Gaj utca* nevet viselte, mai hivatalos neve *Kis utca*.

Kis vasút 2024: *Kis vasút ~ Lóré | A kisvonat horta ki ezën a cserepet, a Vasútállomásra. A Kis vasút mozdonnja a Potisje udvarába van kiállítva. Mukinak*

hítták a mozdonyt. A Fábián családot a mozdonyrú neveszték e, me ez a család lakott a Kis vasút szélén. Gőzmozdony vót, kisebb vagonokka. (ÉGy.). — Vasútvonal, mely a Potisje Téglagyártól a Vasútállomásig vezetett. Régen lóval, később a mozdonnyal szállították a téglát és cserepet, ma már nem létezik.

Kishalmi tó 1881: *Kis halmi tó* (HKFT). — Tó volt, Magyarkanizsától északra, a Nagy halom felett.

Kishegyes 1864: *Kisshegyes | Előbb Siposfalva, Kisshegyesnek azért neveztetik, mert az Orom magaslatán- kis hegyen - fekszik, Siposfalvának pedig azért hivatott, mert a föld, melyre letelepedés történt „Sipos” nevű családnak volt szállásföldje, mely ezt kis darabokra szétszította és háztelekül eladta.* (Pesty 1864). 1866: *Kis Hegyes* (MKFT). 1909: *Tető -Hegyes | A magyar szabadságharc után egy Siposs nevű szerb az ott egy tagban fevő 6 lánc földjét és szőlőjét értékesíteni akarván, azt egyeseknek házhelyekül adta el, és a telep az 1850. években Sipossfalvának neveztetett. Csakhamar a Járáson nyájaik mellett élő juhászok és szegényebb sorsú munkások, napszámosok a telepet megszállván, a 6 láncnyi területen 60-70 kis ház épült. A telep azonban sokáig nem terjedhetett, mert a szomszédos földek tulajdonosai épen nem voltak hajlandóak területátengedés által terjedést elősegíteni; de mióta a tőszomszédos Zákó- és Huszák-*

féle földek nagyobbára más kézre kerültek, a telep házacskaí gomba módra szaporodnak (Iványi 1909; 134). — Telep volt Magyarkanizsa határában a várostól délnyugatra, Adorjánnal egy magasságban.

Kisköz 1982: *Kisköz ~ Szarajevó ucca* (Papp 1982; 94). — Utca a IV. kerületben, melynek hivatalos neve *Szarajevó utca*.

Kistemplom utca 1982: *Kistemplom ucca ~ Márkó Oreskovity ucca ~* (Papp 1982. 95). — Utca a IV. kerületben, melynek sarkán a *Kis templom* áll, ezért jelenlegi hivatalos neve *Kistemplom utca*, de a 2004-es utcanév-változtatásig *Marko Orešković utca* volt a hivatalos neve.

Kisvasút utca 2024: *Bánya ucca ~ Kisvasút ucca ~ Takovo ucca | Ahun a Kis Muki járt, ami horta ki a zállomásra a cserepet. Az újonnan befűvott Homoknak a szélén, a Körös-parton.* (ÉGy.). — Utca az I. kerületben, melynek egykori hivatalos neve *Bánya utca* és *Takovo utca* is volt, jelenlegi hivatalos neve pedig *Kisvasút utca*.

Kissziget 1982: *Kissziget* (Papp 1982; 94). — Belterület, az I. kerület keleti része, amely a Körös bal partját képezte, és a *Slajc* erének nevezett *Körös-ág* zárta körül. Ma már beépített városrész.

Koch-ház 1982: *Kok-ház* (Papp 1982; 95). — Épület a *Fő utcán*. Valamikor a Koch család háza volt.

Koch Arnold utca 2024: *Koch Arnold ucca | Koch Arnoldrú neveszték e,*

valamikó zsidó orvos vót. Állítólag raccsolt. Evitték a vagonokka Ausvicba, ot is halt mēg. Meséték a zöregek, hogy sokszó szalatt a Koch doktor. Kijárt házakhon. (ÉGy.). — Utca az I. kerületben, a Homokon.

Kokorev-ház 1982: Kokoref ház ~ Naty kocsmá ~ Turiszt ~ Turist Hotel (Papp 1982; 95). 2022: Nagy vendéglő | A város egyik jeles épülete, melyet a korcsma helyére építettek 1831-ben. Az 1960-as években bonották le, helyén a Turist Hotel, boltok és lakások épültek. (Klamár 2022; 29). — Épület a Fő utca és a Főtér sarkán. Helyén az úgynevezett Nagy kocsmá állt, amely a városháza és iskola is volt. Itt lakott az orosz származású Kokorev, aki a kanizsaiak szerint a cár sofőrje volt. Az új épületben először a Turist Szálló kapott helyet, napjainkban a Lilly gyógyszertár és drogéria található az épületben.

Kokorev-stadion 2024: Kokoref stadion ~ Kis stadion | A Kis stadion vót. A Plébánia udvarának a végibe, mēg a maji Műszeték Házának a zudvarába vót. Hatalmas kézilapda meccsēk vótak, még a zégőkön is csüngtek a zembērēk. A '70-es évekbe vót. A birkózok is birkoztak, lē vót rakva a szőnyeg. A szabad ég alatt. Itt vótak birkózó liga meccsēk. Ojan drukkolás vót, min a zállat. Karthago meg Omega koncert is vót itt. Lēbontották, amikó a Mozi épült. | A Munkás Ęgyetem épülete, ami most a Knesza, az mögött vót

a Kis stadion. A Damjanics ucca és a Főtér kereszteződésinē. Bēton lēlátókka. Kis kézilapdapája méretű vót. Ott tartották a kézilapda meccsēket. Annak idején alatta avarkori sírok vótak. Ekeszték csináni a Mozinak a zépületit. Ásás közbe rábukkantak a sírokra, és mēgát a zélet, me gyűttek azok a penzlisēk. Ęn oda jártam iskolába. Mindēn szünetbe szalattunk lē. Ęrdekēs vót, me avarkori sírok vótak. Nem vót sok, de vót ojan, határozottan emlékszek, hogy vót Ęgy anya a gyērēkive mēg cserépedénnye. Anya a gyērēkive vót temetve, a gyērēk nem baba vót, me nagyobb vót má. (ÉGy.), 1982: Kokoref stadion (Papp 1982; 95). — Belterület a Főtér egy részét nevezik így a hajdani Kokorev-ház mellett, amelynek elbontása után többször kézilabda mérkőzéseket rendeztek ezen a helyen. Ma már beépült.

Kompjárás 1864: Kompjárás | A Tisza azon pontjához, mely kompjárásnak neveztetik, a hol Török Kanizsa alatt a komp Bács megyéből Torontál megyébe átjár, elvezet a Török kanizsai töltés. (Pesty 1864). 1982: Kompjárás ~ Komplējáro (Papp 1982; 95). — Töltés a Törökkanizsai rév közelében. A Törökkanizsai töltés a Tisza felé egyre ereszkedő szakasza volt, amelyen a kompig eljutottak. A híd építésével ez is megszűnt.

Konc Juliska boltja 1982: Konc Juliska bóttya (Papp 1982; 95). — Épület a

Karadorde utca és a Szabadkai út sarkán, ahol Konc Júlia üzlete volt.

Koncz-kereszt 1982: *Konc-köröszt* (Papp 1982; 96). — Kereszt, az I. kerületben. A Koncz család emeltette.

Kopaonik utca 1982: *Borbé Pista uccájja ~ Kopaonik ucca* (Papp 1982; 82). — Utca, a megkülönböztető elemében egyik lakos foglalkozásával kapcsolatos ragadványnév szerepel.

Korfu utca 1982: *Korfu ucca ~ Kutyás Sóti uccája* (Papp 1982; 98). — Utca a II. kerületben. Sarkán a Kutyás Sóti (ragadványnév) lakatosműhelye volt.

Kórház 1982: *Egészségház ~ Korház* (Papp 1982; 96). — Egészségház a Karadorde utcán. Mivel régen Kanizsán kórház is volt, kórháznak nevezik az egészségházat is.

Kórház utca 1982: *Korház ucca* (Papp 1982; 96). — Utca a II. kerületben. Sarkán első egészségháza és kórháza állt a múlt században.

Kos-telek 1982: *Kos-telek* (Papp 1982; 96). — Határrész a Járáson, a Birka-járás délkeleti részén terült el. Itt volt a kosok pihenőhelye.

Kosovo utca 1982: *Kosovo ucca ~ Rigó ucca ~ Tizenkettedik tóparti köz* (Papp 1982; 105). — Utca a III. kerületben, a tizenkettedik utca a Tóparton. *Rigó utca* volt a hivatalos neve a 2004-es utcanév-változtatásig, napjainkban *Kosovo utca* a hivatalos neve.

Kossuth Lajos utca 1982: *Kossuth Lajos ucca ~ Taknyos Hermány köze* (Papp 1982; 110). — Utca a III. kerületben, a Hunyadi János utca és a Sava Tekelije utca között. Ebben az utcában volt a *Taknyos Hermán boltja*.

Kotor utca 1982: *Kotor ucca* (Papp 1982; 96). — Utca a III. kerületben, amely a Baranya utcán keresztül kivezet a Naradonih heroja útra.

Kozara utca 1982: *Kozara ucca ~ Szegfü ucca ~ Tizenhatodik tóparti köz ~ Utolsó tóparti köz* (Papp 1982; 111, 107). — Utca a III. kerületben, amely a tizenhatodik és egyben utolsó tóparti utca. Régi hivatalos neve *Szegfü utca*, mai hivatalos neve *Kozara utca*.

Köpködő 1982: *Köpködő* (Papp 1982; 96). — Határrész, a Tisza árterületén húzódó, a folyóhoz közel eső terület a strandnál.

Körmötzi halom 1864: *Körmötzi halom | Azon szállás földöni domb, mely Körmötzi nevű család tulajdona,– ez azért nevezetes, mert az egész község területén a legmagasabb hely, s ennél fogva a katonai felméréseknél– Triangulirung– régi idők óta, most is folyvást mérnöki állományul használtatik.* (Papp 1864). — Domb volt valamikor, Magyarkanizsa területén. Ma már nem létezik, illetve a régi adatok alapján nem behatárolható.

Körös 1783: *Körös Ér* (EKFT), 1864: *Körös vize | A város mellett éjszak felől pedig elfolyik, s a Tiszába omlik a Körös*

vize. A Tiszának kiáradásakor telik el vízzel, különben vizet bele szolgáló összefolyó eső- és hóvízből kap. (Pesty 1864)., 1866: *Körös ér* (MKFT), 1881: *Körös p. [patak]* (HKFT). 1909: *Körös bara | A szabadkai Tompa pusztából eredve délkeleti irányban halad és jó darabig határt képez Szabadka és Szeged városok Bács és Csongrád vmegyék között. Átmegy a ludasi tavon és azután jobban délre fordulva, Tető-Hegyes-nél éjszakkeleti irányban haladva Ó-Kanizsánál ömlik a Tiszába, míg egy ér délfelé Adorján alatt vesz el a tiszai mocsarakban.* (Iványi 1909; 139), 1941: *Körös* (MKF), 1982: *Körös* (Papp 1982; 96). — Patak, amely Magyarországon ered és útjában nagymennyiségű vadvizet gyűjt össze. Kanizsa határában több ágra szakadva folyt valamikor a Tiszába. Az árszabályozás idején a legtöbb ágat elzárták egyebek közt Kanizsánál is, így belső mocsarakká vált. Vizét Sárgaárok vezeti a Tiszába, Adorjától északra. A Körös név minden bizonnyal a Kanizsa patak elnevezést váltom fel. Mára teljesen megszűnt, és házak épültek a patak helyén.

Körös-part 1982: *Körös-part* (Papp 1982; 97). — Határrész, a Körös menti partos, dombos rész neve.

Körös-szél 1982: *Körös-szél* (Papp 1982; 97). — Határrész, a Körös közelében lévő földek neve.

Körös ere 1982: *Körös ere* (Papp 1982; 96). — Ér a Szőlőktől délkeletre, amelynek vize a Körösbe folyik.

Körös foka 1982: *Körös foka* (Papp 1982; 96). — Belterület, a Körös torkolati része az I. és a II. terület között, amelyet az 1970-es évek elején homokkal töltöttek fel. Egy része beépült.

Körös tized 1864: *Körös tized* (Pesty 1864). — Azon rész, mely a Körös vize jobb hosszában fekszik.

Körös töltés 1982: *Körös töltés* (Papp 1982; 97). — Átjáró, a Körösön átvezető töltés és út, amely az I. és a II. kerületet köti össze.

Körös utcai kút 1982: *Körös uccaji kút* (Papp 1982; 97). — Ártézi kút volt a Köztársaság utcán.

Körösi iskola 1982: *Körösi iskola ~ Körösi óvoda ~ Sári András-féle ház* (Papp 1982; 96). — Épület a Köztársaság utca (Körös utca) sarkán, ahol a múlt században iskola volt, ma pedig óvoda van. Sári András háza helyén épült.

Körösi kaszálók 1982: *Körösi kaszálók* (Papp 1982; 97). — Kaszálók voltak a Körös-parton.

Körösoldal 1881: *Körös oldal* (HKFT), 1982: *Körösódal* (Papp 1982; 97). — Városrész, a IV. kerületben a Körössel párhuzamosa, több utcából álló része.

Köröstelep 1982: *Köröstelep* (Papp 1982; 97). — Városrész, a Körös torkolati szakaszára épült rész neve.

Közép tér 1982: *Középtér* (Papp 1982; 97). — Tér, a *Főtér* egy része.

Közjólét 1982: *Közjólét ~ Mezőgazdasági Iskola birtoka ~ Pálinkafőző* (Papp 1982; 97). — Földterületek és épületek Kanizsától keletre, a *Törökkanizsai töltés* mentén, valamikor pálinkafőző volt ezen a helyen, később pedig a Mezőgazdasági Iskola gépparkja került ide.

Közlegelő 1982: *Közlegelő* (Papp 1982; 97). — Határrész, a legelők azon része, beleértve a *Járás* is, amely a város tulajdonában van.

Köztársaság utca 1982: *Körös ucca ~ Köztársaság ucca* (Papp 1982; 97). — Utca a IV. kerületben. A *Körössel* párhuzamosan húzódik.

Kragujevac utca 1982: *Kragujevac ucca ~ Mónár pék uccája* (Papp 1982; 97, 101). — Utca a IV. kerületben.

Kubikok 2024: *Kubikok | Komplējārótú a híd felé. Amikó a Tisza megáratt bējött a víz, nagy gödröket vájt. A víz főmelegēdett, így a halak itt ívtak. Azé nincs a Tiszába annyi hal, me bētōtték. A halak a mēdērbe vannak kēnyszerítve, és nem tudnak ívni.* (ÉGy.), 1982: *Kubikok ~ Kubik-gödrök* (Papp 1982; 97). — Határrész, a tiszai erdők egy része, ahonnan a gátakhoz szükséges földet hordták (kubikolták).

Kucora József-tanya 1982: *Kucora József-tanya* (Papp 1982; 98). — Tanya a

Járás-szélén. Tulajdonosa Kucora József volt.

Kucora Sándor-tanya 1982: *Kucora Sándor-tanya* (Papp 1982; 98). — Tanya a *Járás-szélén*. Tulajdonosa Kucora Sándor volt.

Kudász Bálint bolja 1982: *Kudász Bálint bóttya* (Papp 1982; 98). — Épület a *Köztársaság utcán*, ahol valamikor üzlet volt.

Kumanovo utca 1982: *Kumanovo ucca* (Papp 1982; 98). — Utca a III. kerületben.

Kúriák 1864: *Kuriák | Nemések szabadkai napnyugot felől, a Zentai földek szomszédságában, –ezen Kuriák 1751-ik évben, amikor a határőrvidék felosztatott, a polgári állapotba átlépett katonatisztek kapták adó– és másféle mentességgel, vagyis nemesseéggel, királyi adománylevelek mellett.* (Pesty 1864). — Épületek, a Zentai földek szomszédságában voltak.

Kustúl út 1982: *Kustúl út* (Papp 1982; 98). — Út a *Rétben*. Nevének eredete ismeretlen. A *Rétből* a városba vezet.

Kutyafás-dűlő 1982: *Kutyafás dűllő* (Papp 1982; 98). — Dűlőút a *Járás-szélén*. Az út mentén kutyafák nőnek.

Laták István utca 1982: *Laták István ucca ~ Lēcsó ucca* (Papp 1982; 98). — Utca a *Vočar* közvetlen közelében.

Lecsó 2024: *Lēcsó ~ Vočar ~ Teksztil Vočar | Legelōszō Tēxtil gyár vót. Utána Votyár, utána Budutyinoszt. A tata dógozott*

mind a három hejën, csak a név változott. A Zeurópëtrólnak átal vót. Gyümöcs és zőccség földolgozó üzem vót. Savanyágokat készítettek télre. Visnyevacsát is csináltak. Nagy konzërvëkbe csináták a zuborkát, mésáná sálátát. Gyümöcskompótot, lëkvárt, konzërv borsót is csináltak. Ma a Genéza van a hejin, a Národna herója úton. (ÉGy.), 1982: *Lëcsó ~ Voçar ~ Teksztíl Voçar ~ Voçar Zöldésegfeldolgozó* (Papp 1982; 98). — Üzem Kanizsa déli részén, ahol régebben textilüzem, majd pedig gyümölcs- és zöldségfeldolgozó volt. Ma a Geneza üzeme van itt, fűszereket készítenek. A Narodna heroja úton található.

Lehegő 2024: *Lehögő | Messze van a várostú, így a zembërek jó kifárattak mira odaértek mëgműveni a földet, vagy hazahoszták a terményt.* (ÉGy.), 1982: *Lehögő* (Papp 1982; 98). — Határrész, a révtől Adorjánig húzódó gát és a Tisza közötti, ma erdővel borított terület neve, amelyet az irtás után termőföldként használtak.

Liget sor 1982: *Liget sor* (Papp 1982; 98). — Házsor, a Népkert mentén húzódik, neve az Erzsébetligettel kapcsolatban alakult ki.

Liliom utca 1982: *Kajmakčalan ucca ~ Liliom ucca ~ Szerbtemető köze ~ Tizenötödik tóparti köz* (Papp 1982; 108). — Utca a III. kerületben, amely a

tizenötödik utca a tóparton, amelyben a szerb temető van. Az utca régi hivatalos neve *Kajmakčalan utca*, a 2004-es utcanév-változtatás után *Liliom utca* lett a hivatalos neve.

Ljubljana utca 1982: *Jubjana ucca* (Papp 1982; 99). — Utca a IV. kerületben.

Lóvásártér 1982: *Lóvásártér* (Papp 1982; 99). — Vásártér, a Járás-szél vasút melletti területe volt, ahol a lóvásárt tartották.

Lovászok ere 1982: *Lovászok ere* (Papp 1982; 99). — Ér, a Lovászok útját metszve folyik a Körösbe.

Lovászok ere dűlője 1982: *Lovászok ere dűllője ~ Lovászok úttya* (Papp 1982; 99). — Út, a Dézsmakert és a Görbe ér közelében húzódik. Ezen az úton terelték a ménest a külterjes állattenyésztés idején.

Lovćen utca 1982: *Loftyen ucca* (Papp 1982; 99). — Utca a III. kerületben.

Lövölde 1982: *Lőtér ~ Lövölde* (Papp 1982; 99). — Domb, amely az 1970-es évekig a lőtér részét képezte.

Lukoil benzinkút 2024: *Lukoil benzinkút | Ina benzinkút vót, mikó én vótam kislány. Induszrijszka Naftagáz, valami ilyen vót a neve.* (ÉGy.). — Benzinkút, a Gesztenye fasor utca végén.

Macedón utca 1982: *Bús papucsos uccája ~ Macedón ucca* (Papp 1982; 83). — Utca az I. kerületben. Sarkán volt Bús Mátyás papucsos műhelye.

Mácsva utca 1982: *Mácsva ucca ~ Tizenegyedik tóparti köz* (Papp 1982; 111).

— Utca a III. kerületben. A Tizenegyedik utca a tóparton, melynek hivatalos neve *Mácsva utca*.

Magyar szőlők 1864: *Magyar szőlők | A városhoz legközelebb eső szántóföldek s hajdani szőlők maradványai; a magyar és szerb elkülönülést onnét kapták, hogy a város éjszaki részén kizárólag a Magyaroknak, a nyugati részén pedig kizárólag a Szerbeknek voltak szőlői.* (Pesty 1864). — Városrész, a település északi részén, ma ezt a körzetet nevezik *Falunak*.

Május utca 1982: *Május ucca* (Papp 1982; 99). — Utca az V. kerületben, a *Kopaonik* és a *Partizán* utcát szeli át.

Makkos erdő 1982: *Makkos erdő* (Papp 1982; 99). — Tölgyerdő, a *Sziget* Törökkanizsa felé eső részén.

Mányi kocsmá 1982: *Mányi kocsmá* (Papp 1982; 99). — Épület a Szent István utcán, ahol *Mányi Pál* kocsmája volt.

Marha-járás 1982: *Marha-járás* (Papp 1982; 100). — Határrész, a *Járásnak* az a része, ahova a külterjes állattartás rendje szerint a szarvasmarhákat terelték.

MerkurXtip fogadóiroda 1982: *Bata-vasas ~ Bata vasáros* (Papp 1982; 81). 2018: *Bata-ház | Bata Károly 1912 tavaszán nyitotta meg vaskereskedését újonnan épült üzlet- és lakóházában az Uri utca 28. alatt. Ez a nagy építkezések korszaka a városban, egyben egy új építészeti stílus, a szecesszió megjelenése,*

ami a budapesti Reiss Zoltán műépítész nevéhez köthető. Így a Bata-ház is minden bizonnyal az ő munkája (Klamár 2022; 66)., 2024: *Bata-vasáros* (ÉGy.). — Épület a *Fő* utcán, az *Ifjúsági Otthon* mellett. Most fogadóiroda van a helyén. Ott volt a Bata-féle vaskereskedés.

Márkus ere 1982: *Márkus ere* (Papp 1982; 100). — Ér a *Szőlők* északkeleti részén, a *Márkus-tanyánál*.

Márkus Pista tava 1982: *Márkus Pista tava* (Papp 1982; 100). — Legelő a *Vörös-tanya* szomszédságában, a volt *Márkus-tanyánál*, amelyet a nagy esőzések idején víz borít el.

Márkus tanya 2024. *Márkus tanya | Gyógykút körű, a Kucora Sándorra, Csányiva szomszéccságbá.* (ÉGy.)., 1982: *Márkus tanya ~ Márkus István – tanya* (Papp 1982; 100). — Tanya volt a *Szőlők* északkeleti részén, a *Vörös-tanya* közelében, tulajdonosa Márkus István volt.

Martonosi első dűlő 1982: *Martonosi első dűlő* (Papp 1982; 100). — Dűlőút *Kanizsa* és *Martonos* határán. A martonosiak ugyanezt *Kanizsa* utolsó dűlőnek nevezik.

Mencel-ház 1982: *Mencer-ház* (Papp 1982; 100). — Épület a *Duna utca* és a *Damjanich utca* sarkán, ahol valamikor Mencil zsidó kereskedő lakott.

Mészáros háza 1881: *Mészáros tn. [tanya]* (HKFT). — Tanya volt, Adorján és a *Csőszház* között.

Metál 1982: *Metál ~ Metal Fémfeldolgozó Vállalat ~ Tisza-malom ~ Villanytelep* (Papp 1982; 100). — Üzem, volt a Szabadkai úton, amelynek helyén az 1950-es évekig villanytelep, ezt megelőzően pedig gőzmalom volt, később raktár. Napjainkban a Mere üzletlánc található itt.

Mézes 1982: *Mézes* (Papp 1982; 100). — Legelő, a Járás délnyugati szöglete Oromhegyes felé, Földjén dús fű terem s az állatok igen szeretik. Ez szolgált az elnevezés alapjául.

Miklós kocsmája 1982: *Miklós kocsmája ~ Vadászkürt vendéglő* (Papp 1982; 100). — Épület a Narodnih heroja és a Munkás utca sarkán, tulajdonosa Bogdán Miklós volt. Ma a Hit Háza található itt.

Miletić utca 1982: *Miletics ucca ~ Svetozar Miletić ucca* (Papp 1982; 101). — Utca a volt Körös mellett, a IV. kerületben.

Miloš Dimitrijević utca 1982: *Száva Kovácsevics ucca ~ Miloš Dimitrijević ucca* (Papp 1982; 107). — Utca a III. kerületben, melynek a 2004-es utcanév-változtatásig *Sava Kovačević utca* volt a hivatalos neve, mostani hivatalos neve *Miloš Dimitrijević utca*.

Miloš Obilić utca 1982: *Miloš Obilić ucca ~ Vasút ódal* (Papp 1982; 114). — Házsor a Vasúttal párhuzamosan.

Molnár-tanya 1982: *Mónár-tanya* (Papp 1982; 101). — Tanya a Járás-szélén, tulajdonosa a Molnár család.

Molnár-dűlő 1982: *Mónár dűllő* (Papp 1982; 101). — Dűlőút a város északkeleti részén.

Munkás utca 1982: *Miklós kocsmája ucca ~ Munkás ucca* (Papp 1982; 101). — Utca a III. kerületben, sarkán Bogdán Miklós kocsmája volt.

Művésztelep 1982: *Művésztelep* (Papp 1982; 101). — Városrész az V. kerületben. Az úgynevezett muzsikus cigányokat telepítették községi határozattal a Kálvária közelébe, s ennek folytán nevezték el lakóhelyüket *Művésztelepnek*.

Nádas-dűlő 1982: *Nádas dűllő* (Papp 1982; 101). — Dűlőút Kanizsa és Adorján határán, a Fehér-tanya közelében. Az út kezdeténél mocsaras, nádas terület van.

Nagy-bogárzó 1881: *Nagy Bogárzó* (HKFT). 1982: *Nagy-bogárzó* (Papp 1982; 101). — Tófenék, a Járás egy része Zimonić közelében, amely a tavaszi, őszi esőzések idején vízzel telik meg.

Nagy-csatak 1982: *Nacs-csatak* (Papp 1982; 101). — Lapály, amely Kanizsától északnyugatra fekszik, és tavaszi, őszi esőzések idején vízzel telik meg.

Nagy-erdő 1982: *Nagy-erdő* (Papp 1982; 101). — Erdő, a Győzelem-hídtól Adorjánig terjedő fűzfaerdő neve.

Nagy-kerektő 1982: *Nagy-kerektő* (Papp 1982; 101). — Legelő a Járás-szél északnyugati részén, megkülönböztető eleme a Rétkben lévő Kis-kerektőhoz viszonyítva alakult ki,

Nagy-kőlyuk 1982: *Nagy-kűluk* (Papp 1982; 101). — Zsilip a martonosi töltésnél.

Nagy-téglagyár 1982: *Nagy-téglagyár* (Papp 1982; 102). — Téglagyár Kanizsa északnyugati részén, Kanizsa első ipari jellegű téglá- és cserépegető üzeme.

Nagy-töltés 1982: *Nagy-tőtés* (Papp 1982; 102). — Gát, amely a Győzelem-hídtól Adorjánig terjed.

Nagy halom 1881: *Nagy hal.* [halom] (HKFT). — Domb, Magyarkanizsától északra, a *Hosszú dűlő* felett.

Nagy Határ Halom 1783: *Nagy Határ Halom* (EKFT). — Domb, Magyarkanizsától északra, a *Kis Határ Halom* mellett volt.

Nagy Milán útja 1982: *Nagy Milány úttya* (Papp 1982; 101). — Út, amely az Adorján-törökkanizsai rév között húzódik, a törökkanizsai töltéstől indul, ahol a Győzelem-híd felépítése előtt gátórház állt.

Nagy orom 1881: *Nagy orom* (HKFT). — Domb, a *Sárgaárok* után, Magyarkanizsától délre.

Nagy patika 2022: *Nagy Patika | Az Úri utcában, dr. Koch Arnold lakóháza mellett állott Beer Emil gyógyszerháza. A zsidó városnegyed sarkán 1902-ben építették fel a nagy patikát, közvetlenül a magtár melletti funduson. Első tulajdonosa Tripolszky József 1918-ban meghalt, így eladták a gyógyszerháza az épülettel együtt.* — Épület, amely a Szent Száva utca és a Bolmán utca kereszteződésénél

található. Jelenleg Benu gyógyszerháza található itt.

Nagy rét 1864: *Nagy rét | Mely nagyságáról a kis rét ellenében kapta elnevezését.* (Pesty 1864), 1881: *Nagy rét* (HKFT). 1982: *Nagy-rét* (Papp 1982; 102). — Határrész, a Rét Adorjától Zenta felé eső része.

Nagy templom 2018: *Szent Őrangyalok Templom | Magát a plébániát 1756-ban szervezték, így a templom építésébe ezután fogtak a hívek. Az első misét 1768 szeptember 4-én mutatta be Fehér János plébános.* (Klamár 2022; 42). 2024: *Nagy templom* (ÉGy.). — Szent Őrangyalok Templom. Az Iskolatéren található. A templom méretét tekintve nagy és tágas, innen kapta nevét.

Negotin utca 1982: *Negotin ucca* (Papp 1982; 102). — Utca az I. kerületben.

Négyholdas 1982: *Négyholdas* (Papp 1982; 102). — Határrész a *Járás-szélén*, amelyet a címszóval jelölt kiterjedésben a városi hivatalnokok kaptak használatra.

Nemes hát 1864: *Nemes hát | Hol a nemesek szokták volt marháikat legeltetni és tereltetni.* (Pesty 1864). — Legelő volt egykor Magyarkanizsa területén, lokalizálása tekintettel az adatok hiányára, nem lehetséges.

Népkert 2024: *Nagy park | Régen banánfák is vótak, még ijen kis csónakokka ladikásztak. Most is mégvan a mēdēr. Víz fojt, patak. A szerelmes párok ott*

ladikásztak. Így monták a zöregék. (ÉGy.), 1982: *Népkert* (Papp 1982; 102). — Park, a város keleti részén, melyet a *Törökkanizsai út* és a *Venac Banjski utca* határol körül. A többholdas városi park neve,

Népkert lejáró 1982: *Népkert lejáró* (Papp 1982; 102). — Utca és út, a *Főtér* egy része, amely a *Városházától* a *Népkert* felé húzódik.

Nikola Tesla utca 1982: *Koszorús ucca ~ Nikola Tesla ucca* (Papp 1982; 96). — Utca a II. kerületben. Egyik épületben a *Pobeda* koszorú- és művirágkészítő üzeme volt.

Niš utca 1982: *Nis ucca* (Papp 1982; 102). — Utca az V. kerületben.

Novák Rúzsi kocsmája 2024: *Novák Rúzsi kocsmája | A harmadik Tóparti köz sarka. Most fehér kűkerítés és orgonaszínű ház van a hejin.* (ÉGy.), 1982: *Novák Rúzsi kocsmája* (Papp 1982; 103). — Vendéglő volt a *Zentai utca* és az *Attila utca* sarkán, tulajdonosát Novák Rózsa volt.

Nyár utca 1982: *Kosancsics ucca ~ Nyár ucca* (Papp 1982; 96). — Utca a IV. kerületben, melynek *Košančič utca* volt a hivatalos neve a 2004-es utcanév-változtatásig, napjainkban *Nyár utca* a hivatalos neve.

Nyírfa utca 1982: *November 29. ucca ~ Nyírfa ucca ~ Tizennegyedik tóparti köz* (Papp 1982; 111). — Utca a III. kerületben, a tizennegyedik utca a tóparton, melynek a 2004-es utcanév-

változtatásig *November 29. utca* volt neve, mai hivatalos neve *Nyírfa utca*.

Nylon 1982: *Nejlon* (Papp 1982; 102). — Épület a *Fő utcán*, amely a *Lipa Vendéglátóipari Vállalt* egyik vendéglője volt. A mostani *Tisa Coop* üzlet mellett volt, mára elbontották, üres telek áll a helyén. Biciklis és motoros üzletként is szolgált.

Nyomás 1881: *Nyomás* (HKFT). 1982: *Nyomás* (Papp 1982; 103). — Határrész a vasútállomás közelében, ahol a búzát nyomatták a XIX. század végéig, később pedig szérűként szolgált. (A későbbiek folyamán a gőzüzemeltetésű cséplőgépek elterjedésével több, egymástól független területre vonatkozott.). Az 1881-es katonai térkép alapján a *Nyomás* egy patakra vonatkozott, amely *Magyarkanizsa* északi részén volt és a *Körös* torkollott bele.

Október utca 1982: *Október ucca* (Papp 1982; 103). — Utca, a III. kerület egyik fő utcája, amelyre a budzsáki utcák nyílnak.

Orom 1864: *Orom | Az egész község területén át éjszokról dél felé elnyúló szállási földeket a közlegelői földektől elválasztó dombos emelkedettség, mely úgy vesz ki magát, mint alacsony hegyláncot.* (Pesty 1864). 1866: *Orom* (MKFT). — Magasabb fekvésű terület volt, a *Járás* határában, mely északról délre nyúlt el.

Ostorak 1909: *Ostorak | Hajdani neve volt Vastorok, amelynek neve a török uralom alatt beköltözött rácok ajkain változott át*

ezen alakra. A török defterek a szegedi nehijében említik más Vastorka néven 150 és 1590-ben 25 és 37 adózó házzal. (Iványi 1909; 98). — Település majd pedig pusztá volt, *Magyarkanizsa* határába tartozott. A 18. század elején kaphatta ezt a pusztát a kanizsai határőrségi milícia.

Ótemető utca 2022: *Ótemető utca* (Klamár 2022; 200). 1982: *Ó-temető ucca* (Papp 1982; 103). — Utca, ahol a község régi, sorrendben a második magyar temetője volt.

Örvény tó 1864: *Örvény tó* (Pesty 1864). — Tó volt, a Csárda tó mellett.

Ősz utca 1982: *Jénó uccája ~ Ősz ucca* (Papp 1982; 92). — Utca, az I. kerületben. Sarkán a Fernbach-ház. A nevében egy felszabadulás után használt rövidítés szerepel.

Palicsi ér 1982: *Palicsi ér* (Papp 1982; 103). — Ér, amely a Körössel volt kapcsolatban, időszakosan telt meg vízzel. Palics felől *Magyarkanizsa* határáig húzódott.

Pálincás bolt 2024: *Pálincás bót | Festékészület vót. A mostani Zimax hejin, a Geszténye fasor uccán. Nevit tulajdonosának vezetéknévű kapta. A kommunizmusba evették tülle a tulajdonjogot, de főkérték, hogy vezesse a züzletét. Majd a züzlet át is költözött.* (ÉGy.), 1982: *Pálincás bót ~ Pálincás-féle bót* (Papp 1982; 103). — Épület a Hunyadi

János utcán, mely napjainkban italdiszkontként szolgál.

Pálincás út 1982: *Pálincás út* (Papp 1982; 103). — Út a Kis rétben. Nevének eredete ismeretlen

Pámbok 2024: *Pámbok | Kis templomtű bēfele, a Haccsöcs kocsmá, a Petőfi ucca, József Attila ucca, Rēpublikanska. A Rēpublikanska sarkáná lēfele a láposig, a Kőrös széliig. | Kanizsa szēgényei (tótok) éltek itt, kódulásbú tartották e magukat és gyerēkeiket. A gyerēkek má öt-hat éves korukba libát, kacsát őrisztek a Kőrösön, a zidőssebbek módos gazdákná dógosztak kommēncijójé. Van ēgy mondás Kanizsán: "Űgy mēglepődött, mint a hanyatt esētt drótostót.".* (ÉGy.), 1982: *Pámbok* (Papp 1982; 103). 1864: *Pámbok | Kőrös tizedi beni városrész széle, nevét onnét kapta, hogy a felső Magyarországból idevándorolt Tótok e helyen telepedtek meg, voltak pedig Tótok szegény, többnyire koldus emberek, kik az alamizsna átvételekor magyarul nem tudván, tótul mondták „pán bóg zaplati”, erről lettek pánbogi emberek, s az általuk lakott városrész pámbok.* (Pesty 1864.). — Városrész, a IV. kerületben. *Magyarkanizsa* északnyugati része tartozik ebbe a városrészbe, köztük a *Köztársaság utca* egy része, *József Attila utca*, *Petőfi Sándor utca* és a *Kis templom utca* utolsó szakasza.

Pap-földek 1982: *Pap-fődek* (Papp 1982; 104). — Határrész Adorján határának közvetlen közelében. Jó minőségű földek voltak.

Pap halom 1866: *Pap halom* (MKFT). — Domb volt Magyarkanizsától nyugatra, az *Oromon*.

Parlag 1982: *Pallag* (Papp 1982; 104). — Földterület a *Járás-szél* délnyugati része.

Part 1864: *Part* (Pesty 1864). — A város keleti része, mely emelkedett, vagyis partos helyen fekszik, ez a legrégebb városrész.

Part alja 2024: *Part ajja | A Tóparti közök végét nevezik Part ajjának. A zösses Tóparti ucca véginek a mēgnevezése. Tóparti közök jóva főjjebb lēttek kialakítva, mint a régi tó szintye. Így a zoda lēforgó uccáknak a végét neveszték Part ajjának. Mivel a Tóparti uccák fönt vannak a parton, így a zuccák véginek elnevezése Part ajja lett.* (ÉGy.), 1982: *Part ajja* (Papp 1982; 104). — Határrész, a magasan fekvő *Budzsák* és a *Rét* találkozásának ötvözete.

Partizán 1982: *Partizán Testnevelő Egyesület ~ Szokol dom* (Papp 1982; 109). — Épület a *Szent István utcán*. A II. világháború előtt itt működött a Sokol Kultúregyesület. Napjainkban különböző edzéseket tartanak itt.

Pataki telek 1982: *Pataki telek* (Papp 1982; 104). — Legelőrész volt a *Járás-szélén*.

Patyi szélmalma 1982: *Patyi szélmalma* (Papp 1982; 104). — Szélmalom volt a Szélmalmok dűlőjén. Ma már csak a helye alapján tájékozódnak.

Perki bútorszalon 2024: *Pērki* (ÉGy.), 1982: *Aranyhal ~ Aranyhal vendéglő* (Papp 1982; 79). — Épület, amely vendéglő volt a *Testvériség - Egység utca* és a *Korfu utca* sarkán, ma pedig bútorszalon van az épületben.

Petar Drapšin Fafeldolgozó Vállalat 2024: *Drapsin | Bútorgyár vót, annak a hejin van a Vizaprom, paletta mēg ládagyar lett. Valamikó itt bútorgyár vót. Nappali szoba szekrényeket gyártottak, még Amërikába is szállítottak. Nagyon jó mestërök dógosztak itt a háború után. A ziparosokat bēkényszerítették, hogy lépjenek bē. Pētár Drapsin bútorgyár. Drapsinnak híjják ma is, de valójába mán Vizaprom.* (ÉGy.), 1982: *Drapsin Fűrészgyár ~ Milkógyár* (Papp 1982; 86). — Üzem az I. kerületben, a *Szabadkai úton*, megalakulásakor a Milkó család tulajdonában volt. Majd gyümölcsösládákat készítettek itt.

Petőfi Sándor utca 1982: *Petőfi ucca* (Papp 1982; 104). — Utca, amely a *Miloš Obilić utcától* a *Harsány Tibor utcáig* terjed. Az utcának ez volt mindenkori hivatalos neve.

Pest fogadó 1982: *Pest fogadó* (Papp 1982; 104). — Épület a *Szabadkai út*

mellett, ahol az 1800-as években vendégfogadó állt.

Piac 1982: *Felszabadulás tér ~ Pijac ~ Pijactér* (Papp 1982; 104). — Tér a Hunyadi János utca városközpont felé eső részén, ahol a piac állandó helye van.

Piócás 1982: *Pijócás* (Papp 1982; 104). — Láp a Járáson.

Pionir tér 2024: *Csirkepijac ucca* (ÉGy.), 1982: *Csirkepijac ucca* (Papp 1982; 84). — Utca, amely a város főterére torkollik, ahol a múlt század első évtizedeiben a piactér volt. Ebben a kis utcában volt a baromfipiac. A mai Prizrenac pékség és a Büfé kocsmá között húzódott.

Plitvice utca 1982: *Plitvice ucca* (Papp 1982; 105). — Utca az I. kerületben. A Petőfi Sándor utcát és a Köztársaság utcát köti össze.

Popovics ház 1982: *Popovics ház* (Papp 1982; 105). — Épület a Karađorđe utca és a Szabadkai út sarkán, amely a Popovics kanizsai jegyző tulajdonosa volt.

Pósa Szilvi tanyája 1982: *Pósa Szilveszter tanyája ~ Pósa Szilvi tanyája* (Papp 1982; 105). — Tanya a Szabadkai nyári út mentén, melynek tulajdonosa Pósa Szilveszter volt.

Posta 2018: *Postapalota | Kemény Géza mérnök tervei alapján 1926-ban elkezdődött az építkezés, mely egy évvel később fejeződött be.* (Klamár 2022; 72). — Épület, mely Postaként szolgál, a Piactéren.

Posta-kert 1982: *Póstakert* (Papp 1982; 105). — Tér, amelynek közepén a Posta épülete áll.

Pumpa 2024: *Bumba* (ÉGy.). — Magyarkanizsa felé vezető töltésen, a felső gátórháznál volt egy pumpaház, de az emberek bumbának hívták. Adorján és Kanizsa között van.

Rác szőlők 1864: *Rác szőlők | A városhoz legközelebb eső szántóföldek s hajdani szőlők, rác szőlők maradványai; a magyar és szerb elkülönítést onnét kapták, hogy a város éjszaki részén kizárólag a Magyaroknak, a nyugati részen pedig kizárólag a Szerbeknek voltak szőlői.* (Pesty 1864). — Szántóföld, amely szőlőültetvény volt egykoron, a település nyugati részén terült el.

Rác tized 1864: *Rác tized | Hol ennek előtte kizárólag Szerbek laktak* (Pesty 1864). — Városrész volt, ahol kizárólag a szerb anyanyelvű közösség lakott. Lokalizálása, tekintve az információ hiányosságát, nem lehetséges.

Rádó útja 1982: *Rádó útja* (Papp 1982; 105). — Út volt a Rétben.

Régi bíróság épülete 2024: *Régi bíróság épülete | Ide is jártunk iskolába még a Zmajba, még a Munkás Egyletnek is, me akkó épűt a Zady iskola.* (ÉGy.). — Épület az Iskola téren, ahol egykor bíróság volt, napjainkban pedig a Visaprom barkács- és festékes üzlet található itt.

Régi színház 2024: *Régi színház | Az fölött lakott a Dobó Tihamér.* (ÉGy.). — Épület a Szent Száva utcán, mely egykor színházként funkcionált, jelenleg pedig a Grafopak papírüzlet részét képezi.

Régitörésű járási földek 1982: *Régi törésű járási földek* (Papp 1982; 105). — Határrész, a Járás-szél városhoz közelebb eső, előbb szántónak használt része.

Rekecki kocsmá 2024: *Rekecki kocsmá | Nagyön szerettem. Boris néném két-három házza errébb lakott. Ha a zenét hallottuk má alig birtunk maranni. Jó, szép slágérok, táncdalok, csárdás szót. Amikó béléptünk bal kéz felű vót egy pad, ot űtek a gardimamák. A zén anymám éccő gyűtt e, annyi elég vót. Akiknek komojabb udvarlójuk vót, azok lőülhettek a zasztalhon. A legényék főkérték a lányokat táncóni, vót lőkérés is. Mőgvót mejik ódalrű szabad lőkérni a lányt, ha nem a jó ódalrű kérték lő, akkó összevesztek a legényék. Amejik lányt nem kérték föl, arra aszt monták, hogy árújja a petrezselyét.* (ÉGy.), 1982: *Cirokcsárda ~ Rekecki kocsmá* (Papp 1982; 83). — Épület, mely kocsmaként funkcionált, a Zentai út és az Ady Endre utca sarkán. Ciroktermelő gazdák jártak ide mulatni.

Remény utca 1982: *Bregalnica ucca ~ Harmadik tóparti köz ~ Remény ucca* (Papp 1982; 90). — Utca a III. kerületben, amely a harmadik a tóparti utcák közül. A 2004-es utcanév-változtatásig *Bregalnica*

utca volt a hivatalos neve, napjainkban pedig *Remény utca* a hivatalos neve.

Rét 1982: *Rét* (Papp 1982; 92). — Határrész, Adorján kerületének legmélyebben fekvő, jellegzetes talajösszetételű térszinformája, az Alsó-rérből, és a Főlső-rérből áll.

Réti csőszház 1881: *Réti csőszház* (HKFT). — Épület volt az akkor létező Kanizsa Csárda után. Magyarkanizsa és Adorján között.

Réti földek 1864: *Réti földek | Ennek előtte a Tisza árjának kitéve volt, most a Tisza szabályozása folytán menetesített lapályok* (Pesty 1864). — Szántóföld a Réten, a Tiszához közel.

Réti töltés 1864: *Réti töltés | Ókanizsa község határában van; a kompjárás irányába veszi kezdetét a réti töltés, mely legközelebb a Tiszaszabályozási társulat által, a réti földek ármentesítésére emelkedett ezen réti töltés és a Tisza közt elnyúló ártér hateremnek nevezeteik.* (Pesty 1864). — Magyarkanizsa község határában kiépített töltés, mely a Réten keresztül húzódik.

Rétpart 1982: *Rétpart* (Papp 1982; 105). — Határrész, a rétet a második, járási szinttől elhatároló sáv, amely a Budzsáktól Zimonićig húzódik.

Rétpart dűlő 1982: *Rétpart dűlő* (Papp 1982; 105). — Út, a Rétparttal párhuzamosan húzódik.

Rétpart utca 1982: *Rétpart ucca* (Papp 1982; 105). — Utca, a *Kis réttel* párhuzamosan halad a Smederevo utcától a *Tóparti közök* felé.

Rókás 1982: *Rókás* (Papp 1982; 105). — Földterület a várostól délnyugatra.

Roosevelt utca 2024: *Benzinkút ucca* | *A kis ucca az AMD-nél befelé, ahon vót a középső benzinkút, az vót a zelső benzinkút. A Zauto-Moto-Drústvó van a sarkon. Mán a heje sincs még, mindént ebontottak* (ÉGy.), 1982: *Benzinkút ucca* (Papp 1982; 81). — Utca a *Gesztenyefasor* és a *Sava Tekelija utca* között, melynek sarkán az Autó-motor szövetség áll.

Rövid dűlő 1982: *Rövid dűllő* (Papp 1982; 105). — Út, a *Körös* bal partján lévő földek között húzódik.

Šabac utca 1982: *Sábác ucca* (Papp 1982; 105). — Utca a IV. kerületben.

Sajtin-halom 1982: *Sajtin - halom* (Papp 1982; 106). — Halom volt a *Járáson*.

Sajtin-kút 1982: *Sajtin-kút* (Papp 1982; 106). — Ásott kút volt a *Sajti-halom* közelében.

Sánc 1982: *Sánc* (Papp 1982; 106). — Part, a *Körös*-meder szélén húzódó, néhol mesterségesen kialakított partsáv.

Sanyi boltja 2024: *Sanyi bóttya* (ÉGy.). — Épület, a *Széles utca*, *Dózsa György utca* és a *Harsány Tibor utca* kereszteződésénél. Nevét az üzlet eladójáról Losoncz Sándorról kapta.

Sanyi boltja 2024: *Sanyi bóttya* | *Igazi régi pultos üzlet vót, most egy ikérház van itt és söprűket csinának* (ÉGy.). — Épület volt a *Zentai út* és a *Mácsva utca* sarkán, az üzlet eladóját Bán Sándornak hívták, így kapta az elnevezést.

Sárga-part 1982: *Sárga-part* (Papp 1982; 106). — Földterület, a *Rétpart* egy része, ahol kilátszik a sárgás lösztalaj.

Sárgaárok 2024: *Sárgaárok* (ÉGy.), 1982: *Sárgaárok* (Papp 1982; 106). 1881: *Sárgaárok* (HKFT). — Csatorna, amely a *Járástól* Adorjánig folyik.

Sava Tekelija utca 1982: *Száva Tekelija ucca ~ Csarnok ucca* (Papp 1982; 83). — Utca, ahol valamikor tejcsarnok (elárusítóhely) volt.

Schiller boltja 1982: *Siller bóttya* (Papp 1982; 107). — Épület a *Köztársaság utcán*, ahol egykor a Schiller család vegyeskereskedése volt.

Schwarz-bolt 1982: *Svarc-bót* (Papp 1982; 107). — Épület, a *Petőfi Sándor utcán*, ahol a Schwarz család üzlete volt.

Serif-tanya 2024: *Sërif tanya* | *Miután a Cigányfalut evitte a zárvíz it hosztak létre lakhejet a cigány családoknak. Nem tudni mié neveszték Sërif tanyának* (ÉGy.), 1982: *Sërif tanya* (Papp 1982; 106). — Épület, az V. kerület végén, ahol roma családok laktak.

Singlédi-ház 2022: *Singlédi-ház* (Klamár 2022; 103). 1982: *Singlédi-ház ~ Vagner-ház* (Papp 1982; 10.). — Épület a

Szabadkai út és a *Főtér* sarkán, Egykor Singlédi János nagygazdáé volt. Helyén pedig Wagner Leopold, egykori bíró háza állt.

Sintérház 1982: *Sintérház* (Papp 1982; 106). — Épület az V. kerület végén, ahol a városi gyepmester lakott.

Slajc ere 1982: *Slajc ere* (Papp 1982; 106). — Ér, a *Köröstől* indult, az I. kerület körül halad a Slajcig, s tiszai zsilipig húzódik.

Slobodan Penezić utca 1982: *Szlobodán Penezity ucca* (Papp 1982; 104). — Utca az I. kerületben.

Smederevo utca 1982: *Kard ucca ~ Szmederevó ucca* (Papp 1982; 92). — Utca a IV. kerületben. Elnevezését alakjáról kapta, ami hivatalos névként is szerepelt 1918-ig.

Sólyom utca 1982: *Dobrovojačs ucca ~ Első hosszú sor ~ Hosszú sor ~ Sójom ucca* (Papp 1982; 86). — Utca a III. kerületben, melynek kialakulásakor csak egy sor ház épült. Az első hosszú sor első részét képezi, régi hivatalos neve *Dorovoljač utca*, jelenlegi hivatalos neve pedig *Sólyom utca*.

Sóti-tanya 1941: *Sóti szállás* (MKF)., 1982: *Sóti-tanya* (Papp 1982; 106). — Tanya volt a *Szőlők Körös* felőli oldalán, a Sóti család tulajdonában. Az 1941-es katonai térkép alapján a *Sóti-tanya* a *Jaráson* volt.

Sóti ere 1982: *Sóti ere* (Papp 1982; 106). — Ér, a vasútállomástól északra húzódik, posványos, időszakosan vízzel telt meder, amely a *Sóti -tanya* mellett húzódik.

Söprű 1982: *Lékó-malom ~ Reform Seprűgyár ~ Söffer-malom ~ Söprű* (Papp 1982; 98). — Épület, amelyben a múlt század végén a *Lékó-féle*, később a *Söffer-féle malom* üzemelt, a felszabadulás után paprikaszárító volt, később söprűgyár. Jelenleg pedig a Dibex vállalat található itt.

Söprű utca 2024: *Kistemető ucca | Az a kis ucca, ahun csak egy sor ház épült, a kis temető mellett, és a temetőre néznek. Régén ebbe a zuccába rossz vasas vót.* (ÉGy.), 1982: *Kistemető köze ~ Nēretva ucca ~ Söprű ucca* (Papp 1982; 95). — Utca a *Kistemető* mellett, melynek kezdetén a *Söprű* van. Az utca egykori hivatalos neve *Neretva utca*, napjainkban *Söprű utca* a hivatalos neve.

Split utca 1982: *Szplit ucca* (Papp 1982; 109). — Utca a III. kerületben, amely az *Október utcán* keresztül vezet a *Narodnih heroja* útra.

Strand lejáró 1982: *Strand lejáró* (Papp 1982; 106). — Út, amely a *Szabadkai úttól* a *Strandig* húzódik.

Sték lejáró 1982: *Stég-lejáró* (Papp 1982; 106). — Út, a *Szabadkai úttól* a gáton át az egykori hajóállomásig vezet.

Stevan Sremac utca 1982: *Második hosszú sor ~ Szteván Szrémác ucca* (Papp

1982; 100). — Utca a III. kerület budzsáki részén, amely a *Második hosszú sor*.

Šumadija utca 1982: *Csëbëlla köze ~ Lipták Bandi köze ~ Sumadija ucca* (Papp 1982; 84, 98). — Utca az I. kerületben, egyik lakójáról, Lipták Andrásról nevezték el. *Csebella* köznek az utca Fűrésztelep felőli részét nevezték, ahol Kovács Ferenc lakott. Az ő ragadványneve volt Csebella.

Susi tó 1881: *Susi tó* (HKFT). — Tó, amely a *Sárgaárok* és a *Bogárzó* között volt.

Sutjeska utca 1982: *Kefekötő ucca ~ Szutyeszka ucca* (Papp 1982; 93). — Utca az I. kerületben. Itt lakott Borsos Ferenc kefekötő mester.

Sütős földek 1982: *Sütős földek* (Papp 1982; 106). — Határrész, a *Járáshoz* közel eső földek, amelyek leg hamarabb kiszáradnak az aszályos években.

Szabadkai út 2024: *Eprës út* (ÉGy.), 1982: *Szabadkaji út* (Papp 1982; 107). — Út, a kanizsai vasúttal párhuzamosan húzódik. A *Járáson* húzódik. Velebiten és Ormon keresztül Szabadka felé halad. Régen disznókat tereltek rajta.

Szalag-földek 1982: *Szallag-földek* (Papp 1982; 107). — Határrész, a *Rétnek* a tiszai gát, illetve a kanális által körülhatárolt, hosszú, keskeny sávja.

Szállások 1864: *Szállások | A közlegelön túl lévő széjjelszórt házak és gazdasági épületek, nevök mutatja, hogy a földművelőnek ott szállása, kvartélyja van,*

vagy hogy oda menve, kocsijáról leszáll; egy részét képezik a Kuriák. (Pesty 1864), 1982; *Szállások* (Papp 1982; 107). — Tanyacsoport a várostól délre, délnyugatra, amely leg hamarabb létesült.

Szalma-bolt 1982: *Szalma-bót* (Papp 1982; 107). — Vegyes kereskedelem volt a *Marko Oresković utcában*, a népies névváltozat az üzlet régi tulajdonosának nevét őrizte. Később az Universal üzletlánc vegyeskereskedése lett.

Száríts-hát 1864: *Száríts-hát | Emelkedettebb helyek a nagy rétben, nevöket azon családokról kapták, melyek valaha marháikat többnyire ott tartották, még tereltettek is.* (Pesty 1864). — Dombok voltak a *Nagy rétben*.

Szárnyékok 2024: *Szárnyékok* (ÉGy.). — Épület volt a *Járáson*, a bivalyokat tartották ott. Kora tavasztól késő őszig. Kispia alatt volt. Amikor a katonák gyakorlatoztak a *Járáson*, akkor beterelték őket a kút felé.

Szegényház 2022: *Szegényház | 1900-ban Csuka Sándor tervei alapján felépült a községi szegényház. Voltaképpen már a kezdetek kezdetén több szociális funkciót telepítettek az épületbe: itt kapott helyet a szegényház, az árvaház és az aggok ápolóintézete. Az egyház működtette az intézményt. A Megváltóról elnevezett irgalmas rend feladata volt gondoskodni a bentlakókról, testi és lelki vigaszban részesíteni őket. A szegényházban százhusz*

ágy, az árvaházban hatvan ágy és az aggok házában huszonnégy ágy volt. Sajnos nem sokáig működött ez a szociális intézmény az épület falai között. A későbbiekben a lakóit családoknál helyezték el, és ezzel végérvényesen funkcióját veszítette az épület. A lelakott felújításra szoruló épület az 1980-as években inkább lebontották. (Klamár 2022; 70). — Épület volt a Széles utca végén, melyet elbontottak és később ide építették az *Ady Endre Általános Iskolát*.

Széles utca 2024: *Széles ucca* (ÉGy.), 1982: *Szegényház ucca ~ Széles ucca* (Papp 1982; 107). — Utca, amely a *Vasútállomástól a Harsány Tibor utcáig* húzódik, ez a település legszélesebb utcája, melynek végén egykor a Szegényház volt. Nevét is szélességéről kapta. Először csak a kanizsai polgárok hívták így. Ezekben az időkben még *Vojvode Mišića* volt a hivatalos neve. A 2004-es utcanév-változtatás után pedig *Széles utca* lett a hivatalos neve. Az utca közepén egy keskeny zöld terület van, amely teljesen elszeparálja egymástól a jövő és a menő forgalmat.

Szélalmok dúllője 1982: *Szélalmok dúllője* (Papp 1982; 107). — Út, a várostól délnyugatra, amelyen a két háború közti időkig több szélmalom állt.

Szénáskert 1982: *Szénáskert* (Papp 1982; 107). — Földterület a *Rétparton*, ahová a

múlt században a szénát gyűjtötték össze a réti kaszálókról (kihalófélben lévő név).

Szent István utca 1982: *Strossmajjer ucca* (Papp 1982; 106). — Utca, a II. kerületben, melynek a 2004-es utcanév-változtatásig *Stossmayer utca* volt a hivatalos neve, jelenlegi hivatalos neve *Szent István utca*.

Szent János-szobor 1982: *Szent Jancsi ~ Szent János-szobor ~ Szent János* (Papp 1982; 107). — Szobor, amely a *Szabadkai út* és a *Strand út* sarkán állt, később elbontották és a templomkertben állították fel.

Szent János töltése 1982: *Szent János töltése* (Papp 1982; 108). 1864: *Szent János töltésinek | E Körösön a város alatt van egy - Szeged felé vezető ország- és posta úti töltés, mely Szent János töltésinek neveztetik, mivel ennek előtt egy részén Szent János szobra volt felállítva.* (Pesty 1864). — Út, illetve töltés volt, amit postaút és országútként használtak, Szegedre vezetett.

Szent János utca 1982: *Szent János ucca* (Papp 1982; 108). — Utca a II. kerületben, torkolatánál állt *Szent János szobra*.

Szent Száva utca 1982: *Ivo Lola Ribar ucca* (Papp 1982; 91). — Utca a II. kerületben, amelynek *Ivo Lola Ribar utca* volt a hivatalos neve a 2004-es utcanév-változtatásig. Jelenlegi hivatalos neve *Szent Száva utca*.

Szenti köze 1982: *Szenti köze ~ Szenti Vittus köze* (Papp 1982; 108). — Utca az I. kerületben, neve egyik lakójának ragadványnevével kapcsolatos.

Szerb temető 2022: *Szerb temető* (Klamár 2022; 187). 1982: *Szerb temető ~ Szerbek temetője* (Papp 1982; 108). — Temető a III. kerületben, a *Nyírfa utcában*. Alapterületét tekintve ez a város legkisebb sírkertje, ahova 1851-ben már temettek.

Szerb templom 2022: *Szerb templom* (Klamár 2022; 40). 1982: *Szerb templom* (Papp 1982; 108). — Templom a Fő utca sarkán, 1773-ban épült. 1851. október 28-án szentelték fel Szent Mihály arkangyal tiszteletére.

Szerű 1982: *Szerű* (Papp 1982; 108). — Szerűs kert volt a Körös partján, ahová a búzaosztagot hordták csépelni.

Sziget 2024: *Sziget* (ÉGy.), 1864: *Szigetet | Ó Kanizsa mezőváros fekszik a Tisza folyam jobb partján, mely alatta napkelet felől kétfelé ágazik, vagy is Nagy Tiszára és Kis Tiszára oszik, közepette Szigetet képezve.* (Pesty 1864), 1866: *Tisza Szigeth* (MKFT), 1881: *Nagy-Sziget* (HKFT). — Sziget volt a Strandtól délre, amelyet gyümölcsösként használtak.

Színház utca 1982: *Kezitcsókolom ucca ~ Kredit ucca ~ Szagos ucca ~ Uri ucca ~ Moša Pijade ucca* (Papp 1982; 93). — Utca a II. kerületben. Lakói tisztviselők és tanügyi munkások voltak, akiket a kanizsaiak túl finomkodóknak tartanak.

Ilyen motivációjú a névváltozatok többsége. A *Kredit utca* elnevezés az építés körülményeire utal. Az utca hivatalos neve a 2004-es utcanév-változtatásig *Moša Pijade utca* volt a hivatalos neve, ma pedig *Színház utca*.

Szivárvány utca 1982: *Maribor ucca* (Papp 1982; 100). — Utca az V. kerületben, melynek a 2004-es utcanév-változtatásig *Maribor utca* volt a hivatalos neve, ma pedig *Szivárvány utca*.

Szlovén utca 1982: *Szlovén ucca* (Papp 1982; 109). — Utca a IV. kerületben, a *Köztársaság utca* egyik mellékutcája.

Sződ halom 1783: *Sződ halom* (EKFT). — Domb volt a *Jankapusztán*.

Szőke Tisza 1982: *Szőke Tisza* (Papp 1982; 109). — Vendéglő volt a *Korfu utca* és a *Piactér* sarkán.

Szőlők 1982: *Szöllők* (Papp 1982; 109). — Földterület és városrész a település északnyugati részén. Nagy része beépült, így az úgynevezett *Falu* egy részére vonatkozik a név.

Szövetkezet 1982: *Földműves szövetkezet ~ Szövetkezet* (Papp 1982; 109). — Építmény volt, amelyet a kanizsai AIK gépállomásként használt.

Szövetkezeti otthon 2024: *Szövetkezeti otthon* (ÉGy.), 1982: *Szövetkezeti otthon ~ SZISZ kanizsai alapszervezetének otthona* (Papp 1982; 109). — Épület a *Fő utca* és a *Bolmán utca* sarkán, amelyben ma a *Zadragának* van irodája.

Sztipanics patika 1982: *Sztipanics patika* (Papp 1982; 109). — Gyógyszertár volt a *Gesztenye fasor utcán*, nevében egykori tulajdonosának családneve maradt fenn.

Szúnyogfalu 2024: *Szúnyogfalu | Amikó a zitt lévő árkok méktelnek vízze, így mékfelelő hejzetét nyútva a szúnyoglárváknak. Ezek kikelve pedig elepik a zegész térségét.* (ÉGy.), 1982: *Szúnyogfalu* (Papp 1982; 109). — Városrész, a Körös és a vasútvonal által körülhatárolt házcsoporthoz neve.

Taknyos Hermán boltja 1982: *Taknyos Hermán bóttya* (Papp 1982; 109). — Épület a Kossuth Lajos utcán, ahol egykor vegyeskereskedés volt.

Tanító-földek 1982: *Tanító-földek* (Papp 1982; 109). — Határrész a Kis téglagyárhoz közel eső földek a *Budzsákban*, amelyeket a város adott a kanizsai tanítóknak.

Tanya 1866: *Tanya* (MKFT). — Tanya volt az V. kerület végén.

Tapsolt földek 1982: *Tapsikótt földek* (Papp 1982; 109). — Földterülete, a *Belső földek* nem egészen körülhatárolható részei, amelyek 1945-ben földosztás alá estek, s ha nagygazdáktól elvették, vagy szegényeknek adták, a kanizsaiak tapsolással (tapsikolással) adtak tetszésüknek kifejezést.

Tavaszi utca 1982: *Vidin ucca* (Papp 1982; 114). — Utca az I. kerületben, melynek a 2004-es utcanev-változtatásig *Vidin utca*

volt a hivatalos neve. Ma pedig *Tavaszi utca* a hivatalos neve.

Téglagyár utca 1982: *Téglagyár ucca* (Papp 1982; 110). — Utca az I. kerületben, a Potisje Tégl- és cserépgyárral szemben.

Téglaverő 1982: *Vályokverő ~ Téglaverő* (Papp 1982; 110). 1864: *Vályokverő ~ Téglaverő | A város melletti gödrök nyugotról, melyekben tégl- és vályog emberi emlékezetet meghaladó idők óta veretik.* (Pesty 1864). — Mélyen fekvő terület a III. kerületben, ahol Kanizsa újjáépítése idején a téglát égették (kihaló név), mára beépült.

Tehéncsorda-járás 1982: *Tehéncsorda-járás* (Papp 1982; 110). — Legelő, a *Járásnak* az a része, ahol a külterjes állattenyésztés idején a tehéncsodát legeltették.

Temesváriné kertje 1982: *Tövösváriné kertje* (Papp 1982; 110). — Kis településrész az I. kerületben. A *Szabadkai út* és az *Alkotó utca* sarkánál alakult ki az 1970-es évek elején. Helyén többholdas kert volt.

Temető 1941: *T. [Temető]* (MKF)., 1982: *Naty temető* (Papp 1982; 102). — Temető a város északnyugati részén, az állomással szemben, amely eredetileg katolikus temető volt. A felszabadulás után azonban községi temetővé vált.

Templomkert 1982: *Templomkert* (Papp 1982; 110). — Téréség, az Iskola tér füves, parkosított része a *Nagytemplom* körül.

Tengerész utca 1982: *Malom ucca* (Papp 1982; 99). — Utca az I. kerületben, melynek hivatalos neve *Malom utca* volt a 2004-es utcanév-változtatásig. Mai hivatalos neve pedig *Tengerész utca*.

Testvériség-Egység utca 1982: *Szerb ucca ~ Tesvériség-Egység ucca* (Papp 1982; 108). — Utca a II. kerületben, a katonai sánc felszámolása után a városban maradt szerb lakosság elsősorban ebben az utcában telepedett le.

Texas Vendéglő 2024: *Tëxas Vendéglő* (ÉGy.). — Épület, régen az ötödik kerület Ifjúsági Otthona volt. Ma a *Texas Vendéglő* működik itt. A *Belgrád utca* és a *Lička utca* kereszteződésénél található.

Tibi gyára 2024: *Tibi gyára | Kis gyárnak hitták, később beolvasztották a nagy gyárba.* (ÉGy.), 1982: *Sloga Téglagyár ~ Tibi gyára* (Papp 1982; 110). — Téglagyár volt a várostól délre, a műút mellett. Első igazgatóját Lázár Tibornak hívták.

Tisza 1864: *Kis Tisza | Medrére való nézve kisebb amannál, de nyári száraz időben annyira elapad, hogy átgázolhatóvá, sőt száraz lábbal is átkelhetővé lesz* (Pesty 1864), 1864: *Nagy Tiszára | A Nagy Tiszában mindenkor van hajózható víz, s innen vette nevét a Kis Tiszának ellenében.* (Pesty 1864)., 1941: *Tisza* (MKF). — Folyó, mely a Fekete-Tisza és a Fehér-Tisza összefolyásából keletkezik Ukrajnában, majd érinti Románia, Magyarország, Szlovákia és Szerbia

területét. Ez a folyó képez határvonalat Bácska és Bánát között, mielőtt Vajdaság közepén Titelnél a Dunába ömlik. Északról folyik *Magyarkanizsára* és keleten képezi a határvonalat, a folyó másik oldalán Törökkanizsa található.

Tisza kocsmá 1982: *Tisza kocsmá ~ Tisza vendéglő* (Papp 1982; 110). — Kocsmá volt a *Piactéren*.

Tisza-part 1982: *Tiszapart ~ Zágráb ucca ~ Halász tér* (Papp 1982; 110). — Városrész, a város északi sarka, amely legmagasabb fekvésű s a település legrégebbi része.

Tisza-parti szőlők 1982: *Tisza-parti szőlők* (Papp 1982; 111). — Városrész, az I. kerületnek az országúti és a *Tisza* közötti területe, amely a II. világháború előtt épült be.

Tizenegyláncos 1982: *Tiszenegyláncos* (Papp 1982; 111). — Földterület, a *Körös* partján, neve méretére utal.

Tó 1982: *Tó* (Papp 1982; 111). — Határrész, a *Kis rét* mélyen fekvő része a *Tópart* alatt, amelyben árszabályozás előtt állandóan víz volt.

Tó dűlője 1982: *Tó dűlője* (Papp 1982; 111). — Szántóföldek a *Tópart* alatt, a *Rétben*.

Tolvaj-dűlő 1982: *Tolvaj dűllő* (Papp 1982; 111). — Dűlőút a *Járás-szélén*.

Tópart 1982: *Tópart* (Papp 1982; 111). — Városrész, az *Újváros* keleti része, amely a

réti, legalacsonyabb szintről kiemelkedő ponton fekszik. (Vö. Tó.).

Tóparti bolt 2024: *Tóparti bót* (ÉGy.). — Az *Attila utca* és a *Solunksa utca* között elhelyezkedő bolt. Ma az „SP Market” üzletlánc része. Régen iskola is működött a helyén. Két Tóparti utca között helyezkedik el, ezért hívják *Tóparti bolt*nak.

Tóparti dűlő 1881: *Tóparti-dűlő* (HKFT), 1982: *Tóparti düllő* (Papp 1982; 111). — Földterület, a *Tóparttal* párhuzamosan húzódik északi-déli irányban.

Tóparti iskola 1982: *Tóparti iskola* (Papp 1982; 111). — Épület a *Zentai úton*, a *Tóparton*, ahol az *Ady Endre iskola* volt.

Tóparti közök 2024: *Tóparti közök | Ezeknek a zuccáknak a végén régén egy tó vót, amit később bēpumpásztak a Tiszába. A Tó kialakulását az is elősegítette, hogy a lakosok kivágták a zott lévő nádist, ami főfokta a vizet* (ÉGy.), 1982: *Tóparti közök* (Papp 1982; 111). — Utcák, a *Tóparton*, ide tartoznak a következők: *Breze utca*, *Branka Radičevića utca*, *Kosovska utca*, *Mačvanska utca*, *Čarnojevića utca*, *Klas utca*, *Drinska utca*, *Višnjićeva utca*, *Solmonska utca*, *Attila utca*, *Vízöntő utca*, *Remény utca*, *Avala utca*, *Bánát utca*, *Liliom utca*, *Kozara utca*. Összesen 16 mellékutcából áll.

Topolyai országút 1982: *Topojai országút ~ Topojai út* (Papp 1982; 112). — Út, a

Járáson keresztül vezet *Csantavér*, illetve *Topolya* felé.

Topolyai utca 1982: *Topojai ucca* (Papp 1982; 112). — Utca a IV. kerületben.

Tornyos iskola 1982: *Autós Szövetség ~ Technika ~ Tornyos iskola* (Papp 1982; 112). — Épület, a *Gesztenye fasor utca* és a *Roosevelt utca* sarkán, amely 1953-is iskola volt. Kis hangtorony volt a tetején.

Töltés 1982: *Tőtés* (Papp 1982; 112). — Töltés, amely a *Tisza-part* mentén húzódik, a *Tisza* áradáskor gátként is szolgál, egyébiránt pedig sétaútként használják a lakosok.

Töltés sor 1982: *Tőtés sor* (Papp 1982; 112). — Házsor, a tiszai töltés mellett húzódik.

Törökkanizsai töltés 1864: *Törökkanizsai tőtés | Azért neveztetik így, mivel Török Kanizsára vezet, különben pedig Ó Kanizsa község határában van* (Pesty 1864). 1982: *Törökkanizsai tőtés* (Papp 1982; 112). — Gát, *Kanizsától* a hídig húzódik, s ezen épült ki a műút is.

Törtei-kereszt 1982: *Törteji körösz*t (Papp 1982; 112). — Kereszt, a műút mellett.

Törtei-malom 1982: *Törteji malom* (Papp 1982; 112). — Malom volt az 1920-as évekig, a *Vasútállomás* közelében.

Tukacs-halom 1982: *Tukacs-halom* (Papp 1982; 112). — Halom, *Adorján* és *Zimonić* között, ma már alig észrevehető.

Tukacs-tanya 1982: *Tukacs- tanyák* (Papp 1982; 112). — Tanyák, a *Járás-szélén*,

amelyek a Tukacs család tagjainak birtokában voltak.

Tulipán-iskola 1982: *Kanizsai Felderítő Egyesület ~ Tulipánt-iskola ~ Tulipánt-kocsma ~ Tulipánt óvoda* (Papp 1982; 112). — Épület a Hunyadi János utca és a Tulipán utca sarkán.

Tulipán utca 1982: *Bodan Ljutica ucca ~ Pijac ucca* (Papp 1982; 104). — Utca, amely a Piac tértől a Gesztenyefasor utcáig vezet. Hivatalos neve a 2004-es utcanév-változtatásig *Bogdan Ljutica utca* volt, mai hivatalos neve *Tulipán utca*.

Tűzoltólaktanya 2018: *Tűzoltólaktanya | A régi szertár 1909-ben épült, és az 1930-as évekre már korszerűtlenné vált. Aztán 1938. január 30-án a közgyűlésen elhatározták, hogy megkezdik Kemény Géza tervei alapján az építkezést. Ma is eredeti funkcióját betöltve a hivatalos és önkéntes városi tűzoltók otthon* (Klamár 2022; 74). 1982: *Tűzoltólaktanya ~ Tűzoltó otthon* (Papp 1982; 112). — Épület, a Karađorđe utca és az Iskolatér sarkán.

Tűzoltólaktanya utca 1982: *Tűzoltó laktanya ucca* (Papp 1982; 112). — Utcaszakasz, a Karađorđe utca része, az Iskolatértől a Bolmán utcáig terjed.

Tűzoltók kútja 1982: *Tűzoltók kúttya* (Papp 1982; 112). — Ártézi kút volt, a Tűzoltó otthon előtt.

Tűzoltó-tanya 1982: *Tűzoltó-tanya* (Papp 1982; 113). — Tanya volt a Budzsák keleti

részén, mely a két világháború között semmisült meg.

Újságos Piros sarka 1982: *Újságos Piros sarka* (Papp 1982; 113). — Épület a Szabadkai út és a Bosznia utca sarkán.

Újtörésű járási földek 1982: *Újtörésű járási földek* (Papp 1982; 113). — Határ rész, a Járás-szél, déli, ma szántóföldként használt neve. (Vö. Régítörésű járási földek).

Újváros 2024: *Újváros | Az 1800-as évekbe a zitteni házak lőgtek, és a zösszesset újjá köllött építeni. Ezé kapta a Zújváros elnevezést.* (ÉGy.), 1982: *Újváros* (Papp 1982; 113). 1864: *Újváros | A legújabb időben épült városrész, (az) 1834-ik évben csak három ház volt benne, a többi szöllőföld, most van 250 háza* (Pesty 1864). — A III. kerület keleti részére vonatkozik.

Újvárosi kút 1982: *Újvárosi kút* (Papp 1982; 113). — Ártézi kút volt a Zentai utcán, az Újvárosban.

Unidom 2024: *Unidom* (ÉGy.). — Épületek, a pravoszláv templom és a porta után következő épületegyüttesen a 81-82-ben épült. A Fő utca és a Jovan Jovanović Zmaj utca között lévő lakótömbök neve.

Úri kaszinó 2022: *Úri kaszinó | A régi piactér, mai Fő tér épülete közül talán az egyik legfigyelemreméltóbb az Úri kaszinó és Takarékpénztár palotája. A szecessziós épületet Reiss Zoltán budapesti építész tervezte.* (Klamár 2022; 26). 1982:

Társalmi Könyvviteli Szolgálat ~ Úri kaszinó (Papp 1982; 113). — Épület, a *Főtéren*, a *Fő utcával* szemben, mely egykoron kaszinóként szolgált.

Úri utca 2022: *Úri utca* (Klamár 2022; 200). — Utca, pontosabban a mai *Fő utca*, melynek *Úri utca* volt a neve 1876 és 1919 között. Tehetős városi parasztpolgárok, ügyvédek, orvosok, kereskedők lakták.

Vadas 1982: *Vadas* (Papp 1982; 113). — Határrész *Magyarokanizsa* területén.

Vágó-tanya 1982: *Vágó-tanya* (Papp 1982; 113). — Tanya volt a várostól délre, a Vágó család tulajdonában.

Vágóhíd 2024: *Vágóhíd* (ÉGy.). — Épület, mely vágóhidként szolgált, a Lipa vendéglátóipari vállalat tulajdonában, a Karadorde utcán, ma itt van Microker irodája és raktára.

Vágóhíd 1982: *Vágóhíd* (Papp 1982; 113). — Építmény a *Vásártér* közelében, ahol az 1950-es évekig vágóhíd volt.

Vajdaság utca 1982: *Vajdaság ucca* (Papp 1982; 113). — Utca, a *Köztársaság utca* egyik mellék utcája, mely a *Homok* nevű városrésze vezet le.

Vakdülő 1982: *Vakdülő* (Papp 1982; 113). — Dülő Martonossal határos földeken, csak egy irányból közelíthető meg.

Város-kaszáló 1982: *Város-kaszáló ~ Városi Kaszáló ~ Város kaszálójja* (Papp 1982; 114). — Határrész a *Járás-szélén*.

Az itteni kaszálók a város tulajdonát képezték.

Városháza 2018: *Városháza | Reiss Zoltán tervei alapján készült. Az építkezés 1911-ben kezdődött, és egy évvel később már készen állt az új, modern székház. A magyarokanizsai városháza a vajdasági szecesszió egyik értékes építészeti emléke.* (Klamár 2022; 18). 1982: *Kanizsa Községi Képviselő-testülete* (Papp 1982; 114). — Épület a *Főtéren*, a Községi Képviselő-testület székhelye.

Városi birka-járás 1982: *Városi birka-járás* (Papp 1982; 114). — Határrész, a *Birka-járás* északkeleti része, ahol a külterjes állattartás idején a juhokat legeltették a tél kivételével.

Városi halom 1982: *Városi halom* (Papp 1982; 114). — Kis halom a várostól délre, a néhai községi földek közelében.

Városi szállás 1982: *Városi szállás* (Papp 1982; 114). — Földterület a várostól délnyugatra, ahol a város tulajdonában lévő gazdasági épületek álltak 1918-ig.

Vásár 1982: *Vásár* (Papp 1982; 114). — Utcaszakasza volt a *Gesztenye fasor utcán*, ahol kirakodó vásárt tartottak, amíg nem alakították ki a *Vásártér*t, az V. kerületben.

Vásár-állás 1982: *Vásár- állás* (Papp 1982; 114). — Térsege a *Vasútállomástól* nyugatra.

Vásártér 1982: *Vásártér* (Papp 1982; 114). — Tér, a Vasút, illetve a *Zsidótemető* mellett, ahol a jószágvásárt tartották, de

napjainkban itt tartják alkalmanként a kirakodóvásárt és nyaranta a Kanizsa Feszt is itt kerül megrendezésre.

Vasút-dűlő 2024: *Vasútvákta fődek* (ÉGy.), 1982: *Vasút dűllő ~ Vasútvági fődek ~ Vasútvákta fődek* (Papp 1982; 114). — Határrész, a Vasút által átvágott rövid földterületek, a várostól keletre. A *Határ-dűllő*ig terjed.

Vasútállomás 2024: *Állomás* | *Ott vót régën a jószágok, a terményëk ki-bë rakodása, a cserép szállítmány átadása. Mindënt oda hortak, a zállomásra. Onnan jártak bë sokan Szabadkára dógozni, sinóbussza, rëgge négy órakkó. Annyi embër mënt Szabadkára dógozni, hogy lógtak még a zablakon is. Előtte mindenki ëgy pálinkát vagy pëlinkovácot lëdobott a Bőfëbe, oszt úgy mëntek.* (ÉGy.), 1982: *Állomás ~ Kanizsai vasútállomás ~ Vasútállomás* (Papp 1982; 79). — *Vasútállomás* a *Cetinje* utca és a *Lička* utca között található. Ma már nem használják, romos épület, a síneket is felszedték.

Vasutak 1982: *Vasutak* (Papp 1982; 114). — Vasútvonal volt, Szabadkától Kanizsáig, illetve Kanizsától Zenta felé húzódó vonalak összefoglaló neve.

Veres-tanya 1982: *Vörös-tanya* (Papp 1982; 115). — Tanya, a Járás-szélén.

Vigadó 2024: *Vigadó* | *Régóta nem használják, ma már ëgy romos épület. Nevit valószínűleg a zesténként itt mulató,*

bálazó embërekrű kapra. Ide jártak viganni a zembërek bálak alkalmáva. (ÉGy.), 2022: *Erzsébet Ligeti Vigadó* | *A Vigadót a XIX. század végén építették, ugyanis a jóváhagyásra és láttamozásra benyújtott eredeti terven 1893. november 6-a szerepel, ekkor tárgyalt az épületről a Magyar Királyi Építészeti Hivatal zombori bizottsága. A létesítmény egy évvel később már átadásra készen állott. A Vigadó a kezdet kezdetén táncmulatságoknak, bálaknak adott helyet, majd népszerű vendéglő lett.* (Klamár 2022; 81). 1982: *Vigadó ~ Vigadó vendéglő* (Papp 1982; 114). — Épület, amely vendéglő volt a Népkerben, a Lipa vendéglátóipari vállalat tulajdonában.

Villanyiroda 1982: *Villanyiroda* (Papp 1982; 115). — Épület a *Damjanich* és a *Nikola Tesla* utca sarkán, ahol az Elektrovojvodina kanizsai egységének székhelye volt.

Višnjićeva utca 1982: *Hetedik tóparti köz ~ Filip Višnjić ucca ~ Višnjićeva ucca* (Papp 1982; 91). — Utca a III. kerületben. Ez a hetedik tóparti utca, melynek a 2004-es utcanév-változtatásig *Filip Višnjić utca* volt a hivatalos neve. Mai hivatalos neve pedig *Višnjićeva utca*.

Vízöntő utca 1982: *Bojović Vojvoda ucca ~ Negyedik tóparti köz ~ Vízöntő ucca* (Papp 1982; 102). — Utca a III. kerületben. Ez a negyedik utca a tóparton, melynek hivatalos neve a 2004-es utcanév-

változtatásig *Bojović Vojvoda utca* volt. Napjainkban pedig *Vízöntő utca* a bejegyzett név.

Vojvoda Putnik utca 2024: *Cigány-léjáró* (ÉGy.), 1982: *Cigány-léjáró* (Papp 1982; 83). — Utca, amely meredek lejtőn épült, a *Hunyadi János utcáról* a *Cigány sorra* vezet. Az utca végén cigány családok élnek egy nekik kialakított negyedben.

Vuk Karadžić utca 1982: *Temető sor* (Papp 1982; 110). — Utca az V. kerületben, a *Temető* mellett. Az utca hivatalos neve *Vuk Karadžić utca*.

Zákó föld 1864: *Zákó föld* (Pesty 1864). — A nemes „Zákó” család kúrijájánál kertésztelep volt.

Zanai-bolt 1982: *Zanaji-bót* (Papp 1982; 115). — Épület az *Alkotó utcában*, ahol a Zanai család vegyeskereskedése volt.

Zeneiskola 2024: *Zene iskola | Munkás Ěgyeteměn vót a zén időbe, me némejik terembe kornyikátak. Annak idején mindénki privátú járt zeneórára, a Radács Misi bácsihon, a Bimbó Misinek a nagyapjáhon, az még a Tulipán uccába vót.* (ÉGy.). — Épület, napjainkban a *Damjanich utcán* található.

Zentai út 2022: *Újvárosi főutca* (Klamár 2022; 200). 1982: *Újvárosi főucca ~ Zentaji út* (Papp 1982; 113). 1866: *u. Zenta [út]* (MKFT). — Utca a III. kerületben, amelyre a *Tóparti közök* nyílnak, s a Zenta felé vezető útban folytatódik. Ez a város új

település része a *Tópart* és a *Gödrök* között.

Žetalačka utca 2024: *Bádogos uccája ~ Rohammunkás ucca* (ÉGy.), 1982: *Rohammunkás ucca* (Papp 1982; 105). — Utca a III. kerületben, melynek hivatalos neve *Rohammunkás utca* volt a 2004-es utcanév-változtatásig, mai hivatalos neve pedig *Žetalačka utca*. Másik elnevezését, pedig egyik lakójáról, Tót Ervinről kapta, kinek foglalkozása bádogos.

Zombori utca 1982: *Gödrök sor ~ Zombori utca* (Papp 1982; 89). — Házsor a *Gödrökben*, amely 1945 után épült.

Zöld halom 1864: *Zöld halom — A közlegelő déli részén, zöld halom, mely mellette van a szántóföldeken, mint nagy domb ennek előtte nem volt szántva, csak füvet termett s ennél fogva mindig zöld.* (Pesty 1864).

Zöld sor 1982: *Cigány sor ~ Zöld sor* (Papp 1982; 83). — Utca a *Határ útnál*, ahol régebben csak cigányok laktak.

Zöldbodzás 1982: *Zöldbodzás* (Papp 1982; 115). — Halom a *Rétparttól* keletre, amelyen több bodzafa állt.

Zrenjanin utca 1982: *Zrenjanin ucca* (Papp 1982; 115). — Utca a II. kerületben.

Zsidó-telek 1982: *Zsidó-telek* (Papp 1982; 115). — Határrész, a *Járás* egy pontosan körül nem határolható kis területe (kihalóban lévő név).

Zsidó iskola 2022: *Zsidó iskola* (Klamár 2022; könyvvégi jegyzet.), 1982:

Társadalombiztosító Intézet ~ Zsidó iskola (Papp 1982; 115). — Épület a *Nikola Tesla utcán*, amelyben 1941-ig Zsidó felekezeti iskola volt. Helyén ma nyugdíjbiztosító és az Info TV épülete áll.

Zsidó kántor háza 1982: *Zsidó kántor háza* (Papp 1982; 115). — Épület a *Nikola Tesla utcában*, ahol az izraelita kántor lakott.

Zsidó temető 2024: *Zsidó temető* (ÉGy.). 2022: *Zsidó temető | Talán a mostani sírkertek közül a legrégebbi, hiszen törzskönyve szerint az első temetés 1802-ben történt. A legrégebbi kövekre vésett feliratok héber nyelvűek, majd 1867 után megjelennek a héber-magyar feliratúak.* (Klamár 2022; 192). 1982: *Zsidó temető* (Papp 1982; 115). 1941: *T. [Temető]* (MKF). — Temető, a Vasúttól délre, a *Szúnyogfalu* és a *Vásártér* között lévő dombon található. A *Körös-patak* árterének szomszédságában, a vasúti töltés mellett fekszik a kelet-nyugat tájolású *Zsidó temető*. Ma már nem temetnek ide, és nem látogatható, be van zárva.

Zsidómeggyfák 1982: *Zsidómetyfák* (Papp 1982; 115). — Téréség, a *Szabadkai út* mellett, ahol a *Szent János-szobrot* körülvevő, a nép által zsidómeggyfáknak nevezett facsoport állt.

Zsinagóga 2022: *Zsinagóga | A „zsidó templom” valójában egy klasszicista csarnoktemplom, mely közösségi házként, az imádság helyszínéként, egyben a vallásos emberek találkozóhelyeként szolgált.* (Klamár 2022; 49). 1982: *Zsinagóga ~ Zsidó templom* (Papp 1982; 115). — Épület a *Bolmán utca* és a *Dózsa György utca* sarkán, helyén 1949-ig *Zsinagóga* állt.

10. Magyarkanizsa helyneveinek elemzése a Hoffmann-féle módszerrel

A magyar helynévkutatás egyik meghatározó alakja Hoffmann István, aki kidolgozott egy átfogó módszertant a helynevek elemzésére. Az általa javasolt megközelítés többek között a helynévi rendszerek vizsgálatára, a névadási motivációkra és a nyelvi változásokra koncentrál. Módszere kombinálja a történeti és nyelvészeti elemzést. A név nyelvi jelenség, sokféle vizsgálódás tárgya lehet (Hoffmann 2007, 11).

Az 1960-as évektől kezdve egyre elterjedtebb lett a helynévgyűjtés, a helynévanyagok egyre gyarapodtak, ez ösztönzően hatott a kutatókra. Egyre több helynevekkel foglalkozó írást publikáltak. Hajdú Mihálynak köszönhetően jelent meg a *Névtani Értesítő* és a *Magyar Névtani Dolgozatok* (Hoffmann 2007, 21).

10.1. Magyarkanizsa helyneveinek funkcionális–szemantikai elemzése

A funkcionális elemzési modell arra keresi a választ, hogy a névrész milyen szerepet tölt be és milyen jelentést hordoz. Funkcionális-szemantikai elemzési modell alkalmazásával a helynév jelentésének magvát vizsgáljuk (Hoffmann 2007, 53).

Hoffmann kutatásában kiemeli, hogy a helyneveket az alak és a jelentés egységének kell tekinteni, kialakulásukat ezek az összetevők alapján kell vizsgálni. Megemlíti azt is, hogy a helynevek jelentésének magva a denotatív jelentés, azaz a jelölt dologra való vonatkozás (Hoffmann 2007, 23).

Az elemzés során központi helyet foglal el a névrész fogalma. A névrész a névnek az az aspektusa, amely a denotátumról valamilyen információt közöl. A Hoffmann-féle elemzés alkalmazásával a névrész kétféleképpen vizsgálható, az egyik a funkcionális-szemantikai elemzés, a másik a lexikális-morfológiai elemzés. . Funkcionális-szemantikai elemzés alá azok a helynevek vethetők, amelyeknek névadásakor valamilyen szemléleti elem szolgáltatta az alapot, az alakban, nevükben is tükröződő sajátosság fejeződik ki (Hoffmann 2007, 40).

A helynevek funkcionális szerkezetét vizsgálva Hoffmann azt állapítja meg, hogy a nevek többnyire egy- vagy kétrészesek, a három- illetve négyrészes helynevek elemzése gondot okozhat. Nem mindig egyértelmű, hogy a helynév valóban három-négy különálló elemből épül-e fel. A hosszabb helynevek a történelem során alakultak ki. Nehéz megállapítani, hogy a név elemei milyen funkciót töltenek be, személynévből, birtokos viszonyból ered-e a vizsgált név (Hoffmann 2007, 41).

A Hoffmann-féle funkcionális-szemantikai elemzés alapján a helynevek névrész funkciói a következők lehetnek: megjelöli a hely fajtáját, megnevezi magát a helyet és kifejezi a hely valamely sajátosságát. A hely sajátosságát illetően a helynévben kifejeződik a hely tulajdonsága (mérete, alakja, anyaga, színe, kora, funkciója, működése), a hely viszonya valamely külső dologhoz (növények, állatok, épületek, birtoklás, emberek). A hely eredete, kialakulása, a hellyel kapcsolatos esemény. A hely más helyhez való viszonya. A hely valaminek a része, a hely pontos elhelyezkedése (víz mellett vagy közelében, térszíni forma mellett, közelében vagy rajta, tájrész mellett, közelében vagy rajta, lakott terület közelében, mellett vagy rajta, építmény mellett vagy közelében) (Hoffmann 2007, 55-56).

10.1.2. Az egyrészes helynevek funkcionális-szemantikai elemzése

A fajtajelölő funkcióval ellátott névrészek mindig főnevek, legtöbbször földrajzi köznevek, amelyek a helyet és a hely fajtáját is meghatározzák (Hoffmann 2007, 57).

Fajtajelölő funkcióval rendelkező egyrészes helynevek a következők. A példák a saját gyűjtésből származnak. : *Aklok, Apácák, Bánya, Bányató, Csárda, Dögtemető, Falu, Főtér, Fürdő, Homok, Járás, Kálvária, Kapitányság, Kaszárnya, Kórház, Kúriák, Kubikok, Orom, Parlag, Part, Partizán, Piac, Posta, Rét, Sánc, Szállások, Szárnyékok, Szérű, Sziget, Tanya, Téglaverő, Temető, Tó, Töltés, Vágóhíd, Városháza, Vásártér, Vasútállomás, Vasutak, Zsinagóga.*

A kutatás során két olyan adatot sikerült gyűjteni, amely **magát a helyet nevezi meg**, ezek pedig a következők: *Tisza, Körös.*

A **sajátosságot kifejező** nevek különböző alcsoportokra oszthatók fel. Az egyik ilyen felosztás a hely viszonya valamely külső dologhoz, az ott lévő növényzethez. Ez alapján kiderült, hogy az adott helyen milyen növények, gyümölcsök termettek. Ide tartoznak a következők: *Herések, Szőlők.* A hely funkciója és működése alapján kialakult helynevek: *Dühöngő, Fűtyülő, Lecsó, Lövölde, Metál, Nylon, Nyomás, Pumpa, Söprű, Vigadó.* A hely állapota alapján besorolható helynevek: *Jeges, Mézes.* Az ott lévő állatvilág alapján ide tartozó helynevek: *Rókás, Vadas.* A hely eredetének kialakulása alapján ide sorolható helynevek: *Budzsák* (neve a szerb-horvát „budžak”, szöglet, sarok szóból ered), *Céllövő klub, Firenze* (lakótömbök megnevezése, alkalmi futballpálya van itt, az itt játszóknak pedig régen Firenze nevű csapatot alkottak), *Fruzsza* (bolt, amely egykori tulajdonosának vezetéknévét viseli) *Pámbok* (az itt élő tótok az alamizsna megköszönésekor azt mondták „pán bog zápláti”

vagyis „az Isten fizesse meg”), *Ostorak* (eredeti neve *Vastorok*, melyet a szerbek *Ostoraknak* neveztek át), *Unidom* (lakótömbök megnevezése).

10.1.3. A kétrészes helynevek funkcionális-szemantikai elemzése

Magyarkanizsa kétrészes helyneveinek funkcionális-szemantikai elemzése során a **fajtajelölő funkció** leggyakrabban az utcanevekben tükröződik vissza, ám ezen **utcanevekben sajátosságot kifejező funkció** is megjelenik, tehát mindkét kategóriába besorolhatóak. Ide tartoznak a következő helynevek: *Ady Endre utca*, *Akácfa utca*, *Alkotó utca*, *Angyal utca*, *Apostol utca*, *Arany János utca*, *Attila utca*, *Avala utca*, *Bácskai utca*, *Bánáti utca*, *Bánya utca*, *Belgrád utca*, *Bolmán utca*, *Borostyán utca*, *Bosznia utca*, *Branko Radojević utca*, *Cetinje utca*, *Csendes utca*, *Cserép utca*, *Csernovics Arzén utca*, *Dalmát utca*, *Damjanich utca*, *Dositelj Obradović utca*, *Dózsa György utca*, *Drina utca*, *Dubrovnik utca*, *Duna utca*, *Durmitor utca*, *Fecske utca*, *Fő utca*, *Frangepán utca*, *Gesztenye fasor utca*, *Gátőr lejáró*, *Hajnal utca*, *Horvát utca*, *Hunyadi János utca*, *Ivan Mažuranić utca*, *Járványkórház oldal*, *Jovan Jovanović Zmaj utca*, *Kalász utca*, *Kálvária utca*, *Kis Ferenc utca*, *Kis utca*, *Kistemplom utca*, *Kisvasút utca*, *Koch Arnold utca*, *Kompjárás*, *Kopaonik utca*, *Korfu utca*, *Kórház utca*, *Kosovo utca*, *Kossuth Lajos utca*, *Kotor utca*, *Kozara utca*, *Köztársaság utca*, *Kragujevac utca*, *Kumanovo utca*, *Laták István utca*, *Liliom utca*, *Ljubljana utca*, *Lovćen utca*, *Macedón utca*, *Mácsva utca*, *Május utca*, *Miletić utca*, *Miloš Dimitrijević utca*, *Miloš Obilić utca*, *Munkás utca*, *Negotin utca*, *Népkert lejáró*, *Nikola Tesla utca*, *Niš utca*, *Nyár utca*, *Nyírfa utca*, *Október utca*, *Ótemető utca*, *Ősz utca*, *Petőfi Sándor utca*, *Plitvice utca*, *Remény utca*, *Rétpart utca*, *Roosevelt utca*, *Smederevo utca*, *Sólyom utca*, *Söprű utca*, *Stevan Sremac utca*, *Strand lejáró*, *Sték lejáró*, *Šumadija utca*, *Sutjeska utca*, *Slobodan Penezić utca*, *Split utca*, *Szivárvány utca*, *Tavaszi utca*, *Téglagyár utca*, *Tengerész utca*, *Testvériség - Egység utca*, *Topolyai utca*, *Tulipán utca*, *Úri utca*, *Vajdaság utca*, *Višnjićeva utca*, *Vízöntő utca*, *Vojvoda Putnika utca*, *Vuk Karadžić utca*, *Zombori utca*, *Žetalačka utca*.

Az utcanevek mellett ebbe a csoportba tartoznak még **terek**, **sarkok**, **közök**, **telepek/telkek**, **tizedek**, **városrészek**, **sorok**, a **–hát** utótagú nevek, stb. Ezek a következő helynevek: *Alsó-járás*, *Barom-telek*, *Beltelek*, *Csontos-telek*, *Huszák-telek*, *Kos-telek*, *Pataki telek*, *Zsidó-telek*, *Figarótelep*, *Köröstelep*, *Művésztelep*, *Pataki telek*, *Búzáné sarka*, *Gubásné sarka*, *Újságos Piros sarka*, *Dobó-hát*, *Farkas-hát*, *Nemes hát*, *Száríts-hát*, *Halász tér*, *Középtér*, *Lóvásártér*, *Pionir tér*, *Apci köz*, *Bába Vittus köze*, *Falusi kocsmaköze*, *Kisköz*,

Körösoldal, Szenti köze, Tóparti közök, Körös tized, Rácz tized, Disznópiac sor, Hosszú sor, Liget sor, Töltés sor, Zöld sor, Cigányfalu, Szűnyogfalu.

Fajtajelölő funkcióval rendelkező épületek közé tartoznak a **kocsmák és vendéglők**: *Ádám vendéglő, Beograd Vendéglő, Békavár, Egész-kocsmá, Falusi kocsmá, Farkas kocsmá, Hatcsöcs, Hephaj, Kanizsa Csárda, Kis Péter (kocsmá), Mányi kocsmá, Miklós kocsmája, Novák Rúzsi kocsmája, Pest fogadó, Rekecki kocsmá, Tisza kocsmá, Uri kaszinó.*

A fajtajelölő funkció alá tartoznak még a kutatás folyamán összegyűjtött **házak** is, amelyek egykori tulajdonosuk nevét viselik, akiknek fontos szerepük volt Magyarkanizsa múltjában: *Balogh-ház, Bolgár-ház, Bödő kunyhója, Cifrapalota (Szappanos-ház), Ex Friedmann ház, Fernbach-ház, Grüner-ház, Grünfeld-féle ház, Jenei-ház, Kemény-villa, Koch-ház, Kokorev-ház, Mencil-ház, Popivcs ház, Singlédi-ház, Zsidó kántor háza.*

Fajtajelölő funkció alá eső **víznevek, kutak, erek, patakok, tavak** nevei: *Alsó-kút, Apci-kútja, Ártér, Bányató, Baráthok kútja, Barom-kút, Csákó kútja, Csárda tó, Csík-ér, Csoda-kút, Cső ere, Csőszök ere, Dobó ere, Drázi tó, Fa-ér, Fekete tó, Fekete tó ere, Görbe-ér, Görbe-éri kút, Gyékény tó, Halastó, Hosszú-tó, Kanász kút, Kenderáztató, Kereszt-ér, Kétegémű barom-kút, Kifolyó ér, Kis-csatak, Kis-kerektó, Kis-tó, Kishalmi tó, Körös ere, Körös foka, Körös utcai kút, Lovászok ere, Márkus ere, Nagy-bogárrzó, Nagy-csatak, Nagy-kerektó, Nagy-kőlyuk, Örvény tó, Palicsi ér, Sajtin-kút, Sárgaárok, Slajc ere, Sóti ere, Susi tó, Tűzoltók kútja, Újvárosi kút.*

Magyarkanizsa településén található fajtajelölő funkcióval rendelkező **keresztek és szobrok**: *Csákó-kereszt, Dukai-kereszt, Fejős-kereszt, Kék kereszt, Koncz-kereszt, Törtei-kereszt, Jézus szíve szobor, Szent János szobor.*

A településen található **boltok**, melyek fajtajelölő funkcióval bírnak: *Bogács bolt, Bata vasáros (MerkurXtip fogadóiroda), Bogács-bolt, Csikós Katica boltja, Fejős-bolt, Gál-bolt, Hetes bolt, Konc Juliska boltja, Kudász Bálint boltja, Pálinkás bolt, Sanyi boltja, Schiller boltja, Szalma-bolt, Taknyos Hermán boltja, Tóparti bolt, Zanai-bolt.*

A vizsgált területen előforduló fajtajelölő funkcióval bíró **földek, kertek**: *Apácák kertje, Bakveréb kertje, Bánkertek, Béhányt(t)-semlyék, Csirling-kert, Dézsmakert, Epreskert, Posta-kert, Szénáskert, Temesváriné kertje, Templomkert, Belső földek, Pap-földek, Réti földek, Sütős földek, Szalag-földek, Tanító-földek, Tapsolt földek, Újtörésű járási földek, Zákó föld.*

Fajtajelölő funkcióval rendelkező **gyümölcsösök**: *Belső-szőlők, Bicskei-féle szőlő, Haterem, Kis-szőlő, Magyar szőlők, Rácz szőlők, Tisza-parti szőlők, Zsidómeggyfák.*

A kutatott területen előforduló fajtajelölő funkcióval rendelkező **tanyák és szállások**: *Bakota-tanyája, Bakota János tanyája, Baráth Jani tanyája, Baráth Pali tanyája, Baráth Pista tanyája, Baráth Sándor tanyája, Cseh-tanya, Csepegiek szállása, Dobó tanya, Döme-tanya, Galamb-tanya, Gecse-tanya, Gégás-tanya, Hos-tanya, Kávai Ferenc-tanya, Kucora József-tanya, Márkus tanya, Mészáros háza, Molnár-tanya, Pósa Szilvi tanyája, Sóti-tanya, Tukacs-tanya, Tűzoltó-tanya, Vágó-tanya, Városi szállás, Veres-tanya.*

Magyarkanizsa településén előforduló fajtajelölő funkcióval rendelkező **utak és töltések**: *Adorjáni töltés, Adorjáni út, Bödő kunyhója út, Csantavéri országút, Csorda út, Gerinc út, Horgosi út, Kis-Szegedi út, Kis Milán útja, Körös töltés, Kustúl út, Nagy Milán útja, Nagy töltés, Pálinkás út, Rádó útja, Réti töltés, Szabadkai út, Szent János töltése, Topolyai országút, Törökkanizsai töltés, Zentai út.*

Fajtajelölő funkcióval bíró **dűlők** a kutatott területen: *Adorjáni dűlő, Budzsák-dűlő, Burda-dűlő, Csányi-dűlő, Csepegi-dűlő, Csőszökkaszáló-dűlő, Dobó-dűlő, Döme-dűlő, Gecse-dűlő, Görbe-ér-dűlő, Határ-dűlő, Hateremi első dűlő, Hosszú dűlő, Kálvária-dűlő, Kanizsai dűlők, Kis-dűlő, Kis-réti dűlők, Lovászok ere dűlője, Martonosi első dűlő, Molnár-dűlő, Nádas-dűlő, Rétpart dűlő, Rövid dűlő, Szélmalmok dűlője, Tó dűlője, Tolvaj-dűlő, Tóparti dűlő, Vakdűlő, Vasút-dűlő.*

Legelők, rétek, kaszálók, amelyek fajtajelölő funkcióval rendelkeznek: *Alsó-rét, Felső rét, Kanizsai rét, Kapitány rét, Kis-rét, Közlegelő, Nagy rét, Város-kaszáló.*

Dombok, halmok, melyek fajtajelölő funkcióval rendelkeznek: *Csárda hát, Kerek-domb, Kishegyes, Kis orom, Körmöti halom, Nagy halom, Nagy Határ Halom, Nagy orom, Pap-halom, Sajtin-halom, Sződ halom, Tukacs halom, Városi halom, Zöld halom.*

Szántóföldek, amelyek fajtajelölő funkcióval rendelkeznek: *Járás-szél, Felső-Járás-szél, Galamb-szék, Jankapuszta, Körös-szél.*

A dolgozat további részében a funkcionális-szemantikai elemzés a **sajátosságot kifejező funkcióval** rendelkező helynevek elemzésével folytatódik. A sajátosságot kifejező funkciónak több felosztása van, amelyek a későbbiekben kerülnek szemléltetésre. A fentebb elemzett kategóriába tartozó helynevek, vagyis a fajtajelölő funkcióval rendelkezők

besorolhatók a sajátossággal rendelkező kategóriába is, ezek ismét bemutatásra kerülnek az alábbi felosztás szerint:

A hely viszonya valamely külső dologhoz, az ott lakó emberhez: *Apci köz, Apci kútja, Bába Vittus köze, Balogh-ház, Baráthok kútja, Bolgár-ház, Bolgár-kút, Búzáné sarka, Cigányfalu, Csákó-kereszt, Csákó kútja, Csányi-dűlő, Csepegi-dűlő, Csőszökkaszáló-dűlő, Dobó-dűlő, Dobó ere, Döme-dűlő, Dukai-kereszt, Ex Friedmann ház, Farkas-hát, Fejős-kereszt, Fernbach-ház, Figarótelep, Gátör-lejáró, Gecse-dűlő, Grüner ház, Grünfeld-féle ház, Gubásné sarka, Halász tér, Jenei-ház, Kis Ferenc utca, Kis Milán, Kis Milán útja, Koch-ház, Kokorev-ház, Kokorev-stadion, Koncz kereszt, Körmötzi halom, Márkus ere, Márkus Pista tava, Mészáros háza, Molnár-dűlő, Nagy Milán útja, Nemes hát, Pálinkás út, Popovics ház, Rádó útja, Sajtin-halom, Sajtin-kút, Singlédi-ház, Sóti ere, Szegényház, Szent köze, Sződ halom, Törtei-kereszt, Tukacs-halom, Újságos Piros sarka, Uri utca, Zsidó kántor háza.*

Az adott helynevet birtokló, vagy használó sajátosságot kifejező nevek: *Ádám vendéglő, Agbaba gyár, Apácák kertje, Bajusz-szélmalom, Bakota-tanyája, Bakota János tanyája, Baráth Jani tanyája, Baráth Pali tanyája, Baráth Pista tanyája, Baráth Sándor tanyája, Bicskei-féle szőlő, Bogács-bolt, Bödő kunyhója, Bús-tanya, Cseh-tanya, Csepegiek szállása, Csikós Katica boltja, Csirling-kert, Csontos-telek, Csőszház, Csőszök ere, Csőszök kaszálója, Dobó-tanya, Döme-tanya, Egész-kocsma, Farkas kocsma, Fejős-bolt, Gazdakör, Gál-bolt, Gátörház, Gecse-tanya, Gégás-tanya, Grünnel-féle raktár, Haynald-féle Leánynevelő Intézet, Hos-tanya, Huszák-telek, Ifjúsági otthon, Iparos otthon, Jegyzői lak, Kanász kút, Kapitány rét, Katolikus kőr, Katolikus parókia, Kávai Ferenc-tanya, Keményvilla, Kis Péter, Konc Juliska boltja, Közjólét, Közlegelő, Kucora József-tanya, Kucora Sándor-tanya, Kudász Sanyi boltja, Lovászok ere, Lovászok ere dűlője, Magyar-szőlők, Mányi-kocsma, Márkus tanya, Miklós kocsmája, Molnár-tanya, Népkert, Novák Rúzsi kocsmája, Pálinkás bolt, Pap-földek, Pataki telek, Patyi szélmalma, Rácz szőlők, Rácz tized, Rekecki kocsma, Sanyi boltja, Schiller boltja, Schwarz-bolt, Serif-tanya, Sintérház, Sóti-tanya, Szalma-bolt, Száríts-hát, Szent köze, Szerb temető, Szerb templom, Szövetkezeti otthon, Sztipanics patika, Taknyos Hermán boltja, Tanító földek, Temesváriné kertje, Tibi gyára, Tolvaj-dűlő, Törtei-malom, Tukacs-tanya, Tűzoltók kútja, Tűzoltó-tanya, Tűzoltó laktanya utca, Uri kaszinó, Vágó-tanya, Város-kaszáló, Városháza, Városi birka-járás, Városi halom, Városi szállás, Várásállás, Veres-tanya, Villanyiroda, Zákó-föld, Zanai-bolt, Zsidótelek, Zsidó iskola, Zsidó temető.*

A hely viszonyított helyzetét kifejező nevek: Alsó-csücsök, Alsó-járás, Alsó-kút, Alsó-rámpa, Alsó rét, Belső óvoda, Belső patika, Belső-szőlők, Beltelek, Felső-csücsök, Felső-járás-szél, Felső rét, Közép tér.

A hely színét kifejező nevek: Fekete tó, Fekete tó ere, Kék kereszt, Sárga-part, Sárgaárok, Zöld halom, Zöld sor, Zöldbodzás.

A hely alakját megnevező nevek: Görbe-ér, Görbe-ér dűlő, Görbe-éri kút, Kerek-domb, Kerek tó.

A hely korát kifejező nevek: Régi bíróság épülete, Régi színház, Régitörésű járási földek, Újtörésű járási földek, Újváros, Újvárosi kút.

A hely anyagát kifejező nevek: Homokbánya.

A hely viszonya az ott lévő növényzethez: Epreskert, Faiskola, Fa-ér, Fűzfás út, Gabonapiac, Gesztenye fasor utca, Gyékény tó, Kutyafás-dűlő, Makkos erdő, Nádas-dűlő, Szénáskert, Zöldbodzás, Zsidómeggyfák.

A hely viszonya az ott lévő állatvilághoz: Barom-járás, Barom-kút, Barom-telek, Bikaistálló, Birka-járás, Borjúcsorda-járás, Csík-ér, Csikós kút, Csikós szárnyékok, Csókás erdő, Csorda út, Csürhe-járás, Disznópiac, Dögtemető, Galamb-tanya, Galamb-szék, Göboly-járás, Halastó, Kétegémű barom-kút, Kintháló-birka-járás, Kos-telek, Lóvásártér, Marha-járás, Szúnyogfalu, Tehéncsorda-járás.

Az ott lévő építmény vagy annak részét kifejező nevek: Bányató, Csárdató, Járványkórház, Járványkórház-oldal, Jovan Jovanović „Zmaj” Általános Iskola, Elita Cipőgyár, Kórház utca, Lukoil benzinkút, Perki bútorszalon, Petar Drapšin Fafeldolgozó Vállalat, Posta-kert, Szélmalmok dűlője, Színház utca, Téglagyár utca, Templomkert, Tornyos iskola, Tulipán iskola, Vasútdűlő, Vasútállomás, Vasutak, Zeneiskola.

A hely eredetét, kialakulását kifejező nevek: Csónakjáró, Cső ere, Kanizsa Csárda, Kisvasút utca, Kompjárás, Körösi iskola, Körösi kaszálók, Köröstelep, Rétpart dűlő, Rétpart utca, Sütős földek, Szalag-földek, Texas Vendéglő, Vakdűlő.

A hely elhelyezkedése: Gödrök-part, Körös-part, Körös-szél, Körös töltés, Tisza-part, Tisza-parti szőlők.

A hely méretét kifejező nevek: Hosszú tó, Hosszú dűlő, Hosszú sor, Kis-csatak, Kis-dűlő, Kis-kerektó, Kis-rét, Kis-réti dűlők, Kis-Szegedi út, Kis-szőlő, Kis-tó, Kis-töltés, Kis

Határ Halom, Kis orom, Kis park, Kis temető, Kis templom, Kis utca, Kis vasút, Kishalmi tó, Kiskőz, Kissziget, Nagy-bogárzó, Nagy-csatak, Nagy-erdő, Nagy-kerektó, Nagy-kőlyuk, Nagy-téglagyár, Nagy-töltés, Nagy halom, Nagy Határ Halom, Nagy orom, Nagy patika, Nagy rét, Nagy templom, Rövid dűlő, Széles utca.

Az irányt megjelölő nevek: *Adorjáni dűlő, Adorjáni út, Budzsák dűlő, Csantavéri országút, Falusi kocsmá, Falusi kocsmá köze, Határ dűlő, Hateremi első dűlő, Horgosi út, Járás-szél, Kanizsai dűlők, Kanizsai határ, Kanizsai rét, Kálvária-dűlő, Körös utcai kút, Martonosi első dűlő, Palicsi ér, Part alja., Réti csőszház, Réti földek, Réti töltés, Szabadkai út, Tóparti bolt, Tóparti dűlő, Tóparti iskola, Tóparti közök, Topolyai országút, Törökkanizsai töltés.*

A hellyel kapcsolatos esemény: *Tapsolt földek.*

A funkcionális-szemantikai elemzés harmadik részét képezi a **magát a helyet megnevező** helynevek, melyek Magyarkanizsa helynévvizsgálata alapján a következők: *Körös-part és Tisza-part.*

10.1.4. Magyarkanizsa helyneveinek lexikális-morfológiai elemzése

A lexikális-morfológiai elemzés során, a helynevek a bennünk fellelhető nyelvi kifejezőeszközök szempontja alapján kerülnek vizsgálatra. Ez a módszer azt jelenti, hogy a funkcionális-szemantikai nevek nyelvi szempontból kerülnek analízisre. Az, hogy egy adott névben milyen lexémák vannak, a név szófajától és jelentésbeli jellemzőitől függ. A lexikális elemzés a szó jelentését mutatja be (Hoffmann 2007, 67).

10.1.5. Az egyrészes helynevek lexikális morfológiai elemzése

Magyarkanizsa helynévi gyűjtése alapján egyrészes, egyszerű földrajzi köznevek a következők: *Falu, Gödrök, Járás, Orom, Parlag, Part, Rét, Sándor Sziget, Szerű, Tó, Töltés.*

A lexikális-morfológiai elemzés egyik felosztása alapján az egyéb köznevek kategóriája, a következő egyrészes helynevek sorolhatók: *Budzsák, Firenze, Haterem, Hephaj, Kubikok, Lecsó, Metál, Nylon, Nyomás, Pámbok, Patizán, Pumpa, Söprű, Szövetkezet, Ostorak, Unidom.*

Az építménynevek, az egyrészes helynevek lexikális-morfológiai elemzése alapján ezek: *Aklok, Bánya, Fürdő, Kaszárnya, Kálvária, Kórház, Kúriák, Lövölde, Piac, Posta, Szállások, Szárnyékok, Tanya.*

A kutatás alapjául szolgáló település egyrészes helyneve, amely anyagot fejez ki a *Homok*. A vizsgált településen tőszámnév alkotórésze az egyrészes helynévnek a *Harmincad* és a *Hatcsöcs*. A vizsgálat még kiterjedhet arra, hogy milyen növényvilág alapján kapta a hely az elnevezését: *Szőlők, Zöldbodzás*. Megjelölheti azt is, hogy milyen állatokról kapta a hely elnevezését: *Piócás, Rókás, Vadas*, ezek –s melléknévképzővel keletkezett helynevek, illetve a *Bogárfő*, itt a szóvégi –ó a folyamatos melléknévi igenév képzője, az –ő képző is lehet a folyamatos melléknévi igenév képzője. Így az ideértendő egyrészes helynevek ezek: *Dühöngő, Fűtőlő, Köpködő, Lehegő, Téglaverő, Temető, Vigadó*. Ezek a helynevek az idők során főnévvé váltak azáltal, hogy helynévként kezdték őket használni. A fentiekben előforduló nevekben pedig látható a –k, amely a többes szám jele, pl.: *Kubikok, Kis-réti dűlők, Gödrök*.

10.1.6. A kétrészes helynevek lexikológiai-morfológiai elemzése

A kétrészes helynevek lexikai-morfológiai elemzése esetében Hoffmann István több elemzésre alkalmas csoportot is felsorol, ide sorolja a közneveket és helynévi származékokat, személyneveket, egyéb tulajdonneveket, melléknévi jellegű szavakat, számneveket, szó szerkezeteket (Hoffmann 2007, 69-70). Ezek a csoportok alcsoportokra oszthatók fel, melyek a kétrészes helynevek lexikai-morfológiai elemzése során lesznek bemutatva.

Először a **közneveket** vizsgálom.

Egyszerű földrajzi köznév: *Alsó/ rét, Felső/ rét, Kis/ rét, Kis/ tó, Kis/ töltés, Kis/ orom, Kis/ park, Kis/ temető, Kis/ sziget, Nagy/ erdő, Nagy/ rét.*

Összetett földrajzi köznév: *Bajusz/ szélmalom, Felső/ járás/ szél, Patyi/ szélmalma, Zsidó/ kántor/ háza, Zsidó/ meggyfák.*

Népnév: *Magyar/ szőlők, Rácz/ szőlők, Rácz/ tized, Szerb/ temető, Szerb/ templom, Zsidó/ telek, Zsidó/ iskola, Zsidó/ temető.*

Foglalkozást, címet jelölő szó: *Apácák/ kertje, Apostol/ utca, Bába/ Vittus köze, Figaró/ telep, Iparos/ otthon, Jegyzői/ lak, Kanász/ kút, Kapitány/ rét, Lovászok/ ere,*

Művész/telep, Pap/ földek, Pap/ halom, Tanító/ földek, Tolvaj/ dűlő, Újságos/ Piros sarka, Uri/ kaszinó, Uri/ utca.

Növénynév: *Akácfa/utca, Belső/szőlők, Bicskei-féle/szőlő, Fa/ér, Fa/iskola, Fűzfás/út, Gabona/piac, Gesztenye fasor/utca, Gyékény/tó, Kender/áztató, Kutyafás/dűlő, Nádas/dűlő, Zöld/bodzás.*

Állatnév: *Barom/ járás, Barom/ kút, Barom/ telek, Béka/ vár, Bika/ istálló, Birka/ járás, Borjúcsorda/ járás, Csókás/ erdő, Csürhe/ járás, Disznó/ piac, Galamb/ tanya, Galamb/ székház, Göboly/ járás, Halas/ tó, Lóvásár/ tér, Kétegémű barom/ kút, Kintháló/ birka/ járás, Kos/ telek, Marha/ járás, Nagy/ bogárró, Sólyom/ utca, Szűnyog/ falu, Tehéncsorda/ járás, Városi/ birka/ járás.*

Anyagnév: *Homok /bánya.*

Építményt jelentő szó: A funkcionális-szemantikai elemzés során minden *tanya* és ház utótagú helynév. Ezek mellett a következők tartoznak még ide: *Agbaba/ gyár, Bánya/ utca, Bánya/ tó, Bödő/ kunyhója, Csősz/ ház, Grünnele-féle/ raktár, Járvány/ kórház, Kis/ templom, Kórház/ utca, Lukoil/ benzinkút, Nagy/ téglagyár, Nagy/ patika, Nagy/ templom, Posta/ kert, Színház/ utca, Templom/ kert, Téglagyár/ utca, Tibi/ gyára.*

A lexikális-morfológiai elemzés második szakasza alatt a **helynév és a helynévi származékok** elemzése olvasható:

Egyrészes helynév (a tárgy megnevezése a név része): *Bánya/ tó, Bán/ kertek, Belső/ földek, Bel/ telek, Csárda/ tó, Dézsmá/ kert, Epres/ kert, Határ/ dűlő, Huszák/ telek, Kálvária/ dűlő, Kerek/ domb, Kerek/ tó.*

Kétrészes helynév: *Csőszök/kaszáló/dűlő, Disznópiac/sor, Járvány/kórház/oldal, Kis/Határ/halom, Kis/templom/utca, Kis/vasút/utca, Nagy/Határ/Halom.*

Egyrészes képzett helynév: *Adorjáni/ töltés, Adorjáni/ út, Csantavéri/ országút, Falusi/ kocsmá, Horgosi/ út, Kanizsai/ dűlők, Kanizsai/ határ, Kanizsai/ rét, Kishalmi/ tó, Palicsi/ ér, Réti/ földek, Réti/ töltés, Szabadkai/ út, Tóparti/ bolt, Tóparti/ dűlő, Tóparti/ közök, Topolyai/ országút, Topolyai/ utca, Törökkanizsai/ töltés, Újvárosi/ kút, Városi/ halom, Városi/ szállás, Zombori/ utca.*

Kétrészes képzett helynév: *Hateremi/első/dűlő, Martonosi/első/dűlő.*

A lexikális-morfológiai elemzés harmadik szakasza szerint a helynevekben fellelhető **személynevek** kerülnek elemzésre:

Családnév: *Apci/ köz, Apci/ kútja, Bajusz/ szélmalom, Bakota/ tanyája, Balogh/ ház, Baráthok/ kútja, Bicskei-féle/ szőlő, Bogács/ bolt, Bődő/ kunyhója, Búzáné/ sarka, Csákó /kereszt, Csákó /kútja, Csányi /dűlő, Cseh/ tanya, Csepegi/ dűlő, Csepegiek/ szállása, Dobó/ dűlő, Dobó/ hát, Dobó/ tanya, Döme/ tanya, Dukai/ kereszt, Egész/ kocsmá, Fejős/ bolt, Fejős/ kereszt, Fernbach/ ház, Gál/ bolt, Gecse/ dűlő, Gecse/ tanya, Grüner/ ház, Grünfeld-féle/ ház, Grünfel-féle/ raktár, Gubásné/ sarka, Hos /tanya, Huszák/ telek, Kokorev/ ház, Kokorev/ stadion, Koncz/ kereszt, Körmötzi/ halom, Mányi/ kocsmá, Márkus/ ere, Márkus/ tanya, Mencil/ ház, Mészáros/ háza, Molnár/ dűlő, Molnár/ tanya, Nemes/ hát, Pálinkás/ bolt, Pálinkás/ út, Pataki/ telek, Popovics/ ház, Rekecki/ kocsmá, Schiller/ boltja, Schwarz/ bolt, Singlédi/ ház, Sóti/ tanya, Sóti/ ere, Szalma/ bolt, Törtei/ kereszt, Tukacs/ halom, Tukacs/ tanya, Vágó/ tanya, Veres/ tanya, Zanai/ bolt.*

Keresztnév: *Ádám/ vendéglő, Janka/pusztá, Kis/ Milán, Kis Milán/útja, Miklós/kocsmája, Nagy Milán/útja, Sanyi/boltja, Taknyos Hermán/boltja, Tibi/gyára.*

Többszemélyes személynév: *Bába Vittus/ köze, Bakota János/ tanyája, Baráth Jani/ tanyája, Baráth Pali/ tanyája, Baráth Pista/ tanyája, Baráth Sándor/ tanyája, Csikós Katica/ boltja, Kávai Ferenc/ tanya, Konc Juliska/ boltja, Kucora József/ tanya, Kucora Sándor/ tanya, Kudász Bálint/ boltja, Márkus Pista/ tava, Novák Rózsi/ kocsmája, Pósa Szilvi/ tanyája, Újságos Piros/ sarka.*

Szentnév: *Jézus szíve/ szobor, Szent István/ utca, Szent János/ szobor, Szent János/ töltése, Szent János/ utca, Szent Száva/ utca.*

Egyéb személynév (becenév, gúnynév): *Gégás/ tanya, Perki/ bútorszalon, Rádó/ útja, Szenti/ köze.*

A lexikális-morfológiai elemzés negyedik szakasza a **melléknévi jellegű szavak** analízise:

Képzetlen melléknév: *Hosszú/ tó, Hosszú/ dűlő, Hosszú/ sor, Kerek/ domb, Kerek/ tó, Kis/ dűlő, Kis/ csatak, Kis/ rét, Kis/ szőlő, Kis/ tó, Kis/ töltés, Kis/ orom, Kis/ park, Kis/ temető, Kis/ templom, Kis/ utca, Kis/ vasút, Kis/ köz, Kis/ sziget, Nagy/ bogárcsík, Nagy/ csatak, Nagy/ erdő, Nagy/ halom, Nagy/ orom, Nagy/ patika, Nagy/ rét, Nagy/ templom, Rövid/ dűlő, Szőke/ Tisza, Zöld/ halom.*

Képzett melléknév: *Csikós/ szárnyékok, Csókás/ erdő, Csontos/ telek, Makkos/ erdő, Nádas/ dűlő, Szénás/ kert, Zöld/ bodzás.*

Számnévből képzett melléknév: *Négyholdas, Tizenegyláncos,*

A lexikális-morfológiai elemzés ötödik felosztása a **számnevekkel rendelkező** helynevekre irányul, jelen kutatás a következő **sorszámnevekkel** rendelkezik: *Első/ hosszú sor, Első/ tóparti köz, Második/ hosszú sor, Második/ tóparti köz, Harmadik/ tóparti köz, Negyedik/ tóparti köz, Ötödik/ tóparti köz, Hatodik/ tóparti köz, Hetedik/ tóparti köz, Nyolcadik/ tóparti köz, Kilenceik/ tóparti köz, Tizedik/ tóparti köz, Tizenegyedik/ tóparti köz, Tizenkettedik/ tóparti köz, Tizenharmadik/ tóparti köz, Tizennegyedik/ tóparti köz, Tizenötödik/ tóparti köz, Tizenhatodik/ tóparti köz.*

11. Összegzés

A kutatás célja az volt, hogy összegyűjtse, elemezze, rendszerezze Magyarkanizsa helyneveit, illetve a már meglévő gyűjtéseket kibővítése. Az 1982-ben Papp György által kiadott gyűjtés a 2024-es élőnyelvi gyűjtéssel, a katonai térképek adataival bővültek ki, Pesty Frigyes és Iványi István gyűjtései is szerepelnek, valamint Klamár Zoltán 2022-ben kiadott könyve is adathalmazzal rendelkezik. A különböző korokból származó adatok átfogó képet adnak az olvasó számára Magyarkanizsa helyneveinek változásáról, a kihalt nevekről, – amelyeket az adattár is tartalmaz – és a használatban lévőkről, illetve az újonnan keletkezett nevekről is.

A kutatás létrejöttét legfőképp az élőnyelvi gyűjtés és a történeti kútfők felhasználása szolgáltatta, emellett kísérletet tett arra, hogy hogyan gyűjthetőek a helynevek az internet adta lehetőségekkel, gyűjthető-e minél több adat a közösségi média használatával. A kutatás jelenlegi állása szerint nem sikerült több helynévi adatot gyűjteni a közösségi média lehetőségeinek kiaknázásával. Az adattárról 1136 helynévi adattal rendelkezik, ebből 63 helynévi adat származik a közösségi médiáról, de ezek közül is csak 27 rendelkezik releváns információval, vagyis objektuminformációval, esetleg a helynév kialakulásának történetével.

A Hoffmann-féle elemzési modellel megtörtént a helynevek elemzése, ezáltal megfigyelhető, hogy mi szolgáltatta a helynevek elnevezéseinek létrejöttét Magyarkanizsa településén. A fajtajelölő funkció a legdominánsabb, ezen belül a kétrészes helynevek a legkimagaslóbbak a vizsgált település névanyagában, viszont a fajtajelölő funkció alá eső nevek sajátosságot is kifejezhetnek, mert a két funkciónak közös metszete van. Ezt a fentiekben olvasható esetek igazolják.

A kutatás elvégzése azért is volt fontos, hogy az adatok megmaradjanak a későbbi generáció számára, történeti forrásként szolgálhasson számukra. A munka tükrözi a település múltját és jelenét, a 2024-es gyűjtés azt támasztja alá, hogy napjainkban a lakosok leggyakrabban a településen belüli neveket ismerik és használják, illetve ezek bővülnek leggyorsabban.

A kutatás nemcsak a múlt feltárására alkalmas, hanem a jelenben és a jövőben is fontos szerepet tölt be, hiszen közreműködik a lakosok identitásának és a nyelvi örökségének megőrzésében.

Irodalomjegyzék

Baukó János. 2019. *Társadalom és névhasználat*. Magyar névtani kutatások Szlovákiában. Budapest: Magyar Nyelvtudományi Társaság, ELTE BTK Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszéke. 15.

Bertényi Iván. 2006. *A történelem segédtudományai*. Budapest: Osiris Kiadó.

Dobos János – Hegedűs Antal – Koroknai Ákos – Rokay Péter – Szekeres László. 1995. *Kanizsa monográfiája I. Történeti rész. Az őskortól 1848-ig*. Tóthfalu: Logos Grafikai Műhely.

EKFT= Az első katonai felmérés. A Magyar Királyság teljes területe 965 nagyfelbontású színes térképszelvényen. 1782-1785. DVD. Budapest: Arcanum Adatbázis Kft., 2004.

Hajdú Mihály. 2003. *Általános és magyar névtan*. Budapest: Osiris Kiadó

HKFT= Harmadik katonai felmérés térképe
(<https://maps.arcanum.com/hu/map/thirdsurvey75000/?bbox=2219958.8268791046%2C5788437.072410678%2C2278089.186889981%2C5808578.229363822&map-list=1&layers=43>)

Hoffmann István. 2003. *Magyar helynévkutatás*. A Magyar Névarchívum Kiadványai 7. Debrecen: Országos Tudományos Kutatási alap.

Hoffmann István. 2007. *Helynevek nyelvi elemzése*. Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához 67. Budapest: Tinta Könyvkiadó.

Iványi István. 1907. *Bács – Bodrog vármegye földrajzi és történelmi helynévtára III-V. kötet*. Szabadka: Szabados Sándor Könyvnyomdája.

Jakab László. 1996. Pesty Frigyes kéziratos helynévtárából 1864. Bihar vármegye I-II. *A Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetének Kiadványai*. 65-66.

Klamár Zoltán. 2022. *Örökségünk*. Magyarkanizsa képeskönyv. Magyarkanizsa: József Attila Könyvtár.

Kovačević, Miladin. 2023. *Nacionalna pripadnost*. Popis stanovništva, domaćinstva i stanova 2022. Beograd: Republički zavod za statistiku.

Kovačević, Miladin. 2023. *Starost i pol*. Popis stanovništva, domaćinstva is stanova 2022. Beograd: Republički zavod za statistiku.

MDH= Magyar Digitális Helynévtár (<https://mdh.unideb.hu/> 2025. 04. 04.).

MKF= Magyarország katonai felmérése. 1941. Budapest: Arcanum Adatbázis Kft.

MKFT= A második katonai felmérés. A Magyar királyság és Temesi bánság nagyfelbontású színes térképei 1819-1869. DVD. Budapest: Arcanum Adatbázis Kft., 2005.

MNH= Magyar Nemzeti Helynévtár. MTA – DE Magyar Nyelv és Névtörténeti Kutatócsoport. Debreceni Egyetem. Magyar Nyelvtudományi Tanszéke. (<https://mnh.unideb.hu/> 2025. 04. 04.).

MNHP= Magyar Nemzeti Helynévtár Program (<https://mnhp.unideb.hu/> 2025. 04.04.).

Papp György. 1982. *Kanizsa és környéke földrajzi neveinek adattára I. Vajdaság helységeinek földrajzi nevei* 8. Újvidék: A Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete.

Papp György – Rajsli Ilona. 2006. *Bácskai helységek Pesty Frigyes 1864. évi kéziratok helynévtárában*. Tóthfalv: Logos-print.

Ábrajegyzék

1. *ábra*: Magyar Kanizsa térképe a külterületével, a Magyar Királyság korában 1819-1869. (<https://maps.arcanum.com/hu/map/secondsurvey-hungary/?bbox=2226534.2047453076%2C5787566.392671922%2C2241066.794748027%2C5792601.6819102075&map-list=1&layers=5>).....10
2. *ábra*: Metszet Papp György könyvéből (Papp. 1982. *Kanizsa és környéke földrajzi neveinek adattára I. Vajdaság helységeinek földrajzi nevei* 8. Újvidék: A Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete).....15
3. *ábra*: A gyűjtés egy része Excel táblázatban.....23

Rezümé

A dolgozat célja a 2022-ben végzett helynévgyűjtés ismertetése, a gyűjtés módszereinek és eredményeinek bemutatása. A gyűjtés a Vajdaságban, a Délvidéken elhelyezkedő Magyarkanizsa településen történt, a dolgozat ezen település helyneveit és helynévváltozatait dolgozza fel. A gyűjtés a szakirodalomban már publikált anyag áttekintésével, személyes interjú készítésével és az internet adta lehetőségek segítségével valósult meg. A kutatás főként ez utóbbiakra támaszkodik, így jelen dolgozat az interneten összegyűjtött helyneveket vizsgálja, ennek a módszernek az előnyeit, hátrányait dolgozza fel, de emellett kitér a szakirodalomra és az élőnyelvi gyűjtésre, valamint helytörténeti információkat is közöl. Ez a gyűjtés a Magyar Nemzeti Helynévtár Programhoz kapcsolódik, melynek honlapján a kutatás eredményei elérhetővé válnak a helynévkutatók, szakemberek és a laikusok számára. A bevezetőt követően a dolgozat tájékoztat a Magyar Nemzeti Helynévtárról, ennek munkájáról és történetéről, valamint céljáról. Ezt követően a második részben Magyarkanizsa település helytörténetét, majd a gyűjtéssel kapcsolatos általános tudnivalókat, és a gyűjtés során felhasznált szakirodalmat ismerteti. A dolgozat központi, harmadik része az online felületen történt gyűjtéssel foglalkozik: az itt felvett adatokat elemzi és veti össze a további forrásokkal. Kitér arra is, hogy hogyan használható fel egy-egy adott közösségi felület a helynevek gyűjtésére. Onomasztikai kutatások során etimológiai és topinímiai szempontokat követve lehetőség nyílik a helynevek részletesebb elemzésére és értelmezésére, ám ezen módszereket nem csak a hagyományos gyűjtés során lehetséges alkalmazni, hanem az internetes gyűjtés alkalmával is.

Kulcsszavak: onomasztika, helynévgyűjtés, Magyarkanizsa, internetesgyűjtés, helytörténetiadatok

Сажетак

Циљ овог рада је да представи истраживачки рад прикупљања топонима који је обављен 2022. године, као и методе и резултате тог рада. Прикупљање је вршено у насељу Кањижа, на северу Војводине. Рад обрађује топониме и варијанте топонима овог насеља. Прикупљање је реализовано прегледом већ објављених материјала у литератури, путем личних интервјуа и уз помоћ могућности које пружа интернет. Истраживање се претежно ослања на овај последњи извор, што значи да мастер рад анализира топониме прикупљене путем интернета, указујући на предности и мане ове методе, али такође обрађује и литературу и теренски рад, те пружа информације о историји самог места. Ово истраживање је повезано са програмом Мађарског националног регистра топонима, чији ће резултати бити доступни истраживачима топонима, стручњацима и лаицима на сајту поменутог регистра. Након уводног дела, рад пружа информације о Мађарском националном регистру топонима, теренском раду и историји, као и циљевима самог пројекта. У другом делу се даје преглед историје насеља Кањижа, затим опште информације о прикупљању грађе, и литератури која је коришћена током прикупљања. Централни, трећи део рада бави се прикупљањем података путем интернета: анализира податке прикупљене на овај начин и упоређује их са другим изворима. Такође се бави начином на који се могу користити поједине друштвене платформе за прикупљање топонима. Током ономастичких истраживања, пратећи етимолошке и топонимијске аспекте, могуће је детаљније анализирати и тумачити топониме, али се ове методе осим за традиционално прикупљање корпуса могу примењивати и у бележењу грађе путем интернета.

Кључне речи: ономастика, прикупљање топонима, Кањижа, прикупљање путем интернета, историјски подаци о месту

Abstract

The aim of the thesis is to describe the collection of place names carried out in 2022, and to present the methods and results of the collection. The collection took place in Magyarkanizsa, located in the southern region of Vojvodina, and the thesis deals with the place names and place name variants of this place.

The collection was carried out by reviewing material already published in the literature, conducting personal interviews and with the help of the Internet. The work is mainly based on the latter, so this thesis reflects on the place names collected on the Internet, elaborates the advantages and disadvantages of this method, but also covers the literature and the living language collection, as well as provides information on local history. This collection is linked to the Hungarian National Place Names Program, on whose website the results of the research are made available to place name researchers, professionals and laymen.

After the introduction, the thesis informs about the Hungarian National Place Directory, its work and history, as well as its purpose. After that, the second part describes the local history of the Magyarkanizsa settlement, followed by general information about the collection and the literature used during the collection. The central, third part of the work deals with the online collection: the data collected here is analyzed and compared with other sources. It also covers how a given social interface can be used to collect place names.

During onomastic research, by applying etymological and toponymic methods and guidelines, it is possible to analyze and interpret place names in more detail, but these methods can be applied not only during traditional collection, but also during Internet collection.

Keywords: onomastics, place name collection, Magyarkanizsa, internet collection, local history data